SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: *office@svf.se*
HEMSIDA: *www.svf.se*
TELEFONTID: 9.00–11.30, 12.30–16.30
(MAJ–AUGUSTI: 9.00–11.30, 12.30–16.00)

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande:
KARIN ÖSTENSSON, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 070-461 14 46
BOSTAD: 018-46 21 21
E-POST: *karin.ostensson@svf.se*

Kansli- och ekonomichef:
PER CARLSSON, *pol mag*
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
BOSTAD: 08-650 44 32
E-POST: *per.carlsson@svf.se*

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 070-418 07 99
BOSTAD: 08-765 91 19
E-POST: *anders.lefrell@svf.se*

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 070-717 73 19
BOSTAD: 08-651 09 65
E-POST: *christina.arosenius@svf.se*

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
BOSTAD: 018-54 11 71
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

Ombudsman
AMELIE LOTHIGIUS, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-788 70 47
BOSTAD: 08-26 25 39
E-POST: *amelie.lothigius@svf.se*

Ekonomiassistent
BIRGITTA LARSSON
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: *birgitta.larsson@svf.se*

Sekreterare
MARIANNE LUNDQUIST, SVS
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: *marianne.lundquist@svf.se*

Chefsekreterare
AGNETA SVENSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: *agneta.svensson@svf.se*

Plusgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

Konstruktiv dialog om extremavel

PÅ LEDARPLATS I VETERINÄRTIDNINGEN nummer 10/2006 diskuterades utvecklingen mot allt mer extrem exteriöravel på vissa hundraser. Exempel gavs där hundar utsätts för skada eller lidande på grund av rasstandarder och domarbedömningar som premierar ofysiologiska utseenden. Veterinärförbundets djurskyddskommitté efterlyste ett samarbete med Svenska Kennelklubben (SKK) för att förändra utvecklingen, och en sådan dialog har glädjande nog nu kommit till stånd.

Den 31 januari träffades SKKs ordförande Nils Erik Åhmansson, dess VD Ulf Uddman, klubbens veterinärmedicinska expert Åke Hedhammar, SVFs ordförande Karin Östensson, undertecknad som ordförande för SVFs djurskyddskommitté samt Eva Hertil som representant för SVS smådjurssektion. SKKs representanter tydliggjorde att kennelklubben också anser att extremavel som leder till lidande för djuren inte är acceptabel. Både SVF och SKK uttryckte intresse för en samverkan för att komma tillrätta med de problem som finns inom området. Man enades om att sunda och fysiologiskt fungerande hundar är det övergripande målet för arbetet. Mötet var konstruktivt och framåtsyftande, och lade grunden för en handlingsplan om hur parterna gemensamt ska gå vidare.

Det bestämdes bland annat att ett forum för samråd bör skapas genom en samverkansgrupp med tre representanter från vardera SKK och SVF. Syftet med gruppens arbete ska först och främst vara att främja sund hundavel. Gruppen ska vara ett forum för ömsesidig information och gruppen ska också ta fram förslag på lämpliga åtgärder samt medverka till att åtgärderna genomförs.

Bland de första uppgifterna för arbetsgruppen identifierades behovet av en genomtänkt definition av begreppet ”sund hund”. Det behövs vidare en inventering och sammanställning av registrerade data över sjukdomsproblem (kroppsliga såväl som mentala) relaterat till ras. En undersökning om vad veterinärkåren ser för överdrifter hos olika raser är vidare önskvärd. Dessutom bör objektiva mät/valideringskriterier och -metoder för rasproblem definieras, för en riktig registrering. Eftersom problemen främst är av djurskyddskaraktär, bör SKK och SVF verka för att det inrättas ett råd för hund och katt kopplat till den djurskyddsansvariga myndigheten (Jordbruksverket efter halvårsskiftet).

Förutom dessa åtgärder lovade SKK att intensifiera diskussionen om lämpliga avelsmål bland uppfödare och domare. SVF å sin sida tog på sig att sprida informationen om vilka åtgärder som redan nu görs av kennelklubben för att motverka en negativ avelsutveckling. Artiklar i ämnet lär därför dyka upp i veterinärtidningen senare under året.

Trots (eller kanske på grund av?) en stor medial uppmärksamhet på SVFs utspel i höstas, har ett glädjande positivt samarbete mellan veterinärförbundet och kennelklubben utvecklats. Nu är det upp till alla inblandade att förverkliga de goda intentioner som finns. Det är hög tid, för hundarnas skull.

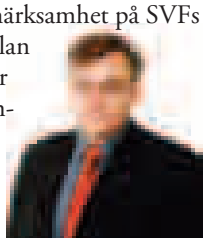

JOHAN BECK-FRIIS
ordförande, SVFs djurskyddskommitté

innehåll

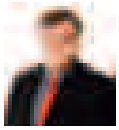

ledare av J Beck-Friis

Konstruktiv dialog om extremavel 3

vetenskap – granskad artikel

Melanom och förvärvade pigmentförändringar i uvea hos hund o katt av L Rundberg 7

vetenskap

Utredning om hanteringen av ett VTEC-utbrott i Norge 2006 av I Vågsholm m fl 15

vetenskap – från fältet

Kan klamydia orsaka konjunktivit hos gris? av M Jacobson m fl 19

månadens epiztel 23

vilken är din diagnos?

– Patologi 27
– Svar 42

allmänt

Ändrade regler för hur veterinärer får förskriva och tillhandahålla läkemedel av E Mustonen 29

Säkrare sortiment på pilotapotek av S Fredriksson 33

Gårdagens bakslag och morgondagens utmaningar av J Waldner 36

Kronprinsessan invigde virtuellt djursjukhus av J Beck-Friis 40

insänt

Strama upp viltrehabiliteringen av K Hammarberg och J-Å Hillarp 43

debatt

Lägg ned Socialstyrelsen! av J Ewers 46

information om veterinärförbundets gruppförsäkringar 2007 49

disputationer

Bestämning av selen i biologiskt material 53

bokanmälan 54

noterat

- Kommissionen föreslår förenklad BSE-kontroll 27
- Djurskyddsmyndigheten överklagar inte 28
- Veterinärmottagning i zoobutiker 32
- Enklare ersättning vid djursjukdomar föreslås 32
- Planer på rehabcentrum för djur i Skara 56
- Mögeltoxiner i djurfoder 56

kongresser & kurser 57

specialistkompetens 64

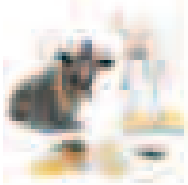

kåseri

Diagnoser jag minns av B Pehrson 65

Ultraljud

Vetpoint

Marknadsför maskiner, instrument och förbrukningsartiklar

- Modern teknik från GE Medical Systems
- Bästa bildkvalitet
- Service och support på nära håll
- Hör av dig för demonstration

Beställningar & info: 0416-246 60, info@vetpoint.se, www.vetpoint.se

LINA RUNDBERG, leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar.*
Handledare: Titti Sjödahl-Essén, Djursjukhuset Albano.

Litteraturstudie

Melanom och förvärvade pigmentförändringar i uvea hos hund o katt

Melanom i främre uvea är den vanligaste intraokulära nybildningen hos hund och katt. Hos katt är nybildningen snabbväxande och metastasförekomsten hög, medan melanomen hos hund sällan metastaserar. Hos båda djurslagen förekommer glaukom och uveit sekundärt. Förändringarna är ofta snarlika godartade förändringar, såsom "freckles" och nevi. Diagnosen fastställs först efter att ögat enukleerats (kirurgiskt borttagits) och undersökts histopatologiskt. Detta ställer stora krav på en korrekt bedömning av nybildningens potentiella malignitet innan ögat enukleeras.

Artikeln utgör författarens examensarbete för specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar.

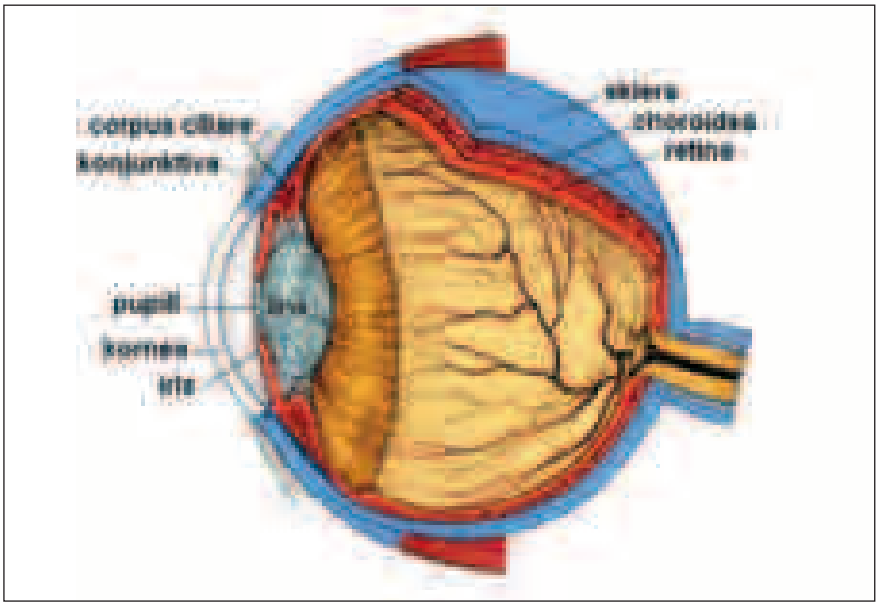

FIGUR 1. *Schematisk bild av ögats anatomi, där framför allt uveas olika beståndsdelar är markerade.*

granskad artikel

INLEDNING

Melanom i främre uvea är den vanligaste intraokulära neoplasin hos såväl hund som katt. Hos båda djurslagen är sekundära glaukom en relativt vanlig följd av melanomets infiltration i kammarvinkeln, medan graden av malignitet skiljer sig väsentligt mellan djurslagen. Primära maligna melanom i iris anses sällsynta hos hund. Melanomen hos katt är däremot starkt maligna och metastaserar i över hälften av fallen. Syftet med arbetet har varit att undersöka vilka differentialdiagnoserna till melanomen är, vilka olika diagnostiska möjligheter som finns för att skilja de maligna melanomen från benigna och andra ofarliga pigmentförändringar, och att undersöka vilka behandlingsalternativ som finns. Hos katt föregår idag behandlingen ofta det faktiska diagnosställandet, eftersom diagnosen framför allt ställs genom en histopatologisk undersökning av ett redan enukleerat (kirurgiskt borttaget) öga. Då pigmentförändringarna även kan utgöras av vanligt förekommande åldersförändringar eller vara resultatet av kroniska låggradiga inflammationer, kan ett sådant tillvägagångssätt tyckas onyanserat. Med ny teknik tycks dock möjligheten finnas att hantera fallen annorlunda.

UVEAS ANATOMI

Uvea (druvhinnan), delas in i iris (regnbågshinnan), corpus ciliare (strålkroppen) och choroidea (åderhinnan). Iris och corpus ciliare utgör främre uvea, medan choroidea, som fäster på skleras insida, benämns bakre uvea (Figur 1). Iris reglerar ljusinsläppet i ögat och bildar med sin lokalisation framför linsen en skiljevägg mellan främre och bakre ögonkammaren (12, 16). Corpus ciliare har både en ackomoderande funktion och står för kammarvätskeproduktionen. ➤

➤ Blod-kammarvätskebarriären finns också i främre uvea. Sammantaget har uvea en viktig reglerande funktion för ögats mikromiljö och individens syn (16). Melanocyter, som härrör från neuralröret, finns i hela det uveala området och producerar det pigment som ger iris dess färg (12).

Histologiskt delas iris in i ett främre basallager, stroma, sfinktermuskeln och ett bakre epitellager. Melanocyter finns i både det främre basallagret och i stromat. I stromat finns även kärl och nerver inbäddade. Melaninet ligger i granula, vars form varierar mellan djurslagen (12).

Corpus ciliare ligger strax bakom iris och framför choroidea. Corpus ciliare har till främsta funktion att producera och dränera kammarvätska från främre ögonkammaren och står också för en del av blod-kammarvätskebarriären. Kammarvätskan, som förser linsen, hornhinnan och andra delar av ögat med näringsämnen, produceras främst i corpus ciliares främre del, pars plicata, genom aktiv sekretion. Utflödet sker i trabekelverket i kammarvinkeln och därmed upprätthålls ett konstant tryck av kammarvätska i ögat (3, 16).

Den väl vaskulariserade choroidea ligger mellan sklera och retina. Hos katt innehåller choroidea rikligt med melanocyter. Tapetum är ett av cellagren som har ett högt riboflavininnehåll med en ljusreflekterande effekt mot fotoreceptorerna. Detta epitel förbättrar katternas mörkerseende, dock på viss bekostnad av visuell skärpa (3).

Iris färg beror på antalet melanocyter i stromat och iris främre cellagers tjocklek och därmed genomsläppligheten av ljus (Figur 2). En mörk iris har ett mer kompakt främre cellager än en iris med ljus färg. Ojämn fördelning av melanocyterna ger en flerfärgad iris. Unga katter har ofta blågråa ögon och äldre ofta gula eller gyllene, men kan även ha blåa eller gröna ögon. Katter med blå ögon saknar melanocyter i iris stroma och har i regel få melanocyter i choroidea (12).

FÖRVÄRVADE PIGMENTFÖRÄNDRINGAR I IRIS

Benign melanos

Fokala, flata, väl avgränsade pigmentförändringar på iris benämns benign melanos (3). Förändringarna kan i litteraturen även kallas ”freckles” eller nevi (12, 17). Förändringarna förekommer uni- eller bilateralt och kan även vara multipla på samma iris (11). En freckle är en hyperplasi av en befintlig melanocyt, medan ett nevus är en benign proliferation av melanocyterna. Båda typer av förändringar kan successivt växa till (17). Nevi tenderar att nå lite djupare ned i stromat och höja sig litet mer över iris yta. Förändringen orsakar därför ibland en fokal förtjockning av iris. Nevi kan även till skillnad från freckles transformeras till maligna melanom (10, 17).

Lokala pigmenterade noduli förekommer på iris hos växande hundar, men de har aldrig påvisats maligna och är att betrakta som ickeneoplastiska. Förvirrande nog kallas även dessa i litteraturen ibland för nevi. En annan benämning är pigmenterade uveala noduli (10).

Små, ytliga pigmentfläckar på iris ses normalt hos katt (3). Större pigmentförändringar fokalt eller diffust över iris yta kan både hos katt och hund vara ett ålderstecken. Hyperpigmentering av iris förekommer även till följd av en kronisk låggradig inflammation, vanligtvis uveit (17). Förändringar av detta slag kallas ibland diffus hyperpigmentering. Hos katt liknar tillståndet diffusa irismelanom och är en tänkbar differentialdiagnos till dessa. Ytliga förändringar av detta slag är harmlösa, men bör alltid undersökas noga med avseende på förändringarnas djup i iris och följas upp med regelbundna kontroller.

Är iris djupare stroma involverat, med eller utan pigmentering, eller om tillväxten sker snabbt eller det finns en ökad vaskularitet intill pigmentförändringen, är prognosen mer avvaktande. Förändringen bör provtas genom biopsi eller sektoriell iridektomi (3, 17). Är förändringarna symmetriska och bilaterala utan inflammatoriska tecken kan de även anses sortera under normalvariationen. Histopatologisk undersökning av förändringarna krävs för att exakt fastställa arten, men i kliniska sammanhang kan förändringarna förenklat kategoriseras som benigna eller potentiellt maligna (12). Melanocytärt glaukom är en speciell följd av hyperpigmentering.

Melanocytärt eller pigmenterat glaukom

Melanocytärt glaukom förekommer främst hos äldre cairnterriers, tillståndet kan vara uni- eller bilateralt. Orsaken är

FIGUR 2. *Iris färg beror på antalet melanocyter i stromat och iris främre cellagers tjocklek och därmed genomsläppligheten av ljus.*

aggregat av melanocyter i främre ögonvinkeln, på episklera, konjunktivalt, i tapetala delen av fundus eller i hjärnhinnorna runt synnerven. Orsaken till melanocyternas proliferation är okänd. Symtomen på ökat intraokulärt tryck kommer smygande i och med ansamlingen av melanocyter i kammarvinkeln, vilket hindrar utflödet av kammarvätska. Det finns inga bra behandlingsmetoder på sikt, eftersom melanocyterna fortsätter proliferera. I de fall glaukombehandlingen inte är framgångsrik, är enukleering indicerad. Tillståndet anses vara ärftligt och har ingen neoplastisk grund (11).

Irisektropion

Irisektropion är ingen pigmentförändring i egentlig bemärkelse, men ger iris en förändrad färgteckning. Förändringen är godartad och relativt vanlig och består i ett framfall av iris mörkare bakre pupilldel till följd av att iris främre cellager skrumpnar. Förändringen kan vara medfödd eller förvärvad, primär eller sekundär. Ett säkert orsakssammanhang kan inte alltid fastställas för denna typ av förändring, men den vanligaste orsaken är en kronisk inflammation i uvea (3).

Iriscystor

Iriscystor ses som pigmenterade dilatationer av pupillens marginalsinus, de kan vara både enkla och multipla och ligger fritt antingen i främre eller bakre ögonkammaren (3, 17) (Figur 3). De kan fästa till pupillen eller processus ciliare (17). Till skillnad från nybildningar är de ofta släta och runda eller ellipsformade. De orsakar ingen reaktion i ögat och kan genomlysas även när de är kraftigt pigmenterade. Förändringarna kan vara sekundära till trauma, men uppstår även utan känd anledning. Stora iriscystor kan störa synen, vilket kan vara en indikation för att avlägsna dem med hjälp av laserterapi (3).

MELANOCYTÄRA NEOPLASIER

Diffust irismelanom hos katt

Malignt melanom i främre uvea anses vara den vanligaste primära intraokulära neoplasiformen hos katt (1, 3). Dessa tumörer har en snabb tillväxt och metastaserar tidigt. Pigmentförändringen börjar vanligtvis på iris främre yta och ses både nodulärt och som en diffus mörkpigmentering av hela iris (1). Vanligtvis drabbas bara ett öga (3). Förändringarna är progressiva och kan utvecklas multifokalt (14). När melanomet tillväxer förtjockas iris med en ökad rigiditet hos pupillen till följd. Pigmentförändringar som involverar djupare delar av stromat kan störa den främre kammarvinkelns dränage av kammarvätska, med ett sekundärt glaukom till följd (3, 20). I dessa fall är enukleering indicerad (17). Iris och ciliarkroppen är oftare drabbade än choroidea, förändringarna i dessa kan vara benigna eller maligna (3, 14).

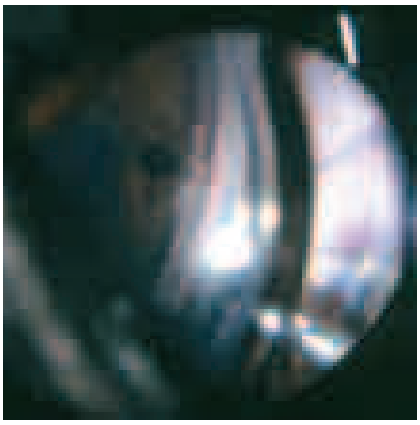

Foto: Björn Ekesten

Figur 3. *Iriscysta (den rundade, mörkbruna strukturen i kammarvinkeln) hos en hund sedd genom en gonioskopilins.*

Irismelanom anges i litteraturen metastasera i upp till 63 procent av fallen, främst till levern och andra viscerala organ och i viss utsträckning också till lungorna (3, 9, 11, 12). Det finns ett flertal fall beskrivna där metastaser kunnat påvisas efter att ögat extirperats med anledning av diffust irismelanom, även då lungor och lever friats från metastaser radiologiskt före ingreppet. Vanligtvis inträffar detta mellan två månader och tre år efter att enukleeringen skett. I en del studier har ett samband mellan risken för metastasering och den primära nybildningens storlek kunnat påvisas, vilket innebär att ett snabbt diagnosställande och enukleering är prognostiskt gynnsamt (9, 11).

I tidigt skede finns inget enkelt sätt att morfologiskt skilja benigna och maligna nybildningar åt kliniskt, men prognosen anses god hos katter med ytliga förändringar begränsade till den främre delen av iris utan infiltration av stromat och förjockning av iris. En diffus avgränsning av pigmentfläcken, vaskulär respons eller en förändring av iris läge kan indikera att det rör sig om en malign nybildning (3). Sekundära symtom såsom uveit, glaukom eller heterokroma iridis, dvs en olikfärgad iris, kan dominera symtombilden. Sekundära glaukom beror på det lokalt infiltrativa växtsättet hos melanocyterna med infiltrering av kammarvinkeln och därmed försämrat utflöde av kammarvätska. Ett intraokulärt melanom orsakar heller inte alltid synliga förändringar i uvea, utan kan växa epibulbärt och därmed vara svårt att skilja från ett limbalt melanom utan intraokulär växt (10, 17). Det senare kan excideras kirurgiskt, till exempel genom en lamellär keratektomi. För att skilja dessa åt görs en gonioskopiundersökning, dvs en mätning av kammarvinkeln. De limbala melanomen har ett noninvasivt växtsätt och brukar i regel inte infiltrera kammarvinkeln, till skillnad från ett uvealt melanom vars utbredning sträcker sig ända ut till limbus (17).

Diagnosen ställs med hjälp av en noggrann klinisk undersökning av iris, pupillen och den främre ögonkammaren samt genom transillumination, dvs genomlysning, gonioskopi, tonometri, ultraljud eller MRI (Magnetic Resonance Imaging). I uppföljande undersökningar kan nybildningens eventuella tillväxt följas. Ett aspirat från iris eller biopsitagning genom iridektomi kan vara av stort värde (3). En säker diagnos kan inte ställas utan histopatologisk undersökning av det enukleerade ögat (11).

Behandling

Behandlingen utgörs av tidig enukleering av det drabbade ögat i de fall då förändringarna inte bara utgörs av en liten, välavgränsad nybildning eller en mindre pigmentförändring på iris (Figur 4). Preoperativt bör lungorna undersökas radiologiskt med avseende på metastaser (3). Enukleering rekommenderas i de fall förändringarna växer, pupillens rör- ➤

FIGUR 4. *Behandlingen av irismelanom hos katt utgörs av tidig enukleering av det drabbade ögat om inte förändringarna bara utgörs av en liten, välavgränsad nybildning eller en mindre pigmentförändring på iris.*

➤ lighet eller form förändras, infiltrat i kammarvinkeln påvisas med hjälp av gonioskopi, eller om det intraokulära trycket ökar. Det enukleerade ögat bör undersökas histopatologiskt. Ett högt mitotiskt index, det vill säga antal mitoser per synfält i 40 gångers förstoring, liksom en omfattande nybildning med infiltrativ växt i iris stroma och affektion av skleras venösa plexus indikerar en dålig prognos med risk för metastasering (11).

Primära nybildningar i corpus ciliare är ovanliga hos katt och upptäcks vanligtvis inte lika lätt som de i iris (3, 9). När tillväxten hos nybildningen ökar ses ofta en förskjutning av iris, även linsens läge kan förändras. Hos katt utgörs dessa nybildningar främst av pigmenterade melanom, men kan också vara adenom eller adenokarcinom (3, 9).

Benignt och malignt uvealt melanom hos hund

Melanom i uvea är den vanligaste intraokulära nybildningen hos hund. Lokalisationen för maligna och benigna okulära melanom hos hund är framför allt främre uvea, dvs iris och ciliarkroppen (5, 7, 8, 9, 18, 20). Framför allt drabbas medelålders och äldre hundar, men melanom i uvea har rapporterats hos hundar från två månaders ålder (13, 18). Primära maligna melanom i iris anses mycket sällsynta. De flesta iridala maligna melanom anses vara extensioner av maligna melanom i ciliarkroppen, vilka kan vara svåra att påvisa innan de blivit synliga på iris yta eller framträder limbalt (17). Melanomen i främre uvea anses ha såväl ett expansivt som invasivt tillväxtsätt. Ibland sker en spridning till sklera, kornea och i sällsynta fall även till choroidea (9). Ofta har både maligna och benigna melanom en dålig avgränsning och infiltrerar ögat lokalt (9) (Figur 5).

De tidigaste symtomen vid nybildningar i iris kan vara en förändring av iris färg eller yta, fritt pigment i främre ögonkammaren, framträdande intraokulära kärl eller som en förändring av främre ögonkammarens djup (20). Förändringarna ses oftare nodulärt än diffust i iris. Ibland sker ett framfall av nybildningen genom pupillen, tryckande iris framåt med en oregelbunden iriskontur till följd (20). Graden av pigmentering varierar, ofta är förändringarna kraftigt pigmenterade (9), men icke-pigmenterade varianter förekommer också (20). Inflammatoriska förändringar såsom uveit, bulboftalmus, keratit, hyfem, dvs blod i främre ögonkammaren, eller näthinneavlossning förekommer. Subluxation av linsen kan ses vid en utrymmeskrävande nybildning (9, 12). Liksom hos katt, kan sekundärt glaukom uppstå till följd av infiltration av kammarvinkeln. Fritt flytande melanocyter och melanofager i främre ögon-

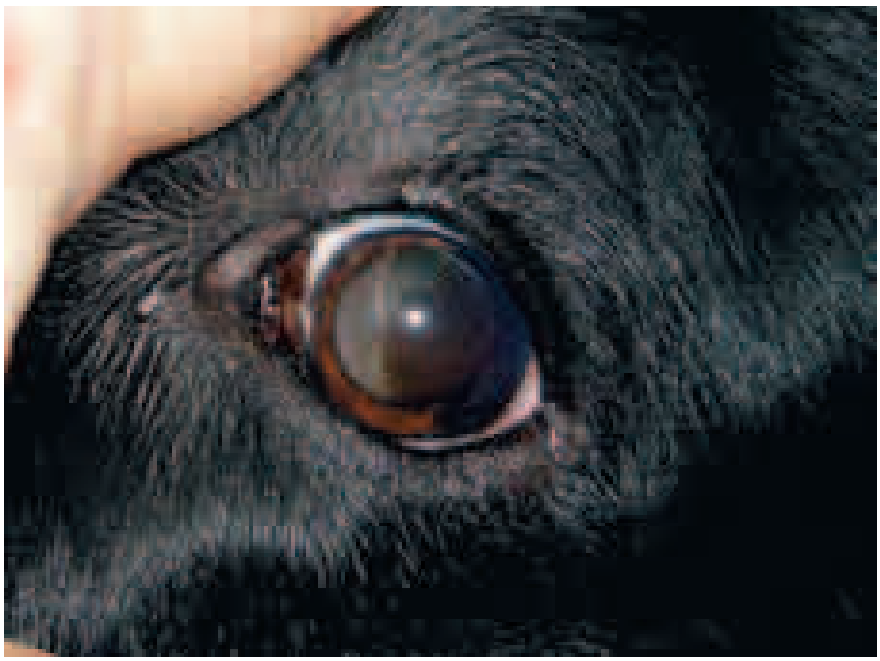

FOTO: BJÖRN EKESTEN

FIGUR 5. *Melanom som sprider sig över korneaendotelet hos en flat coated retriever. Ofta har både maligna och benigna melanom en dålig avgränsning och infiltrerar ögat lokalt.*

kammaren kan ytterligare bidra till en tilltäppning av kammarvinkeln med ökat intraokulärt tryck till följd (9, 20). Sekundära glaukom förekommer så ofta att uveala melanom alltid ska övervägas som grundorsak till fall av glaukom där behandling inte haft effekt (1). Kraftigt pigmenterade hundar såsom schäfer och boxer har enligt vissa författare ansetts generellt ha en ökad predisposition för uveala melanom (18) (Figur 6). Detta tycks främst gälla de limbala melanomen som främst förekommer hos schäfer (17). Man har inte kunnat påvisa någon könspredispostion (18, 20). En ärftlig form av irismelanom har rapporterats hos en linje av labrador retriever (11).

Risken för spridning av metastaser från uveala melanom är hos hund liten (7, 8, 9, 18, 20). Spridningen sker hematogent (12, 18). Prevalensen för bekräftad metastasering från melanom i främre uvea är cirka fyra procent hos hund (9). I de fall då metastaser påvisats, har den primära nybildningen i ögat visat tydliga morfologiska tecken på malignitet. Som en följd härav, görs klassificeringen av malignitetsgraden konventionellt med grund i de neoplastiska cellernas morfologi (9). De benigna nybildningarna karaktäriseras av två slags celltyper: stora, rundade, kraftigt pigmenterade celler med melanocytärt ursprung som ofta dominerar, samt en stjärnformad cell som även den ofta är kraftigt pigmenterad. Mitoser ses sällan (9, 8, 20).

Maligna melanom uppvisar ofta melanocyter med en stor oregelbunden kärna, onormal klumpning av melanin och rikligt med mitoser (5, 20). Vissa författare anser att förekomsten av mitoser ensamt utgör den viktigaste parametern för att differentiera maligna och benigna melanom (9, 5). Risken för metastaser från maligna melanom är liten, och endast få fall med bekräftad metastasförekomst finns beskrivna. I de fall metastaser förekommer anses de vara små och utan betydelse för hundens allmäntillstånd (9).

Diagnostisering

Diagnosen ställs liksom hos katt med hjälp av noggrann oftalmologisk undersökning (Figur 7), ultraljud, gonioskopi, transillumination eller biopsitagning genom sektorielll iridektomi och MRI (11, 17). En uniokulär malign process talar för en primär tumör, medan maligna förändringar i båda ögonen kan indikera att förändringarna utgör metastaser. Transillumination kan användas för att skilja iriscystor och melanom åt och gonioskopi för att differentiera mellan limbala och uveala melanom. Är förändringarna i främre ögonkammaren skrymmande kan ultraljud med fördel användas för att undersöka ögonbulben. Finnålsaspirat har prövats, men risken ➤

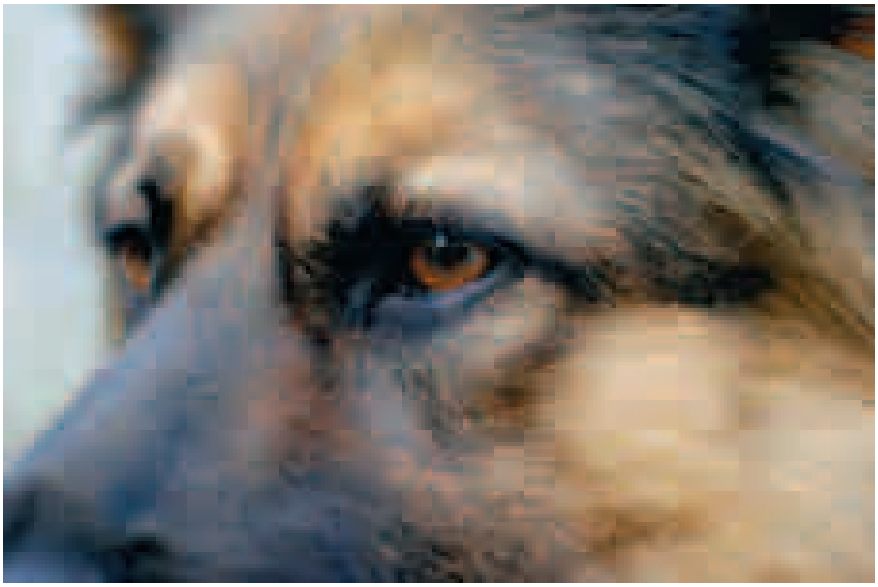

Foto: Kati Neudert

Figur 6. *Kraftigt pigmenterade hundar såsom schäfer och boxer har enligt vissa författare ansetts generellt ha en ökad predisposition för uveala melanom.*

Figur 7. *Diagnosen uvealt melanom hos hund ställs liksom hos katt bland annat med hjälp av noggrann oftalmologisk undersökning.*

➤ för en blödning till den främre ögonkammaren är stor, då hundens iris är mer vaskulariserad än till exempel den hos människa (11).

MRI har i en begränsad studie visats kunna vara ett tillförlitligt hjälpmedel att lokalisera och bedöma storleken av uveala melanom hos hund. Melaninet i hundens uveala melanom ger en karaktäristisk bild som är snarlik den som ses hos människa. Melanomen kan skiljas från andra nybildningar i uvea till följd av detta. I de fall en sekundär grumling av kornea försvårar undersökningen av iris och uvea, kan MRI sannolikt vara till stor hjälp (15).

Behandling och differentialdiagnoser

Melanomen behandlas genom enukleering i de fall nybildningen orsakar glaukom eller linsluxation. För melanom begränsade till iris främre yta är ingen behandling indicerad. Laserbehandling har dock prövats i vissa fall (11, 15).

Differentialdiagnoser är pigmenterade åldersförändringar, icke-neoplastiska uveala proliferationer, uveala cystor, extraokulära nybildningar med spridning till ögongloben, granulomatösa förändringar och perforerande sår med irisprolaps (8). Pigmenterade adenom och adenokarcinom i corpus ciliare, som främst ses hos schäfer och cockerspaniel, kan vara en möjlig differentialdiagnos. Metastasrisken är även hos dessa nybildningar liten (11).

Få fall av primära melanom i choroidea finns beskrivna (2, 13, 18). I de flesta fall har nybildningarna haft en godartad karaktär (2, 20). I en studie utgjorde choroidala melanom fyra procent av alla konstaterade maligna uveala melanom (13). Främre uveala melanom kan också infiltrera choroidea framifrån (9). Förändringarna syns i bakre fundus som oregelbundet avgränsade, mörkt pigmenterade och lätt upphöjda nybildningar. De utgör i de flesta fall ett bifynd vid ögonlysning (2).

Limbalt melanom

Melanocytära nybildningar utgående från sklera nära limbus kallas limbalt eller epibulbärt melanom, och ses främst hos schäfer, vilka utgör cirka en tredjedel av fallen (8, 13, 20). Till skillnad från de intraokulära melanomen är dessa nybildningar ofta väl avgränsade i sklera (8, 20) och metastaserar sällan (13). Limbala melanom är en viktig differentialdiagnos till uveala melanom med infiltrativ växt genom perilimbala sklera. I de fall ett uvealt melanom spritt sig extrabulbärt, finns det i regel en infiltration i kammarvinkeln med försämrat utflöde av kammarvätska till följd.

Eftersom behandling och prognos skiljer sig mellan tillstånden är det viktigt att kliniskt kunna skilja dem åt, vilket görs med hjälp av gonioskopi (20). Limbala melanom kan behandlas med kryokirurgi eller genom lamellär keratektomi (17).

SEKUNDÄRA INTRAOKULÄRA NYBILDNINGAR

Metastasering till ögat kan ske hematogent eller via direkt övergrepp från angränsande nybildning, såsom nybildningar i kornea, orbita, näshåla, munhåla, hud eller bihålor (11, 18, 19). De flesta sekundära nybildningar sprids hematogent (9, 11, 12). Det vanligaste sätet för metastaser i ögat är corpus ciliare och i vissa fall choroidea (9). Sekundära förändringar såsom tecken på inflammation och glaukom samt intraokulära blödningar kan dominera symtombilden (9, 11).

DISKUSSION

De uveala melanomen är de vanligaste okulära nybildningarna hos hund och katt. Trots detta är de relativt ovanliga, vilket sannolikt är orsaken till att undersökningsmaterialet i de studier som har publicerats ofta är ganska litet. Det finns dessutom få långtidsstudier publicerade.

Den rådande uppfattningen har varit att hundens uveala melanom är relativt ofarliga, att de visserligen kan utöva en lokal effekt i ögat med exempelvis glaukom som följd, men att de växer långsamt och noninvasivt och mycket sällan metastaserar. I de fall metastaser uppkommer, har de ansetts vara utan klinisk betydelse för hunden (9). Detta är kanske ett väl förenklat förhållningssätt, när metastaserande uveala melanom är en avlivningsorsak hos hund.

Det finns en del studier gjorda med syfte att kategorisera melanomen med avseende på malignitetsgrad. Ett sätt har varit att tillämpa den humana klassificeringen av melanom enligt Callender, där en cellmorfologisk bestämning av melanomen görs med hjälp av elektronmikroskopi. Tre celltyper ses: spindle A, spindle B och epiteloida celler. Förekomst av de två senare indikerar att nybildningen är mer lokalt invasiv. Enligt vissa studier, (8, 20) finns klara likheter i cellmorfologin mellan hundens och människans melanom, medan andra författare anser att direkta paralleller inte kan dras, utan förordar nya cellmorfologiska benämningar för hundens melanom (5, 9). Andra författare anser att det inte finns någon korrelation mellan cellmorfologi och metastasförekomst (13, 19). En uppfattning är att risken för metastaser är korrelerad till nybildningens storlek, med ökad risk för metastaser när tumören uppnår en viss storlek och börjar orsaka en tryckstegring i ögat (19).

En retrospektiv studie av 244 hundar, vars ena öga enukleerats på grund av uvealt melanom, syftade till att utvärdera effekten av en primär intraokulär melanocytär nybildning med avseende på metastasförekomst och överlevnad (13). Parametrar såsom tumörens storlek, lokalisation i ögongloben och mitotiskt index utvärderades relaterat till hundarnas överlevnad. Man kunde inte konstatera någon statistiskt signifikant skillnad i någon av dessa parametrar relaterat till överlevnaden, vilket är i kontrast till vad andra författare tidigare rapporterat. Däremot kunde konstateras att både benigna och maligna melanom i 79 procent av fallen härrörde från främre uvea. Av de maligna melanomen återfanns 95 procent i främre uvea, till skillnad från de limbala melanomen, som befanns vara maligna i endast två procent av fallen. Sex procent av hundarna dog eller avlivades på grund av metastasförekomst i lever, njurar, lunga eller annat visceralt organ. Mot bakgrund av denna studie borde stor tonvikt läggas på nybildningens lokalisation i ögat vid en prognostisk bedömning av spridningsrisken hos hundens melanom. Med MRI-tekniken tycks dessutom en exakt positionsbestämning och diagnostisering av melanom vara möjlig att göra även i

de fall samtidigt hyfem eller glaukom med korneaödem, vilka försvårar en vanlig oftalmologisk undersökning, förekommer.

Kattens uveala maligna melanom anses metastasera i mer än hälften av fallen, och tidig enukleering bör göras i de fall nybildningen misstänks vara malign. Svårigheten ligger i att göra en korrekt klinisk bedömning av malignitetsgraden hos melanomen, då en säker diagnos inte kan ställas utan histopatologisk undersökning av det extirperade ögat. Det finns inget morfologiskt särdrag som kan indikera utvecklingen av förändringen i framtiden. När den väl uppvisar malignitetstecken, kan metastaser redan vara ett faktum. En studie presenterar emellertid ett gott behandlingsresultat av förmodade irismelanom hos hund med hjälp av laser (6). Man såg en omedelbar effekt i form av regression och krympning av melanomen med få bieffekter, såsom dyskori, dvs ojämn pupill, hyperpigmentering av iris och korneaödem. Vore laserterapi mer tillgängligt skulle kanske frekvensen metastaserande melanom hos katt kunna sänkas. Enukleering kan av djurägaren betraktas som ett alltför radikalt ingrepp och därmed kan adekvat behandling försenas eller helt utebli.

SUMMARY

Melanoma and acquired changes in pigmentation of the uvea in dogs and cats

The most frequent primary intraocular neoplasm in the dog and cat is melanoma of the anterior uvea. In the cat, these tumors often grow rapidly and metastasize early. On the contrary, in the dog metastases are uncommon. In both species concurrent glaucoma and anterior segment inflammation is common, and the lesions often resemble benign freckles and nevi. As the definite diagnosis is based upon histopathologic criteria, melanomas present a diagnostic challenge prior to enucleation.

Referenser

1. Acland GM, Mclean IW, Aguirre GD et al. Diffuse iris melanoma in cats. J Am Vet Med Assoc, 1980, 176, 52–56.
2. Aguirre GD, Brown G, Shields JA et al. Melanom of the choroid in a dog. J Am Anim Hosp Assoc, 1984, 20, 471–476.
3. Barnett KC & Crispin SM. Feline ophthalmology. An atlas & text. London, Saunders Company Ltd, 1998, 122–128, 140–167.
4. Bertoy RW, Brightman AH & Regan K. Intraocular melanoma with multiple metastases in a cat. J Am Vet Med Assoc, 1998, 1, 87–89.
5. Bussanich NM et al. Canine uveal melanomas: series and literature review. J Am Anim Hosp Assoc, 1987, 23, 415–422.
6. Cook CS & Wilkie DA. Treatment of presumed iris melanoma in dogs by diode laser photocoagulation: 23 cases. Vet Ophthalmol, 1999, 4, 217–225.
7. Dietz HH, Jensen OA & Berg Jorgensen J. Malignt melanoma of the uvea in the dog. Nord Vet Med, 1986, 38, 68–73.
8. Diters RW, Dubielzig RR, Aguirre GD et al. Primary ocular melanoma in dogs. Vet Pathhol, 1983, 20, 379–395.
9. Dubielzig RR. Ocular neoplasia in small animals. Vet Clin North Am Small Anim Pract, 1990, 20, 837–848.
10. Gelatt KN, Johnson KA & Peiffer RL. Primary iridal pigmented masses in three dogs. J Am Anim Hosp Assoc, 1979, 15, 339–344.
11. Gelatt KN. Essentials of veterinary ophthalmology. Philadelphia, Lippincott, Williams & Wilkins, 2000, 188, 198–199, 217, 223–225, 316, 323–326.
12. Gelatt KN, ed. Veterinary ophthalmology, 2nd ed. Philadelphia, Lea & Febiger, 1991, 44–51, 383–386.
13. Giuliano EA, Chappell R, Fisher B et al. A matched observatorial study of canine survival with primary intraocular melanocytic neoplasia. Vet Ophthalmol, 1999, 2, 185–190.
14. Harris BP & Dubielzig RR. Atypical primary ocular melanoma in cats. Vet Ophthalmol, 1999, 2, 121–124.
15. Kato K, Nishimura R, Sasaki N et al. Magnetic resonance imaging of a canine eye with melanoma. J Vet Med Sci, 2005, 2, 179–182.
16. Narfström K & Ekesten B. Kompendium i veterinärmedicinsk oftalmologi. SLU, 1993, 5–6.
17. Peiffer RL. The differential diagnosis of pigmented ocular lesions in the dog and cat. Calif Vet, 1983, 5, 14–18.
18. Ryan AM & Diters RW. Clinical and pathologic features of canine ocular melanomas. J Am Vet Med Assoc, 1984, 184,60–67.
19. Trucksa RC. Intraocular canine melanocytic neoplasms. J Am Anim Hosp Assoc, 1985, 21, 85–88.
20. Wilcock BP & Peiffer RL. Morphology and behavior of primary ocular melanoma in 91 dogs. Vet Pathol, 1986, 23, 418–424.

***LINA RUNDBERG,** leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar, Djursjukhuset Albano, Rinkebyvägen 23, 182 36 Danderyd.

Bakteriologi

Se vilka som utgör Ert motstånd!

Vår ackrediterade mikrobiologiska avdelning hanterar flera olika provtyper (svabb-, urin-, mjölk- och sperma-prover) med följande fördelar:

- **Odling på 4 olika medier som standard**
- **Odlingen även under helgen**
- **Detaljerade svar på engelska**
- **Gratis rådgivning**
- **Öronsvabbar odlas alltid för Malassezia**
- **Priset inkluderar odling, bakt. typning och resistens best.**
- **Pris endast 360,- (inkl. frakt)**
  Prisen är angiven utan moms

Vet·Med·Lab
Division of IDEXX Laboratories
Manager for Scandinavia: Charlotte Hoffmann-Timmol, DVM
Tlf +45 43521228 · Fax +45 43521236
c.hoffmann-timmol@vetmedlab.com · www.vetmedlab.com

VETERINARY DIAGNOSTIC SERVICES
Vet·Med·Lab

IVAR VÅGSHOLM, leg veterinär, professor, **ÅKE RUTEGÅRD,** leg veterinär, VD,
FRODE VEGGELAND, statsvetare, Dr polit och **STUART SLORACH,** professor.*

Utredning om hanteringen av ett VTEC-utbrott i Norge 2006

Ett allvarligt utbrott av matförgiftning orsakat av en aggressiv form av VTEC-bakterien ägde rum i Norge under vintern och våren 2006. Som en följd av utbrottet beslutade den norska regeringen i maj 2006 att göra en extern evaluering av myndigheternas och näringens hantering av utbrottet. De svenska experter som deltog i utredningen redovisar här sina viktigaste slutsatser.

Ett utbrott av matförgiftning orsakat av en ovanligt aggressiv form av VTEC-bakterien (verocytotoxin-producerande *Escherichia coli* O103:H25) ägde rum i Norge under vintern och våren 2006. Utbrottet drabbade 18 personer, mestadels små barn. Tio av dessa utvecklade allvarliga njurskador (hemolytiskt-uremiskt syndrom, HUS) och ett barn avled.

Baserat på resultaten av en första fall-kontrollstudie om sex fall och 18 kontroller, drog det norska Folkehelseinstituttet (motsvarigheten till Smittskyddsinstitutet i Sverige) slutsatsen att orsaken till utbrottet var konsumtion av kontaminerad köttfärs av märket Gilde, som är den dominerande producenten av nötfärs i Norge. När Mattilsynet (norska Livsmedels- och Jordbruksverket) meddelade Gilde att deras nötfärs var misstänkt som orsak, drog Gilde tillbaka flera köttfärsprodukter producerade vid anläggningen på Rudshögda. Rudshögda bedömdes då vara huvudkällan baserat på distributionen av nötfärs och de rapporterade fallen av sjukdom.

Flera fall tillkom dock efter tillbakadragandet av nötfärsen, och fortsatta utredningar visade någon månad senare att utbrottet inte orsakades av köttfärs, utan av fermenterade fårköttskorvar (spekepölser) tillverkade vid Terina/Gildes anläggning i Sogndal. Samma VTEC O103 som hittades hos patienterna isolerades från såväl korven som från fårkött. Även om det numera anses klart att källan till problemet var förorenat fårkött, är det fortfarande oklart varför processen vid tillverkning av korven inte åstadkom en säker produkt.

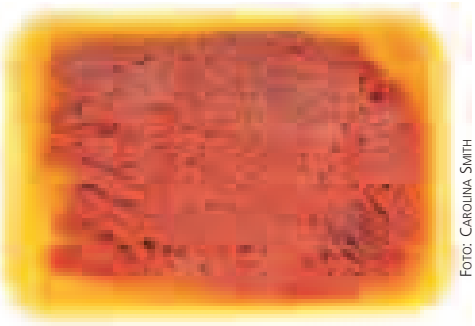

FOTO: CAROLINA SMITH

FIGUR 1. *När Mattilsynet meddelade Gilde att deras nötfärs var misstänkt som orsak, drog Gilde tillbaka flera köttfärsprodukter. Fortsatta utredningar visade dock att utbrottet inte orsakades av köttfärs.*

EXTERN EVALUERING

Detta var ett av de allvarligaste matförgiftningsutbrotten som har ägt rum i Norge och myndigheternas och näringens hantering av utbrottet kritiserades kraftigt under våren 2006. Som en följd av kritiken beslöt den norska regeringen i maj 2006 att tillsätta en utredning ("*E coli*-utvalget") som skulle göra en extern evaluering av myndigheternas och näringens hantering av utbrottet. Syftet var att få fram rekommendationer för att undvika framtida utbrott, och att vara bättre förberedd för att hantera nya utbrott om de skulle inträffa. Utredningens medlemmar var experter från Danmark, Sverige och Tyskland samt en norsk jurist. Från Sverige deltog Stuart Slorach som ordförande (Livsmedelsverket), Åke Rutegård (Kött- och Charkföretagen), Ivar Vågsholm (SVA), Diana Karpman (Barn- och ungdomssjukhuset, Universitetssjukhuset, Lund). Utredningssekreterare var Frode Veggeland och Sigrid Andersen Cabot.

Arbetet pågick från juni till december 2006. Tusentals sidor med skriftlig dokumentation inhämtades och över 100 intervjuer/samtal hölls med berörda personer inklusive berörda regeringsledamöter. Rapporten överlämnades till hälso- och omsorgsminister Sylvia Brustad och lantbruks- och matminister Terje Riis-Johansen vid en presskonferens i Oslo den 15 december 2006. Hela rapporten finns på den norska regeringens hemsida (http://odin.dep.no/filarkiv/301838/E-coli-rapport-151206.pdf). Här ges en sammanfattning av de viktigaste rekommendationerna till norska myndigheter.

RAPPORTENS REKOMMENDATIONER

Samarbete mellan myndigheter

Folkhälso- och livsmedelssäkerhetsmyndigheterna måste samarbeta nära vid uppklarning av utbrotten, och med kommunikation av risker och hur dessa ska hanteras till allmänheten. Detta ➤

➤ gäller utnyttjande av lokal kompetens, uppföljning av smittspårning, koordinering av smittspårning och kontrollåtgärder. En nationell handbok/beredskapsplan/instruktion som klargör de ansvar, roller och rutiner som bör gälla vid utredning av nationella matförgiftningsutbrott bör utarbetas. Utredningen betonade vikten av ett nära samarbete mellan hälsovårdsmyndigheter och livsmedelsmyndigheter, som bägge har ett självständigt myndighetsansvar i utredning av utbrott av matförgiftning. Vidare påpekades behovet av att klargöra ansvarsfördelning mellan lokala och nationella myndigheter och av central samordning av arbetet i de fall där ett utbrott av matförgiftning berör flera kommuner.

Riskhantering, -värdering och kommunikation

Syftet med att särskilja riskhantering och -värdering är att riskhanterare inte ska kunna påverka konklusionerna i riskvärderingarna. Det är inget hinder för att riskvärderare ger råd om riskhanteringen, men riskhanterare måsta alltid fatta och ansvara för de definitiva besluten. Speciellt under ett utbrott är det nödvändigt med ett nära samarbete mellan riskhantering och -värdering.

Media- och kommunikationshantering

Både livsmedels- och folkhälsomyndigheterna måste samordna och koordinera sin externkommunikation och de bör utarbeta riktlinjer för hur detta ska ske. I samband med ett utbrott av matförgiftning är det viktigt att förmedla ett klart budskap till befolkningen för att undvika att potentiellt farlig mat konsumeras. Utredningen rekommenderar likväl att budskapet som förmedlas till såväl riskhanterare som allmänheten är balanserat och tillräckligt nyanserat samt att eventuell osäkerhet i bedömningar också förmedlas.

Åtgärder för att förhindra nya utbrott

Rena slaktdjur och god slakthygien är de viktigaste åtgärderna för att minska förorening av slaktkroppar/kött med patogena organismer såsom VTEC O103. Tillverkare av fermenterade korvar, speciellt där värmebehandling inte ingår i processen, bör säkerställa den hygieniska standarden hos de råvaror de använder. Dessutom bör tillverkarna kvantifiera och dokumentera den minskning i patogena organismer som åstadkoms under tillverkningen av korven. När denna information är tillgänglig, bör de införa egenkontrollprogram som säkerställer korvens säkerhet.

FIGUR 2. *Utredningen rekommenderar att myndigheterna koordinerar sin externkommunikation och att ett klart budskap förmedlas till befolkningen.*

Utredning av matförgiftningsutbrott

Information till hälsovårdspersonal om diagnos, behandling och anmälan av hemolytiskt-uremiskt syndrom (HUS) bör förbättras. Dessutom bör det etableras minimikrav för de metoder som används av primära mikrobiologiska laboratorier för detektion av verocytotoxin-producerande *E coli* (VTEC). HUS associerat med gastrointestinala symtom (t ex blodig diarré) bör bli anmälningspliktigt. HUS är redan nu anmälningspliktigt i vissa länder, t ex Tyskland och Danmark, men inte i Norge eller Sverige. Enligt information från Europeiska smittskyddsmyndigheten (ECDC), kommer ett sådant krav troligen att införas i hela EU inom kort.

Hantering av utbrott av matförgiftning

Det är viktigt att Mattilsynet utvecklar en beredskapsplan för matförgiftningsutbrott och att det tillämpar brandkårsprincipen, dvs förklarar höjd beredskap även om man inte är 100 procent säker på att ett ärende kan utvecklas till en kris. Ett av de första besluten vid ökad beredskap bör vara att inrätta en ”task force” med ledamöter från Mattilsynet, Folkehelseinstituttet och andra relevanta aktörer såsom Veterinärinstituttet, Norges veterinärhögskola och näringen samt eventuellt utländska experter (i pressen blev förslaget om en ”task force” snabbt döpt till ”matens rikskriminalenhet”). Mattilsynet bör utveckla rutiner för uppföljning av tillbakadragning av misstänkta livsmedel från marknaden, även när företagen själva beslutar om tillbakadragande. I linje med den norska regeringens principer för krishantering, bör vid framtida utbrott av matförgiftning de (tre) norska ”matdepartementen” utpeka ett ledardepartement från dag ett så att ansvaret för krisstyrningen är klart från början av utbrottet.

Behandling av HUS-patienter

I bilaga 4 till rapporten redovisas en utvärdering av behandlingen av de tio

FIGUR 3. *Rena slaktdjur och god slakthygien är de viktigaste åtgärderna för att minska förorening av slaktkroppar/kött med patogena organismer såsom VTEC O103.*

HUS-patienterna. I ljuset av denna utvärdering, rekommenderade utredningen de norska hälsomyndigheterna att genomföra en bredare evaluering av hur dessa patienter behandlades på sjukhusen och att ta fram riktlinjer för hur HUS-patienter ska behandlas.

Erfarenheter från andra länder

Norska myndigheter, livsmedelsindustrin och andra berörda uppmanades att noggrant följa den internationella utvecklingen inom området.

UPPFÖLJNING

Den norska regeringen gav Mattilsynet i uppdrag att redovisa hur utredningens rekommendationer skulle följas upp innan utgången av januari 2007. Mattilsynet redovisade sin uppföljning i brev till regeringen daterat den 23 januari, se http://www.mattilsynet.no/ under rubriken ”Nyhetsarkiv” den 26 januari 2007.

SLUTORD

Liknande utbrott har ägt och kommer att äga rum i Sverige och man kan kanske lära något från erfarenheterna i Norge. Det finns en reservoar av patogena VTEC-bakterier i tarmen hos nötkreatur, får och andra idisslare. Detta medför risk för förorening av kött i samband med slakt och av mjölk i samband med mjölkning. Det finns också risk att människor exponeras för dessa bakterier via vegetabilier (t ex sallad och spenat) som har gödslats med ko- eller fårgödsel eller bevattnats med vatten förorenat med sådan gödsel. Den låga infektionsdosen för dessa VTEC-bakterier medför vidare stor risk för person-till-person-smitta samt spridning direkt från djur till människa eller via miljön (t ex badvatten). Allt detta medför svårigheter i spårning av källan till sjukdomsutbrott orsakade av VTEC-bakterier. Om man inte kan upprätthålla en genomgående hög standard av hygien inom livsmedelsproduktion och -hantering måste vi tyvärr vara beredda på ytterligare utbrott av matförgiftning orsakade av VTEC-bakterier. Det gäller då att vara väl förberedd att spåra källan och få bort de förorenade livsmedlen från marknaden.

Den svenska regeringen har givit Livsmedelsverket, Jordbruksverket, SVA, Socialstyrelsen och Smittskyddsinstitutet i uppdrag att vända alla stenar för att se på möjligheter att hantera risken för folkhälsan från VTEC-bakterier. Uppdraget redovisades för Jordbruksministern den 1 februari 2007.

***IVAR VÅGSHOLM,** leg veterinär, professor, SVA, 751 89, Uppsala.
ÅKE RUTEGÅRD, leg veterinär, VD, Kött- och Charkföretagen AB, Box 55 680, 103 26 Stockholm.
FRODE VEGGELAND, statsvetare, Dr polit, NILF, Postboks 8024 Dep NO-0030 Oslo, Norge.
STUART SLORACH, professor, Stubbängsvägen 9A, 125 53 Älvsjö.

AA®

MÖTE

för läkare, tandläkare och veterinärer

Våren 2007
Första tisdagen i månaden:
6 mars, 3 april, 8 maj, 12 juni

Klockan 18.30–19.30

Plats:
Läkarsällskapet
Klara Ö. Kyrkogata 10
Stockholm
Lokal ”Grottan”, 3 tr

Anonyma Alkoholister
IDAA

Välkommen!

MAGDALENA JACOBSON, leg veterinär, VMD, **JOHANNA ALMERÉN,** vet stud,
FRIDA ARNLUND, vet stud, **ANNELI ERIKSSON,** vet stud, **TOBIAS LUNDIN,** vet stud,
URBAN LUNDQVIST, vet stud, **JESSICA OLSSON,** vet stud,
MARIANNE PETTERSSON, vet stud och **MARIE STERNING,** leg veterinär, VMD.*

Rapport från besättningsutredning

Kan klamydia orsaka konjunktivit hos gris?

Efter observationer från en besättningsveterinär om ökad frekvens konjunktivit hos slaktsvin, genomförde författarna en besättningsutredning kring frågan. Bakteriologisk odling påvisade förekomst av klamydia hos några av grisarna med konjunktivit. Ett säkert samband kan inte etableras, men infektion med klamydia kan inte uteslutas som orsak.

från fältet

BAKGRUND

Under hösten 2006 kontaktades sektionen för gris- och fjäderfäsjukdomar, institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, av en besättningsveterinär i Uppland med en förfrågan angående konjunktivit hos slaktsvin. Kollegan upplevde att detta problem generellt ökat under senare år och förekomsten verkade i vissa fall dessutom vara relaterad till specifika besättningar.

En kort genomgång av litteraturen gav vid handen att problemet vanligen ses som en del i andra, allvarligare sjukdomskomplex (nyssjuka, Aujeszkys sjukdom (AD), svinpest m fl) varav de flesta för närvarande inte finns i Sverige. Konjunktivit enbart anges vara orsakad av infektion med klamydia eller streptokocker. Vidare anges höga halter av ammoniak (>25 ppm) ge upphov till ett ökat tårflöde, liksom exponering för vissa toxiska substanser (2, 7). I Sverige har vid ett tidigare fall av konjunktivit misstankar riktats mot *Moraxella* spp och i det fallet verkade lokalbehandling med streptocillin ha effekt (Per Wallgren, SVA, personligt meddelande 2007).

Det är sedan tidigare känt att flera arter av klamydia kan orsaka konjunktivit hos bland annat katt, marsvin och människa (3, 5, 6). Det är också känt att svenska grisar i stor utsträckning härbärgerar bakterien i sin normala tarmflora utan påvisat samband med tarmsjukdom (1). Bakterien kan ge upphov till latenta infektioner hos gris men har även förknippats med ett flertal sjukdomstillstånd som konjunktivit, enterit, pneumoni, pleurit, perikardit, artrit, orkit, uterusinfektioner och aborter. Fyra arter har påvisats hos gris – *Chlamydia suis* och *C trachomatis,* samt de numera omdöpta *Chlamydophila psittaki* och *C pecorum*. Bakterien lever och replikerar intracellulärt och överlever utanför värddjuret i form av torkresistenta elementarkroppar. Infektion sker peroralt, vid betäckning eller via inhalation av aerosoler (4, 8).

GENOMFÖRANDE

Som ett led i undervisningen genomförde studenter och lärare vid sektionen för gris- och fjäderfäsjukdomar ett besök i en besättning där problemet tidigare uppmärksammats. Vid besöket gjordes en genomgång av besättningen och en noggrann anamnes togs upp. En besättningsbeskrivning gjordes inkluderande stallskiss och uppgifter om ventilation, värme, foder, strö, rengörings- och desinfektionsrutiner, hälsoläge, miljöundersökning och provtagning.

Den aktuella besättningen var en specialiserad slaktsvinsuppfödning om cirka 3 000 grisar per år. Produktionen bedrevs som ”all in – all out” i tre separata stallavdelningar vilka tvättades och desinficerades mellan varje omgång. Grisar köptes in via smågrisförmedling. Fodret gavs torrt i automat och medeltillväxten var 890–920 gram/dag.

Avdelning 1 var en äldre, ombyggd koladugård med 350 stallplatser fördelade på 46 boxar i fyra rader. Avdelningen hade en konventionell undertrycksventilation med fyra utsugsfläktar i nock och tilluftsdon efter långsidornas ytterväggar. Tillskottsvärme bestod av kamflänselement placerade under fönstren.

Avdelning 2 och 3 fanns i ett separat svinstall byggt 1994. Varje avdelning hade 300 platser fördelade på 60 boxar i fyra rader. Avdelningarna hade neutraltrycksventilation med tre utsugsfläktar placerade efter ena långsidan samt en minimiventilation ansluten till gödselkulvertarna, och tilluftsdon bestående av ventilerande duk placerad över de två inspektionsgångarna. Tillskottsvärme gavs via värmeslingor i boxgolven.

Utgödslingen bestod av skrapor under spalt till tvärkulvertar, separat för avdelning 1 och gemensam för avdelning 2 och 3.

RESULTAT

Besättningen upplevdes som välskött med god hälsostatus. Dödligheten från ➤

insättning till slakt var en procent och behandlingsfrekvens det senaste året var 0,8 procent (vanligen svansbitning eller hälta). Slaktskadestatistik visade en viss ökad förekomst av lunginflammation typ SEP i samtliga avdelningar samt en ökad frekvens parasitära leverskador i stallavdelning 1 under den varma årstiden.

Vid besöket iakttogs totalt 26 grisar (3 %) med konjunktivit, definierat som starkt röd konjunktiva med framfall av tredje ögonlocket (Figur 1 och 2). Tre av dessa fall sågs i avdelning 3 där de yngsta grisarna gick, och övriga fördelade sig på åtta fall i avdelning 1 och 15 i avdelning 2, som hyste de äldsta grisarna. I inget fall iakttogs påtagligt ökat eller purulent tårflöde. I övrigt iakttogs enstaka fall av diarré, navelbråck, böld, hälta, svans- och öronbitning.

Vid miljöundersökningen låg de flesta mätvärden inom de intervall som bedöms som normala. Inget drag kunde påvisas i grisarnas närmiljö. Mätning med rökflaska visade en från kulvertarna uppåtgående luftström i samtliga stallavdelningar. I avdelning 2, där de äldsta grisarna gick, uppmättes ammoniaknivåer på 10–15 ppm över spalt i fyra av sex undersökta boxar. Övriga avvikelser som noterades inkluderade en ökad ljudnivå (66–70 dB) i fyra boxar i anslutning till frånluftsdonen i avdelning 1, låga temperaturer i enstaka boxar längs yttervägg i avdelning 1 och 2, samt varierande flöde (0,3 till 6,6 l/min) i vattennipplarna.

FIGUR 1. *Vid besöket iakttogs totalt 26 grisar (3 %) med konjunktivit.*

FIGUR 2. *Diagnosen konjunktivit definierades som starkt röd konjunktiva med framfall av tredje ögonlocket.*

Svabbprov (Transsystem Amies W CH or W/O CH, Copan Italia, Brescia, Italy) togs från konjunktiva från fem respektive sex grisar för analys avseende *Chlamydia* spp samt för allmän bakteriologi inklusive *Moraxella* spp. Analysen av klamydia sker med PCR och identifierar *Chlamydia* spp men skiljer inte mellan olika arter av dessa. Två av fem prover var positiva avseende *Chlamydia* spp medan *Moraxella* spp eller specifik växt av andra patogener inte kunde påvisas.

DISKUSSION

Detta är första gången som klamydia påvisats i Sverige i samband med konjunktivit hos gris. Det är inte möjligt att utifrån dessa resultat etablera ett säkert orsakssamband, men infektion med klamydia kan inte uteslutas. Att bakterien bara påvisades hos två av fem grisar med symtom kan bero på att proven tagits i sent skede av sjukdomen och att mikroben redan eliminerats. De positiva individerna hittades i avdelning 1 och 3 medan prov från avdelning 2, där de äldsta grisarna fanns, var negativa.

Vissa författare anser att konjunktiviten framför allt ska ses som en immunologisk reaktion (9). I en större europeisk studie (2) sågs ett starkt samband ($p>0,001$) mellan konjunktivit och påvisande av *Chlamydia suis* i ett land (Schweiz) men däremot inte i ett annat (Tyskland).

I föreliggande besättningsutredning var det heller inte möjligt att utläsa något samband mellan konjunktivit och höga ammoniaknivåer. Vi kan utifrån nuvarande kunskap inte ge någon riktad rådgivning beträffande hur problematiken skall hanteras. Däremot vore det önskvärt att genomföra en utökad provtagning där prov från ett tillräckligt antal både friska och sjuka individer analyseras för att öka kunskapen om sjukdomen och dess förekomst. Ett examensarbete kommer att genomföras vid institutionen under 2007 i detta syfte.

Referenser

1. Englund S & Jacobson M. The occurrence of *Chlamydia* spp in intestinal specimens from pigs with and without enteric disease. In manuscript, 2007.
2. Grosse Beilage E, Becker A & Pospischil A. *Chlamydia suis* in pigs with conjunctivitis – a field study in Germany and Switzerland. Proc 19th IPVS Congress, Copenhagen, Denmark, 585.
3. Gruffydd-Jones TJ, Jones BR, Hodge H, Rice M & Gething MA. *Chlamydia* infection in cats in New Zealand. N Z Vet J, 1995, 43, 5, 201–203.
4. Longbottom D. Chlamydial infections of domestic ruminants and swine: new nomenclature and new knowledge. Vet J, 2004, 168, 1, 9–11.
5. Lutz-Wohlgroth L, Becker A, Brugnera E, Huat ZL, Zimmermann D, Grimm F, Haessig M, Greub G, Kaps S, Spiess B, Pospischil A & Vaughan L. *Chlamydiales* in guinea-pigs and their zoonotic potential. J Vet Med, A Physiol Pathol Clin Med, 2006, 53, 4, 185–193.
6. Sandstrom KI, Bell TA, Chandler JW, Kuo CC, Wang SP, Grayston JT, Foy HM, Stamm WE, Cooney MK, Smith AL, et al. Microbial causes of neonatal conjunctivitis. J Pediatr, 1984, 105, 5, 706–711.
7. Straw BE, Dewey CE & Wilson MR. Differential diagnosis of disease. In: Straw BE, Zimmerman JJ, D'Allaire S, Taylor DJ, eds. Diseases of Swine, 9th ed. Oxford, Blackwell Publishing, 2006, 241–283.
8. Taylor DJ. Miscellaneous bacterial infections. *Chlamydiae*. In: Straw BE, Zimmerman JJ, D'Allaire S, Taylor DJ, eds. Diseases of Swine, 9th ed. Oxford, Blackwell Publishing, 2006,822–827.
9. Watkins NG, Hadlow WJ, Moos AB & Caldwell HD. Ocular delayed hypersensitivity: A pathogenic mechanism of chlamydial conjunctivitis in guinea pigs. Proc Natl Acad Sci, USA, 1986, 83, 19, 7480–7484.

***MAGDALENA JACOBSON,** leg veterinär, VMD, Institutionen för kliniska vetenskaper, Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.
JOHANNA ALMERÉN, vet stud, Institutionen för kliniska vetenskaper, Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.
FRIDA ARNLUND, vet stud, Institutionen för kliniska vetenskaper, Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.
ANNELI ERIKSSON, vet stud, Institutionen för kliniska vetenskaper, Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.
TOBIAS LUNDIN, vet stud, Institutionen för kliniska vetenskaper, Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.
URBAN LUNDQVIST, vet stud, Institutionen för kliniska vetenskaper, Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.
JESSICA OLSSON, vet stud, Institutionen för kliniska vetenskaper, Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.
MARIANNE PETTERSSON, vet stud, Institutionen för kliniska vetenskaper, Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.
MARIE STERNING, leg veterinär, VMD, Institutionen för kliniska vetenskaper, Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.

Bayers antiinfektiva till hund och katt

Bayocef® vet.
Cefadroxil

En cefalosporin för både hund och katt

Tabletter à 200 mg och 1000 mg

För ytterligare information se www.fass.se

Bayer Norden
Nörgaardsvej 32, DK-2800 Kgs. Lyngby
Telefon 031 - 83 98 00
www.vet.bayer.se

Det är skönt att ha någon att lita på

Bayer HealthCare
Animal Health

SE0608U2

månadens epiztel

Månadens Epiztel behandlar denna gång bland annat ett fall av trikiner i vildsvinskorv, salmonella hos katt och småfågel samt den nya riskprofilen för VTEC. Epizteln är ett samarbete mellan SVA och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Jens Norberg, SVA och Jessica Dahlberg, Jordbruksverket.

TRIKINER I INFÖRD VILDSVINSKORV

I slutet av januari insjuknade en spansk student i trikinos i Sverige. Studenten hade ätit av korv som innehöll vildsvinskött och som var lokalproducerad i Spanien. Dessutom hade korv tagits med till Sverige för egen förtäring. Analyser utförda av Avdelning för parasitologi på SVA visade att den införda vildsvinskorven innehöll ca 1,5 trikinlarver per gram korv. Från Spanien rapporteras fler fall av insjuknade personer.

Trikiner förekommer hos vildsvin i Sverige, om än mycket sällan. Under åren 2002–2005 undersöktes 20 757 vildsvin vid SVA. Av dessa var fyra trikininfekterade, dvs 0,02 procent. De arter som påvisats är *Trichinella spiralis* och *Trichinella pseudospiralis*. Hos slaktsvin har trikiner inte påvisats i Sverige sedan 1994. Under åren har det slaktats drygt tre miljoner grisar per år. Alla undersöks på eventuell förekomst av trikiner.

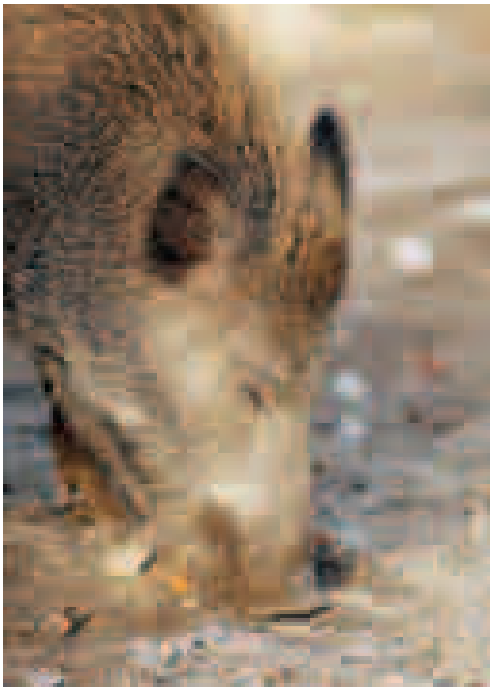

Foto: Bengt Ekberg, SVA.

Trikiner förekommer hos vildsvin i Sverige, om än mycket sällan. I slutet av januari insjuknade en person av spansk vildsvinskorv innehållande trikiner.

NY RISKPROFIL FÖR VTEC

Sommaren 2005 smittades drygt 130 människor av VTEC O157 efter förtäring av kontaminerad sallat. Detta utbrott medförde att ett antal myndigheter fick i uppdrag av Jordbruksdepartementet att undersöka VTEC-bakteriers smittvägar, förekomst hos livsmedelsproducerande djur och i livsmedel samt dess risker för folkhälsan.

I början av februari överlämnades rapporten som omfattas av en riskprofil i vilken kända data presenteras, kunskapsluckor identifieras samt förslag på åtgärder lämnas. Några av slutsatserna som dras är:

I samband med utredningar av smitta mellan djur och människa har framför allt VTEC O157 isolerats från nötkreatur. VTEC O157 kan överleva långa perioder i stallmiljö, gödsel, mark och vatten. Smitta har bland annat överförts via kött och köttprodukter, opastöriserade

FOTO: BENGT EKBERG, SVA.

I början av februari lämnades en riskprofil om VTEC till Jordbruksdepartementet. VTEC-smitta kan bland annat överföras via kött och köttprodukter, opastöriserade mejeriprodukter, men också via grönsaker och frukt.

mejeriprodukter, men också via grönsaker och frukt.

Bland kunskapsluckorna kan nämnas:

Virulensegenskaperna hos VTEC är inte helt kända. Geografiska skillnader i incidensen respektive fördelningen av serotyper hos befolkningen är inte ordentligt kartlagda. Motsvarande kunskap saknas också för nötkreatur och andra djur. Effekten av dekontamineringsmetoder på slaktkroppar i fullskala är inte studerad under svenska förhållanden.

Bland åtgärdsförslagen kan nämnas:

Prevalensundersökningar på idisslare bör göras avseende förekomst av för humansidan relevanta serotyper av VTEC. Försök med probiotika, vaccin och bakteriofager för att minska utsöndringen av VTEC i besättningar i högprevalenta regioner bör göras inom ramen för frivilliga program. Insatser mot smutsiga djur som kommer till slakt bör intensifieras.

De myndigheter som har utfört uppdraget är Jordbruksverket, Livsmedelsverket och SVA i samråd med Smittskyddsinstitutet, Socialstyrelsen och Naturvårdsverket.

■■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, d v s utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

SALMONELLA HOS SMÅFÅGLAR OCH KATTER

SVA har under årets första månad fått in prover från ett hundratal katter och ett 20-tal småfåglar, främst av arterna gråsiska och domherre, vilka visat sig vara positiva för *Salmonella typhimurium*. Under de senaste åren har en liknande bild setts, om än inte riktigt lika omfattande som i år. Förekomsten av sjukdomen salmonellos med dödsfall bland fåglar ses främst hos finkfåglar som domherre, grönsiska, gråsiska och grönfink under senvintern/våren och ofta i anslutning till fågelborden. De sjuka fåglarna sitter i allmänhet uppburrade under fågelborden och har en tung andning och verkar allmänt medtagna. Under de senaste åren har det framkommit att det är ett fåtal fagtyper av *Salmonella typhimurium* som infekterar katterna, och att de är desamma som man diagnostiserar hos småfåglarna. Det är lämpligt att informera ägare till infekterade katter att salmonella är en zoonos och hur de kan skydda sig från att själva infekteras. Enkla råd är bland annat att smittade katter och deras tillbehör ska hållas borta från köket samt att tvätta händerna innan man hanterar livsmedel.

FÅGELINFLUENSA I UNGERN OCH ENGLAND

Högpatogen fågelinfluensa H5N1 har återigen påvisats inom EU och även på flera andra håll i världen. Det är två besättningar med utegående tamgäss i Ungern samt en mycket stor kalkonfarm i sydöstra England som drabbats. I Ungern misstänks i första hand smitta från vilda fåglar, medan engelska myndigheter bland annat utreder en möjlighet att viruset introducerats med fjäderfäprodukter importerade från Ungern. Samtliga fåglar i de infekterade besättningarna har avlivats och andra åtgärder har satts in för att förhindra vidare smittspridning. Utbrotten har föranlett en ökad aktivitet i hela Europa med förhöjd beredskap och intensifierad övervakning. Smittan har ännu inte påvisats hos några vilda fåglar inom EU i år.

Nya utbrott har också konstaterats på flera håll i Asien, bland annat i Japan, Thailand, Vietnam, Indonesien och Pakistan och även i Ryssland och Turkiet. I Afrika har Nigerias första konstaterade fall hos människa rapporterats samtidigt som Egypten nu är det land utanför Asien som har flest fall hos människa.

Sedan i höstas gäller särskilda biosäkerhetsåtgärder för fjäderfän och hobbyhöns, anpassade till att risken för fågelinfluensa är låg i Sverige. Myndigheterna anser att händelserna den senaste tiden inte har påverkat risken för Sverige i sådan grad att det i nuläget finns anledning att ändra dessa. Läs mer om biosäkerhetsåtgärderna på Jordbruksverkets webbplats (www.sjv.se).

NY PARASIT

En för Sverige ny nematod har påträffats i löp-

magen hos dovhjort i ett isoleringshägn beläget inuti ett större (40 ha) hjorthägn. De vuxna hjortarna importerades från Östeuropa under våren 2006 och har därefter befunnit sig i isoleringshägnet. Den nyfunna parasiten heter *Ashworthius sidemi* och är nära släkt med bland annat den stora löpmagsmasken hos får, *Haemonchus contortus*. Intressant i sammanhanget är att det är frågan om en blodsugande generalist som under senare år spridit sig till rådjur, dovvilt och kronhjort i bland annat Frankrike och Polen, där den också påträffats hos visent och älg. Det är experimentellt visat att den kan sprida sig till får, och misstanke finns om att parasiten även kan infektera nötkreatur. Så här långt finns det inget som tyder på att parasiten har spridit sig från isoleringshägnet, men fler djur i det omgivande hjorthägnet måste undersökas innan det går att avskriva att parasiten spridit sig. ■

Nominera kandidater

till förtroendeposter senast 1 juli

Sedan 2005 ska veterinärförbundets medlemmar direktvälja ledamöter i förbundsstyrelse och fullmäktige samt ordförande och vice ordförande i SVS. Valet sker under hösten men kandidater till posterna ska nomineras senast den 1 juli.

Nominering – hur gör man?

- Valet 2007 avser:
  - Förbundsordförande och fyra övriga ledamöter i förbundsstyrelsen
  - Ordförande i SVS
  - 18 ledamöter i fullmäktige
- Alla förbundsmedlemmar som är röstberättigade till respektive organ kan nominera kandidater till förtroendeposterna och är också valbara. Mandatperioden för samtliga poster är två år med tillträde den 1 januari 2008.
- Nominering ska vara skriftlig (kan även ske via e-post) och innehålla följande uppgifter för att vara giltig:
  - Namn på den nominerade kandidaten, personnummer och alla kontakt- och adressuppgifter.
  - Vilken av ovanstående förtroendeposter som avses.
  - Skriftlig bekräftelse av den som nominerats att hon/han accepterar att kandidera till den aktuella posten för den gällande mandatperioden.
  - Kontaktadresser till den person som står bakom nomineringen.

  För att underlätta nomineringsförfarandet finns en särskild blankett som bifogas detta och kommande nummer av SVT. Blanketten finns också på veterinärförbundets hemsida www.svf.se.
- Nuvarande innehavare av posterna som valet avser kan naturligtvis nomineras för omval om de accepterar det (förbundsordförande Karin Östensson; SVS ordförande Per Jonsson; förbundsstyrelseledamöterna Anders Forslid, Mikaela Heidrich, Elöd Szanto och Margareta Widell).
- Samtliga ledamöter i förbundsstyrelse respektive SVS kollegium finns publicerade i varje nummer av SVT. Lista på nuvarande fullmäktiges ledamöter finns på den lösenordsskyddade delen på förbundets hemsida www.svf.se (Resultat vid Sveriges Veterinärförbunds val 2006) och medlemmar kan även få den informationen från förbundskansliet.
- Nomineringen ska vara förbundskansliet tillhanda senast den 1 juli.

Vilken är din diagnos? – Patologi

En tre månader gammal hundvalp behandlades för bland annat kräkningar och blodig diarré, feber och ögon- och näsflöde, men blev så dålig att den fick avlivas. Fallet är sammanställt och tolkat av Arman Shokrai, avdelning för patologi, SVA.

Faraohund, hane, tre månader

ANAMNES: Valpen (född i Sverige) var inte vaccinerad och ägaren sökte vård för valpen under sommaren 2006, på grund av nedsatt allmäntillstånd, feber, kräkningar och diarré, ögon- och näsflöde sedan tre dagar.

Vid klinisk undersökning iakttogs blodig diarré, hematuri och ikterus. Blodprovsresultat visade låg hematokrit, trombocytopeni, högt kreatininvärde och höga gallsyror. Trots stationär vård (antibiotika och symtomatisk behandling) försämrades tillståndet. Hunden avlivades och sändes till SVA för obduktion.

MAKROSKOPISKA FYND: Kroppen var generellt missfärgad (ikterus). I bröst- och bukhålan återfanns blodtillblandad vätska. Njurarna var ödematösa och flammiga med punkt- till strimformade blödningar framför allt i barken. Denna typ av blödningar sågs även i serösa hinnor såsom mesenterium.

Levern var missfärgad, ljus och mjuk i sin konsistens. Mjälten var något förstorad utan ökad blodfyllnad.

MIKROSKOPISKA FYND: Se Figur 1 och 2.

SVAR SE SIDAN 42

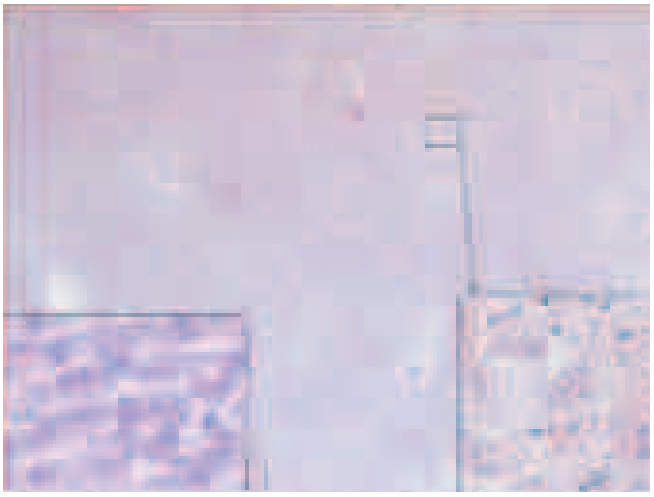

FIGUR 1. *Vävnadssnitt från lever, översiktsbild, förstoring cirka 12 gånger. Bilden, längst ner till höger är en förstoring (cirka 125 gånger) av det markerade fältet. Normal levervävnad för jämförelse ses längst ner till vänster. HE-färgning.*

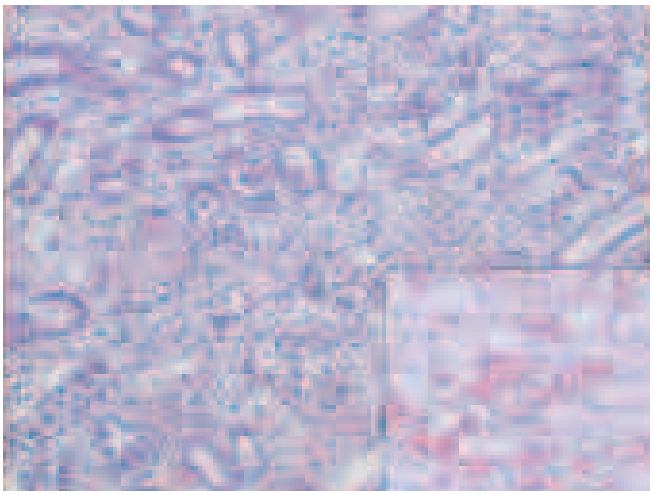

FIGUR 2. *Vävnadssnitt från njurbarken. Normal njurvävnad för jämförelse ses längst ner i bilden. HE-färgning, förstoring cirka 60 gånger.*

noterat

Kommissionen föreslår förenklad BSE-kontroll

Sveriges enda BSE-fall kan mycket väl ha uppkommit spontant. Nu väntar lättnader i de rigorösa och dyra testerna, rapporterade tidningen ATL den 29 januari.

EU-kommissionen vill enligt ATL lätta på den hårda BSE-provtagningen där alla djur äldre än 30 månader i normalslakten testas. Antalet konstaterade fall i EU minskar år för år och kommissionen anser att säkerheten för konsumenterna bibehålls även om den nuvarande modellen överges.

Enligt Lena Ström, laboratorieveterinär och BSE-expert vid SVA, är det redan klart att medlemsländer enskilt ska kunna ansöka om färre tester i normalslakten. När det ska bli möjligt att ansöka är inte klart. Inte heller hur lättnaderna i provtagningen ska genomföras.

– Ett sätt kan vara att höja åldern på djur som provtas inom normalslakten. Ett annat sätt som diskuteras är att bara testa djur födda före ett visst datum, säger Lena Ström till ATL.

Ännu en produkt i
N-vets generika serie.

Hrrrmm!

Ibland kan det löna sig att tänka om

Idag kan du välja ett NSAID-preparat som är betydligt billigare utan att göra avkall på kvalité, effekt och säkerhet

Sänk kostnaden för dina djurägare

Prisjämförelse (Apotekets prislista januari-07)

Styrka/förp.	Norocarp tabl	Rimadyl® vet tabl
20mg		
10 st	55.50	
20 st	62.50	85.00
100 st	200.00	266.50
50mg		
10 st	75.50	
20 st	93.00	127.00
100 st	330.50	440.50

Norocarp är ett generikum till Rimadyl® vet tabl

30% billigare

Indikation: Antiinflammatorisk och analgetisk behandling av sjukdom i muskulatur, leder och skelett hos hund.

E-post: info@n-vet.se, Hemsida: www.n-vet.se

N-vet
LÄKEMEDEL

noterat

Djurskyddsmyndigheten överklagar inte

I mitten av januari meddelade kammarrätten i Jönköping att man ansåg särskilda skäl föreligga för att bevilja dispens från ligghallskravet för rikskända KC Ranch i Skåne. Länsrätten gick därmed mot Djurskyddsmyndighetens uppfattning i frågan.

Den 31 januari meddelade myndigheten att man inte tänker överklaga kammarrättens dom.

– Ibland gör myndigheter och domstolar olika bedömningar i fråga om sakläget och det här är ett sådant fall, säger Carl-Gunnar Fridolfsson, chefjurist vid Djurskyddsmyndigheten i ett pressmeddelande. Vi har ansett att djuren inte haft tillgång till rena och torra liggplatser.

– Även domstolen anser att djuren behöver torra och rena liggplatser samt skydd mot ogynnsamma väderleksförhållanden, men har till skillnad från oss ansett att dessa behov är uppfyllda på KC Ranch, fortsätter Carl-Gunnar Fridolfsson. Domen är skriven utifrån förhållandena där och avser inte djurhållning generellt. Det innebär att domen inte med automatik påverkar de dispenser som för närvarande ligger för prövning, påpekar han.

Granskning av artiklar

Artiklar med vetenskapligt faktainnehåll som inkommer till Svensk Veterinärtidning granskas normalt före publiceringen. Granskningen avser artikelns saklighet och vetenskapliga uppläggning. Som regel anlitas ämnesföreträdare från Sveriges Lantbruksuniversitet eller SVA men även andra personer kan komma ifråga för olika specialområden. Redaktionen använder sig som regel inte av utländska granskare. Artiklar skrivna av svenska ämnesföreträdare utsätts endast för granskning av den vetenskapliga uppläggningen.

Redaktionen

Jordbruksverket informerar

Ändrade regler för hur veterinärer får förskriva och tillhandahålla läkemedel

ELISABETH MUSTONEN, leg veterinär, veterinärinspektör.*

Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2002:57) om veterinärs rätt att förskriva och tillhandahålla läkemedel i anslutning till djursjukvård och djurhälsovård ändrades den 1 februari 2007. Föreskrifterna benämns i "dagligt veterinärtal" C15, och artikeln sammanfattar aktuella ändringar liksom övriga regler kring veterinär förskrivning av läkemedel.

Foto: Thomas Manske

Huvudregeln är att veterinären får förskriva eller tillhandahålla läkemedel för behandling först efter att han/hon har undersökt det aktuella djuret eller djurgruppen.

VETERINÄREN SKA HA UNDERSÖKT DJURET

Huvudregeln är att veterinären får förskriva eller tillhandahålla läkemedel för behandling först efter att han/hon har undersökt det aktuella djuret eller djurgruppen. Föreskrifterna innehåller en rad undantag från huvudregeln. Allt som inte är nämnt som undantag i föreskrifterna är alltså förbjudet enligt huvudregeln.

När en föreskrift är uppbyggd på detta sätt innebär det att nya användningsområden kan behöva föras in i föreskrifterna när den veterinära verksamheten utvecklas och förändras. Några sådana ändringar trädde i kraft den 1 februari 2007.

AKTUELLA ÄNDRINGAR I C15

Delegerad läkemedelsanvändning till tjänstehundar

Numera kan veterinären under vissa förutsättningar förskriva läkemedel för delegerad användning till tjänstehundar inom polisen och tullverket. Förskrivning får ske av kräkmedel och antidot mot narkotika för ett behandlingstillfälle. Man ska dessförinnan ha sett till att hundförarna fått utbildning i hur de ska använda läkemedlen. Detta står i en ny paragraf (§ 22a) som införts i föreskrifterna. Den delegerade behandlingen ska rapporteras till länsstyrelsen enligt 25 §.

Vaccin mot frasbrand till nötkreatur

I ett område där frasbrand förekommer endemiskt får veterinär förskriva vaccin mot frasbrand till nötkreatur utan föregående undersökning av djur eller djurgrupp. Detta gäller under förutsättning att man har god kännedom om besättningen. Det underlättar det profylaktiska arbetet i områden där frasbrand har konstaterats. Detta står i 33 §.

Vaccin och antiparasitära medel till svin

Som veterinär får man utan föregående undersökning av djuren förskriva vaccin och antiparasitära läkemedel för injektion. Endast veterinär med god kännedom om besättningen får förskriva läkemedlen och det ska finnas en behandlingsplan för besättningen avseende preparaten. Detta står i en ny paragraf – § 36a.

Observera att förskrivning enligt 36a § skiljer sig från delegerad läkemedelsanvändning enligt 37 §. När vaccin och antiparasitära läkemedel förskrivs krävs bland annat inte uppföljningsbesök var femte vecka. ➤

Foto: Suzanne Fredriksson

Vissa läkemedel, t ex vaccin och sederande preparat, får djursjukvårdare behandla med endast när veterinären är omedelbart tillgänglig.

Mindre ändringar

I paragraferna 15 och 17 har de föreskrifter som man hänvisade till tidigare ersatts av nya, så hänvisningarna har ändrats. I 34, 38, 39 och 41 §§ samt i rubriken före 38 § har redaktionella ändringar gjorts för att förtydliga innebörden. Innehållet är oförändrat i övrigt i dessa paragrafer.

ALLMÄNT OM C15

Förskrivning av läkemedel

Huvudregeln är som nämnts tidigare att man som veterinär ska ha undersökt det aktuella djuret eller djurgruppen för att kunna behandla ett djur eller förskriva läkemedel till det. I C15 finns en hel del undantag från huvudregeln, utöver de som nu införts eller förändrats.

När man som veterinär förskriver eller tillhandahåller läkemedel ska man lämna noggranna skriftliga instruktioner om läkemedlens användning samt information om hur överblivna läkemedel, sprutor m m ska tas om hand.

Uppföljande behandling

En veterinär får förskriva läkemedel för uppföljande behandling av ett djur för högst fyra veckors förbrukning. Begränsningen gäller inte vid uppföljande behandling av sjukdomar eller andra tillstånd som kräver långvarig kontinuerlig behandling om behandlingen avser häst, hund eller katt eller andra djur som hålls som sällskapsdjur. Det kan vara t ex vid behandling av diabetes och sköldkörtelsjukdomar.

Tillhandahållande av läkemedel

Begreppet ”tillhandahållande av läkemedel” används när personal på djursjukhus, djurklinik eller vid en husdjursförening använder läkemedel som en veterinär tillhandahåller. Det kan vara för uppföljande behandling, vaccinering, sedering, anestesi med mera. Vissa läkemedel, t ex vaccin och sederande preparat, får djursjukvårdare behandla med endast när veterinären är omedelbart tillgänglig. Läkemedel för uppföljande behandling får dock administreras av personal även när veterinär inte är närvarande.

I de fall tillhandahållande sker ska antingen en lokal skriftlig instruktion innefattande en tydlig delegationsordning upprättas och förvaras på kliniken (20 §), eller så ska en anmälan till länsstyrelsen göras (25 §).

Veterinär har disciplinansvar enligt behörighetslagen

Vid tillhandahållande av läkemedel sker all behandling på den ordinerande veterinärens ansvar. Det är bara veterinären som har ett legitimationsyrke och därmed disciplinansvar enligt behörighetslagen (lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket). Det innebär att om en behandling utförs felaktigt av en djursjukvårdare är det den veterinär som ordinerat behandlingen som är ansvarig och kan tilldelas varning eller erinran av Veterinära ansvarsnämnden.

Delegerad läkemedelsanvändning

Begreppet ”delegerad läkemedelsanvändning” används när veterinär förskriver läkemedel som djurägaren sedan använder för behandling enligt veterinärens noggranna skriftliga instruktioner. Man får endast skriva ut läkemedel till djurslagen nötkreatur (dock inte till mjölk-

MEDINOR

Vi finns på Ve-TA dagarna i Åre 20–22 april 2007

Labkunskap är huvudsaken!

Medinor AB • Box 1215 • 181 24 LIDINGÖ • Tel 08-544 812 00 • www.medinor.se

kor), svin, får, get, fjäderfä, ren, pälsdjur eller odlad fisk och för en beräknad förbrukning om högst åtta veckor.

Djurägaren ska ha genomgått särskild utbildning för delegerad läkemedelsanvändning. Veterinären ska årligen rapportera delegerad läkemedelsanvändning till länsstyrelsen.

Förskrivning av läkemedel till tjänstehundar, som redan beskrivits, är också delegerad läkemedelsanvändning, men på något annorlunda villkor.

Utbildning

Personal respektive djurägare som använder läkemedel vid tillhandahållande eller delegering ska gå en särskild utbildning, som har godkänts av Jordbruksverket. Mer information om utbildning finns på www.sjv.se, gå in under Djur & veterinär, Läkemedel, Förskrivning och tillhandahållande (C15).

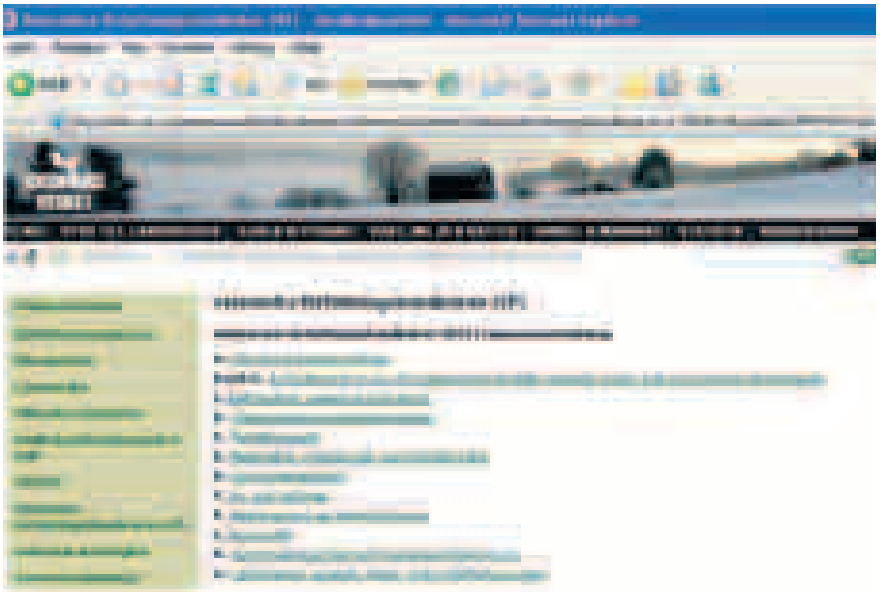

Alla aktuella författningar finns samlade i den veterinära författningshandboken på Jordbruksverkets hemsida.

INGEN DELEGERAD LÄKEMEDELSANVÄNDNING TILL MJÖLKKOR

För mjölkkor gäller huvudregeln, det vill säga att veterinären inte kan förskriva behandling utan att först ha undersökt det aktuella djuret.

I olika sammanhang kommer frågan upp om mjölkbönder skulle kunna ha en dos antibiotika hemma för att behandla mastiten som upptäcks på kvällen. Djurägaren skulle kunna ta ett mjölkprov för behandling och lämna in till veterinären, eller veterinären kan komma ut dagen efter för att besluta om fortsatt behandling.

Frågan diskuteras bland veterinärer och det kan tyckas ologiskt att man kan delegera till andra djurhållningar men inte till kor för mjölkproduktion. När C15 reviderades diskuterades frågan ingående och man kom då fram till att delegerad läkemedelsanvändning inte skulle vara möjlig till nötkreatur som hålls för mjölkproduktion.

KASKADPRINCIPEN

Föreskrifter om hur en veterinär får använda läkemedel finns förutom i C15 bland annat i C22, Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2001:116) om val av läkemedel vid behandling av djur.

Vid val av läkemedel till djur är grundförutsättningen naturligtvis att det är en lämplig behandling av det tillstånd som ska behandlas. Om det finns flera lämpliga läkemedel ska veterinären välja enligt kaskadprincipen. Det innebär att läkemedel ska väljas i följande ordning:

1. Ett läkemedel som är godkänt i Sverige för aktuellt tillstånd hos det djurslag man ska behandla.
2. Ett läkemedel som är godkänt i Sverige för ett annat djurslag eller för ett annat tillstånd hos det djurslag man ska behandla.

3a. Ett godkänt humanmedicinskt läkemedel, eller

3b. Ett veterinärmedicinskt läkemedel som är godkänt i ett annat EU-land under förutsättning att veterinären har licens från Läkemedelsverket.

4. Ett läkemedel som är berett ex tempore.

Preparat med sex månaders karens till häst

Det är nu möjligt att sätta sex månaders karenstid vid behandling av häst med vissa läkemedelssubstanser som EU-kommissionen har beslutat är väsentliga. EU-kommissionens förordning nr 1950/2006 innehåller en förteckning över de substanser som är tillåtna, trots att de inte finns med i bilagorna I, II eller III i MRL-förordningen. Man hittar länkar både till förordning 1950/2006 och till MRL-förordningen på www.sjv.se, gå in under Djur & veterinär, Läkemedel.

Om man behandlar en häst med ett sådant preparat ska veterinären anteckna behandlingen i hästpasset. Om det framgår av hästpasset att hästen är undantagen från livsmedelskedjan behöver inte behandlingarna antecknas. Mer information om C22 finns på www.sjv.se, gå in under Djur & veterinär, Läkemedel.

ÖVRIGA FÖRESKRIFTER OM VETERINÄR VERKSAMHET

Det finns en hel rad lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter som berör den verksamhet veterinärer dagligen är sysselsatta inom. Som veterinär är man skyldig att hålla sig informerad om de bestämmelser som rör verksamhetsområdet. För att underlätta detta finns alla författningar samlade i den veterinära författningshandboken. Den finns sedan några år tillbaka tillgänglig i form av en förteckning på www.sjv.se, gå in under Djur och veterinär, Veterinära författningshandboken.

***ELISABETH MUSTONEN,** leg veterinär, veterinärinspektör, Veterinära tillsynsenheten, Jordbruksverket, Vallgatan 8, 551 82 Jönköping.

Veterinärmottagning i zoobutiker

Veterinärförbundet fick i början av året en fråga om vilka regler som gäller för veterinärmottagningar i anslutning till zoobutiker. Det finns redan idag många sådana inrättningar, och denna samlokalisering verkar bli allt mer populär.

Verksamheten regleras i Djurskyddsmyndighetens föreskrift L80, som slår fast att "Veterinär verksamhet eller andra former av konsultations- eller serviceverksamhet, som innebär mottagning av djur, får inte bedrivas i en zoobutik, djurgrossistanläggning eller liknande anläggning." Däremot får veterinär verksamhet bedrivas i anslutning till zoobutiker, om lokalerna är så anordnade att sjuka djur inte kan komma i kontakt med zoobutikens lokaler, personal och eventuella djur. Mottagningen ska alltså ha en egen ingång, och mottagningsrum och eventuellt väntrum ska vara helt avskilda från zoobutiken. En mottagning där djuren/patienterna måste gå igenom butiken är inte acceptabel och strider mot lagen.

Om något är oklart vid upprättande av en veterinärmottagning i anslutning till en zoobutik, ska den lokala, kommunala djurskyddsinspektören kontaktas för rådgivning och godkännande. ■

Enklare ersättning vid djursjukdomar föreslås

I framtiden kan det bli möjligt för lantbrukare vars djur drabbats av fågelinfluensa, mul- och klövsjuka eller liknande att få statlig ersättning utan att behöva ansöka om det.

Regeringen överlämnade i början av februari en lagrådsremiss med innebörden att bestämmelserna om ersättning vid smittsamma djursjukdomar ändras. Kravet på att ansökan om ersättning ska lämnas inom sex månader tas bort.

Idag måste alltså svenska lantbrukare själva ansöka om ersättning vid utbrott av smittsamma sjukdomar. Detta krav gör det svårt för svenska staten att i sin tur få EU-stöd som kompensation. För att EU ska betala ut ersättning krävs nämligen att det enskilda landets utbetalning till lantbrukarna ska vara "snabb och skälig".

– Lagändringen innebär att det till exempel vid stora utbrott blir möjligt för Jordbruksverket att besluta om utbetalning av ersättning utan ansökan. Det innebär i så fall en minskad administrativ börda för djurägaren, kommenterar jordbruksminister Eskil Erlandsson.

Källa: ATL den 7 februari. ■

Prisvärt vaccin från 4:23/dos exkl. moms!

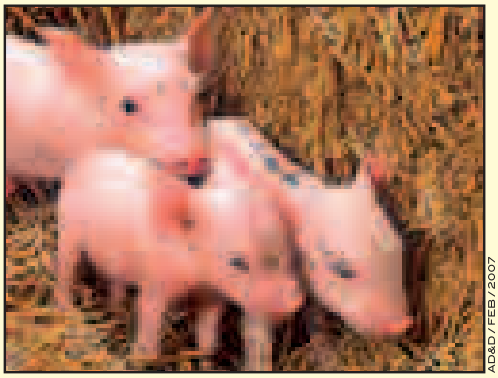

AD&D / FEB / 2007

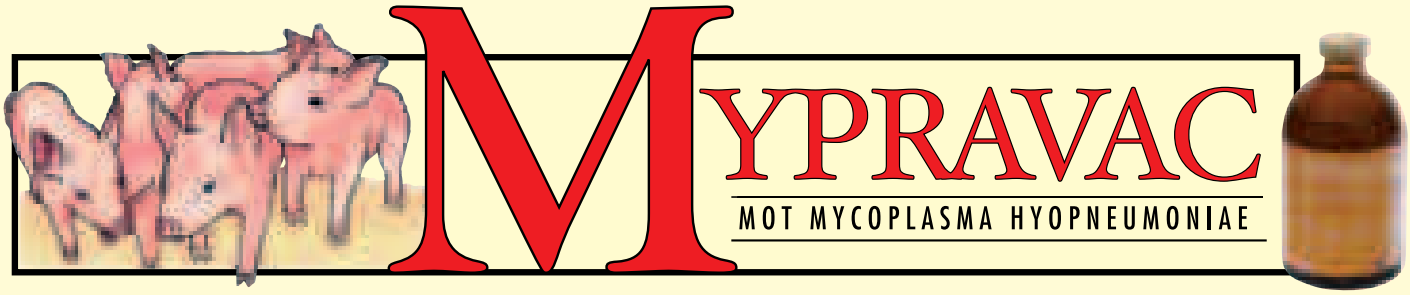

Tillverkare: LABORATORIOS HIPRA, S.A.
Avda. La Selva, 135 - 17170 Amer (Girona) Spain.

MARKNADSFÖRS AV NORDVACC AB.
Box 112, 129 22 Hägersten.
Tel: 08-449 4650. Fax: 08-44946 56.
E-mail: vet@nordvacc.se
Hemsida: www.nordvacc.se

NORDVACC

Säkrare sortiment på pilotapotek

TEXT OCH BILD: SUZANNE FREDRIKSSON

Apotekets omorganisation när det gäller leverans av djurläkemedel samt satsningen på 111 speciella djurapotek har behandlats i två tidigare artiklar. Då har det handlat mest om "teori". Vad innebär det i praktiken att vara djurapotek? Veterinärtidningen besökte Apoteket Fyra Liljor i Enköping som är ett av tio pilotapotek i den nya satsningen.

"Får man ta med sig hunden in…". Nej, så långt har inte apoteket sträckt sig i den nya djursatsningen.

Det lyser inbjudande från de stora skyltfönstren denna kulna januarieftermiddag. Det är "fredag efter lön" och det är en intensiv aktivitet i Enköpings Centrum. Apoteket ligger centralt beläget vid Stora Torget. En ledig parkeringsplats finns några raska steg från entrén.

Utanför står en dam och funderar på om hon ska våga binda sin lilla hund utanför Apoteket. "Det är ju ett djurapotek nu, då kunde man väl få ta in hunden. Det är så oroligt att lämna den ensam utanför".

Men så långt har man inte gått i den nya satsningen att djuren får följa med in. Inte heller finns det någon skylt som talar om för kunden att det är ett djurapotek. Men det syns när man kommer in i lokalen för här är djurhyllan verkligen centralt placerad.

KATARINA ERIXON ÄR CHEF på Fyra Liljor. Hon berättar att planerna för djurapoteken har funnits länge men att det är först nu som själva konceptet provas på allvar.

– För ett år sedan moderniserades lokalerna här och vi fick det nya utseende som alla apotek ska ha. I december 2006 blev vi pilotapotek för satsningen på djurläkemedel, berättar Katarina.

Hon har arbetat i Enköping i tio år och kan berätta att Fyra Liljor av tradition har haft ett bra djursortiment och väl fungerande samarbete med veterinärsidan.

– Enköpingsområdet är rikt på djur. Här finns väldigt många hästar och stora svinbesättningar till exempel. Som på de flesta håll finns det massor av hundar och katter. Vi ska försöka tillgodose såväl veterinärernas som djurägarnas behov, säger Katarina och fortsätter:

– Det finns flera speciella kriterier som de nya djurapoteken ska uppfylla. Det handlar t ex om att ha större säkerhet i sortimentet, att ha "allt" på lager och då särskilt så kallade vårdkritiska produkter.

Katarina berättar att det handlar om ett par hundra artiklar som alltid ska finnas hemma. Sortimentet bestäms centralt, men mängden styrs givetvis av kundernas behov. Just Fyra Liljor har stor omsättning när det gäller produkter för svin t ex.

– Vi vet väldigt lite om kommande behov, men vår vision är att kunderna ska veta att vi finns och att vi ska vara det självklara förstahandsvalet även när det inte gäller läkemedel utan andra produkter som sårvårdsartiklar och dylikt. Tillgänglighet och priser får väl avgöra hur det går, säger Kristina och tillägger att den centrala målsättningen är att ingen i landet ska ha längre bilresa än 30 minuter för att nå ett djurapotek. ➤

Tina Pesonen och Katarina Erixon arbetar på Fyra Liljor, ett av tio pilotapotek i den nya djurläkemedelssatsningen.

➤ **Gabriella Sander,** chef för Apotekets enhet Djurläkemedel, vill ha ett samarbete med veterinärkåren bland annat för att få djurägarna att hitta till sitt djurapotek och därmed få bättre service.

– När veterinären skriver recept vill vi att han eller hon också delar ut en folder om djurapoteken framöver. Hittills har vi inte profilerat oss med någon speciell skylt t ex, men det kommer, säger Gabriella.

Tina Pesonen är ansvarig för djurprodukterna på Fyra Liljor. Hon förevisar djurhyllan och sortimentet av läkemedel och övriga produkter som står framme. Föga förvånande är det de antiparasitära medlen som säljer bäst och som är upphov till flest frågor från kunderna.

Tina berättar att reaktionerna hittills enbart varit positiva, både bland personal och kunder. Den nya organisationen med centrala beställningar och hemskick har inte ”satt sig” riktigt och det finns flera privatpraktiker som fortfarande hellre gör sina beställningar till sitt lokala och inarbetade apotek.

– Vill de beställa och komma och hämta sina varor här så får de göra det, säger Tina.

Bengt Tiberg är en av många kunder denna ”fredag efter lön”. Tina ger goda råd om avmaskningsmedel till hunden.

En av dem som föredrar att jobba på det sättet är hästveterinären Nicolas de Mitri, Sigtuna.

– Jag tycker att den personliga kontakten med personalen där är viktig och så är man väl lite gammalmodig kanske... Personalen på Fyra Liljor hjälper alltid till att lösa problemen om det t ex är något som saknas och jag tycker det är bra att kunna föra en dialog med dem. Ungefär var tionde dag beställer jag och hämtar mina varor, kommenterar Nicolas som är en av apotekets större kunder bland privatpraktikerna.

En signal till distriktsveterinärstationen avslöjar att man där inte märkt någon skillnad alls efter Apotekets omorganisation.

– Beställningarna härifrån går fortfa-

rande till Uppsala och från djurägarna har vi inte fått några speciella reaktioner, säger Anna-Lena Hellqvist, stationschef.

Ännu är det lite tidigt att se något resultat av vad det lokalt innebär att bli/få ett djurapotek.

Kristina Erixons sammanfattning är att det bland kunderna har mött positiva reaktioner, att personalen tycker att det är roligt och att läkemedelsfabrikanterna fått upp ögonen för djurapoteken och ”är på hugget”. ■

Fotnot.
Tidigare artiklar om Apoteket och djurläkemedel är publicerade i SVT nr1/07, ”Upprörda känslor kring KC-apoteket” och SVT nr 2/07 ”Apoteket satsar på djurläkemedel”.

Nu ska djuren sättas i förgrunden. Djurhyllan är centralt placerad på Fyra Liljor.

Smakliga smådjursantibiotika från CEVA

Dicural
Difloxacin
*Smaklig tablett**
15 mg, 50 mg, 100 mg

Therios
Cefalexin
*Smaklig tablett**
60 mg

Välj rätt antibiotika vid rätt indikation!
Följ SVF’s antibiotikapolicy som vägledning vid val av antibiotika till hund och katt.

CEVA

CEVA Vetpharma AB
Tel: 046 - 12 81 00
www.cevavetpharma.se

* Data on file

För mer info kontakta CEVA eller besök www.fass.se

Kalvhälsoseminarium på Veterinärmötet 2006

Gårdagens bakslag och morgondagens utmaningar

JOHAN WALDNER, leg veterinär, veterinärkonsulent.*

Under Veterinärmötet i höstas hölls ett seminarium med fokus på kalvhälsa. En av arrangörerna sammanfattar föredragshållarnas genomgång av problem och tänkbara lösningar som presenterades. Bland annat deklarerade Svenska Husdjur 2007 som "Kalvens år".

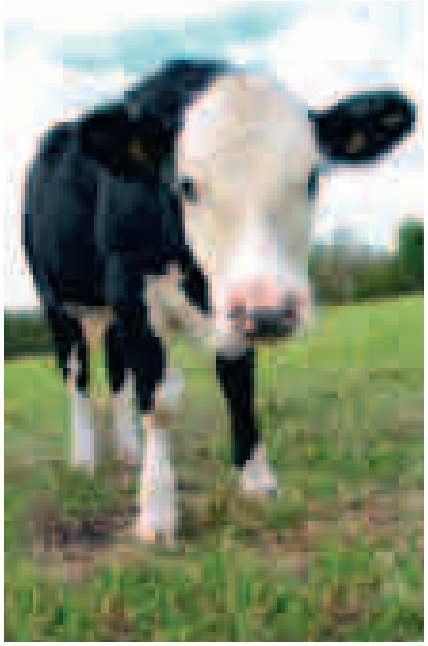

En av bakgrundsfrågorna till kalvhälsoseminariet var: hur får vi kalvarna att hålla sig friska även på stora gårdar?

Veterinären med nötkreaturspraktik ställer sig ibland frågorna: hur får vi kalvarna att hålla sig friska även på stora gårdar? och varför är det så svårt att få goda råd att få fäste i verkligheten ute på gårdarna? För att diskutera den typen av frågeställningar arrangerade Boehringer Ingelheim Vetmedica – Produktionsdjur ett seminarium i samband med Veterinärmötet i november 2006.

Seminariet var upplagt för att i tur och ordning ge inspiration, information, och tillfälle till diskussion. Fyra föreläsare var inbjudna. Först ut var Johan Elwing, författare, filosof och tidigare verksam som marknadschef, business controller och VD inom olika företag. Hans inlägg tjänade som inspiration för kommande diskussion och gav inblickar i risker och möjligheter med påverkande kommunikation. Jens Yde Blom från Biosens i Danmark, Kerstin Plym Forshell från Svenska Husdjur och Rikke Engelbrecht Pedersen från Boss Produkter A/S i Danmark var de som i tur och ordning speglade historiken, nutiden och framtiden inom kalvhälsorådgivningen.

KALVDÖDLIGHETEN RISKERAR ATT VÄXA

I en internationell jämförelse är kalvdödligheten i Sverige ännu på en förhållandevis låg nivå. Den är idag i medeltal sex procent dödfödda och döda under första dygnet, samt tre procent döda under de första tre månaderna. Sammanlagt blir detta nio procent fram till tre månaders ålder.

Siffrorna kanske inte låter avskräckande men bakom dessa procentsatser ligger 25 000 dödfödda kalvar och ca 12 000 kalvar som dör under mjölkperioden varje år. Här föreligger uppenbart en kostsam förlust och en djurskyddsproblematik som borde tas på allvar. Variationen mellan besättningar är dessutom mycket stor och det förefaller finnas ett samband mellan ökande besättningsstorlek och ökad kalvdödlighet. Därför är det viktigt att stämma i bäcken om inte även den svenska kalvdödligheten ska öka i takt med att besättningsstorleken ökar.

I Danmark är sedan lång tid den sammanlagda kalvdödligheten upp till sex månaders ålder 14 procent. Detta ser man med oro på som ett stort ekonomiskt och etiskt problem. Trots att orsakssambanden bakom den bristande kalvhälsan och kalvdödligheten är väl kända läggs dock inte särskilt stora resurser på att förbättra situationen. Skälet till detta diskuterades under seminariet från olika synvinklar.

VAD KRÄVS FÖR ATT FÅ FÖRÄNDRING?

Johan Elwings föredrag om "Att ta nya tag och släppa gamla" började med att han beskrev att djuren styrs av drifter, instinkter och omedelbar behovstillfredsställelse. Vi människor har vilja, kan fatta beslut, och drivs av delvis andra krafter. Gemensamt för dessa krafter är att vi ser en "mening" i dem, vi uppfattar dem som "meningsfulla".

Drivkraften till positiv förändring hindras dock alltför ofta av den stora mängd rädslor vi har. Rädslorna orsakas av att man på olika sätt förnimmer sina begränsningar. Det kan gälla oförmåga till förändring, brister i utbildning, världsvana, social kompetens eller känslan av att känna sig överkörd. En komplicerande faktor i kommunikationen mellan människor är de skiftande världsbilder vi har. Världen kan se oerhört

FOTO: THOMAS MANSKE

Med en SOP för kalvningsrutiner kan alla kalvar få en optimal start. För att införa nya rutiner krävs dock att djurägaren uppfattar dem som "meningsfulla".

olika ut om man levt hela sitt liv på samma gård med samma sysslor, eller om man har en akademisk utbildning men kanske saknar praktisk erfarenhet. Vår världsbild präglas av våra erfarenheter.

Enligt Johan kan mänsklig utveckling liknas vid ett vagnshjul. När vi är små kan vi alla tala lätt med varandra, vi befinner oss då i navet på detta hjul. Med stigande ålder och kunskapsutveckling kommer vi att färdas längs varsin eker ifrån andra människor som färdas ut på andra ekrar. Endast om man anstränger sig och kan nå den andra människan på dennes eker har man möjlighet till effektiv kommunikation.

Den veterinär som i sin rådgivning lyckas ta sig förbi mottagarens rädslor och visar respekt för dennes världsbild kommer att vara framgångsrik. Endast på så sätt kan man få saker att hända i praktiken. I en svår rådgivningssituation är det sällan mer argument som krävs eftersom dessa tvärtom tenderar att öka avståndet till mottagaren.

DANSKA SATSNINGAR PÅ KALVHÄLSA

Jens Yde Blom beskrev sina erfarenheter från Danmark i början av 1980-talet. Den danska kalvdödligheten var redan då 14–17 procent. Hans grupp på Dansk Lantbrugsrådgivning i Skejby studerade kalvskötseln i besättningar med god kalvhälsa och på grundval av detta utarbetade de handlingsplaner för sjukdom och "Standard Operating Procedures" (SOP) för kalvskötsel. Man informerade på bred front både lantbrukare och veterinärer och framställde omfattande undervisningsmaterial. Detta material fokuserade på hantering av kalvar vid födsel, utfodring, övervakning och behandling av sjukdomar samt arbetsgången vid morgon- och kvällsutfodring. I de 14 besättningar där man införde dessa SOP förbättrades kalvhälsan påtagligt, man sparade tid och de anställda var positiva till detta. Men det blev ändå inget tydligt genomslag. Varför?

Lantbrukarna sade ungefär: "Vi har inte bett om det!" Luttrad av erfarenheterna konstaterade Jens Yde Blom följande:

Handlingsprogram skrivs ofta av experter för andra experter. Vill inte bonden ändra sig hjälper inga argument. Bonden måste känna ägarskap både till problemet och till lösningen av det. SOP:ar måste vara besättningsanpassade och utarbetade i samverkan med gårdsägaren och de som ska utföra rutinerna för att bli accepterade fullt ut.

Jens Yde hoppas att möjligheterna att lyckas är större idag än tidigare – besättningarna är större och kalvgrupperna betingar ett större ekonomiskt värde. Lantbrukarna är också mer företagare idag än för 20–25 år sedan, vilket gör att man kan ställa mer formella krav på hur arbetet ska utföras. Jens Yde hoppas att det i framtiden blir lika intressant att ha en fungerande SOP på kalvskötseln som att ha stora traktorer av senaste modell.

SITUATIONEN I SVERIGE

Kerstin Plym Forshell har gedigen erfarenhet från husdjursföreningar och Svensk Mjölk liksom från Tine mejerier i Norge. I både Sverige och Norge har Kerstin varit med att ta initiativ för olika friskvårdssatsningar och det var Kerstin som i slutet på 1980-talet initierade satsningen på nöthälsoprogrammet FRISKKO.

Kerstin var mycket öppenhjärtig och drog fram alla de initiativ som gjorts och redskap som tagits fram. Dessa har förstås hjälpt många lantbrukare men de har också ofta varit en besvikelse när det gäller volymen och genomslaget på bred front. Det finns starka skäl att lära av ➤

FOTO: MOGENS JACOBSEN

Kerstin Plym Forshell berättade att Svenska Husdjur proklamerar 2007 som "Kalvens år". Svenska Djurhälsovården satsar också på kalvar i år.

➤ dessa erfarenheter och inte göra likadant igen.

Kerstin poängterade också att kalvhälsan är ett viktigt insatsområde inom mjölkproduktionen. Hon känner att vi i Sverige redan ”har gjort allt” för att förbättra kalvhälsan men att implementeringen av rådgivningen tidigare har fallerat. Enligt Kerstin finns den kunskap och fackliga kompetens inom området som behövs men av olika skäl orkar svenska veterinärer inte driva arbetet som rådgivare. Kerstin pekade också på riskerna med att olika intressenter inom veterinärkåren drar åt olika håll. Vi behöver förstå mer av hur vi påverkar lantbrukare och djurskötare till ett förändrat beteende.

Därför ville Kerstin Plym Forshell bjuda upp till en ”kalvdans” där alla intressenter kring bonden sluter upp kring frågan, och drar åt samma håll. Svenska Husdjur har förklarat 2007 som ”Kalvens år”, vilket kommer att ge anledning till olika satsningar inom deras område.

MORGONDAGENS RÅDGIVNING

Rikke Engelbrecht Pedersen är nydisputerad PhD från Dansk Landbrugscenter i Foulum. Hon jobbar idag på foderföretaget Boss produkter A/S med frågor om kalvhälsa.

Rikke ansåg att det krävs minst tre rådgivningsbesök i en besättning för att det ska kunna göra någon positiv skillnad. Vid färre besök är risken stor för bakslag, och man bör då hellre låta bli att engagera sig. Rådgivningsarbetet försvåras av att det saknas bra kontrollpunkter för att kunna bedöma kalvhälsan i besättningarna. Rikke pekade på att brister i några vanliga faktorer som påverkar kalvresultatet ofta förekommer som orsak till olika problem: råmjölk, hygien, gruppstorlek och tillräcklig näringstillförsel. I de besättningar som går att övertyga om att använda SOP tar kalvskötseln i allmänhet mindre tid då rutinerna blir standardiserade och genomtänkta.

KOMMUNIKATIONSPSYKOLOGI

Symposiet kom i stor utsträckning att handla om de allmänna rådgivningsprinciper som vilar på kommunikationspsykologi. För att förbättra kalvarnas situation är det viktigt att vi som veterinärer försöker förstå hur vår motpart fungerar, så att vi kan göra oss till medspelare och sparringpartners i stället för felfinnare. Den kunskap som behövs för detta finns redan – utmaningen ligger i att förankra den i verkligheten på gårdarna. Eftersom all kunskap ska silas genom en eller flera människor innan den når kalven måste rådgivningen vara lätt att förstå och föreslagna åtgärder lätta att utföra.

AD&D / FEB / 2007

HIPRACIN, oxytocinpreparat i ny storförpackning* (10 x 50ml), ger lägre pris för varje behandling!
Även till häst, hund och ko!

*(Finns också i : 10 x 10 ml och 10 x 10 x 10 ml).

Marknadsförs av NORDVACC AB
Tel: 08-449 46 50
E-mail: vet@nordvacc.se

NORDVACC

Box 112, 129 22 Hägersten.
Fax: 08-449 46 56.
Hemsida: www.nordvacc.se

FOTO: THOMAS MANSKE

Friska kalvar fås genom bra kalvningsrutiner, små grupper, tillräckligt med foder och god övervakning. För att förmedla detta måste veterinären bli sparringpartner i stället för felfinnare.

För att som veterinär lyfta frågan om kalvhälsans betydelse krävs det att mottagaren görs uppmärksam och övertygad om att detta är ett område där han/hon kan tjäna pengar och känna stolthet utan alltför arbetskrävande extrainsatser. SOP är i detta sammanhang ett effektivt hjälpmedel till att effektivisera skötseln och förbättra kalvhälsan, inte minst i stora besättningar. Det är viktigt att SOP skapas i samråd med lantbrukaren och de anställda för att nå full accept, och bli genomförd som det är tänkt. En SOP som inte fungerar eller respekteras ska ändras om goda skäl finns för detta.

KONTROLLPUNKTER SOM VERKTYG FÖR RÅDGIVNINGEN

Seminariet visade på behovet av verktyg för rådgivningen. Rikke Engelbrekt Pedersen efterlyste viktiga kontrollpunkter för kalvhållningen. Boehringer Ingelheim Team Kvæg menar att sådana kontrollpunkter borde kunna lyftas fram som viktiga resultatmått vid sidan av bland annat mjölkavkastning per ko, antalet inseminationer per serie, kalvningsintervall och celltal. Företagets förslag är följande parametrar:

1. Dödfödda kalvar (även spädkalvsdödlighet).
2. Kalvar döda under mjölkperioden (egentligen de första tre månaderna).
3. Medelvikten på tre månader och sex månader gamla kalvar.

Uppgifter om dödligheten återfinns i Nyckeltal djurhälsa eller kan snabbt räknas fram från kalvningsjournalen, och vikter kan enkelt registreras med måttband. Dessa mått är lättförståeliga, lättillgängliga och har hög säkerhet. Andra mått, exempelvis baserade på klinisk sjukdom, riskerar att bli både mer svårtillgängliga och osäkra. Genom att studera de föreslagna måtten kan man snabbt bilda sig en uppfattning om kalvhälsoläget i en besättning, utreda orsakssammanhangen ytterligare, ge goda råd, samt börja motivera lantbrukaren att följa upp uppnådda resultat.

Som veterinärer inom mjölkproduktionen måste vi anta den intressanta utmaningen att ta en aktivare del i besättningens skötsel och bli den goda samarbetspartner för den moderne lantbrukaren som han eller hon så väl behöver för att nå goda resultat i den framtida svenska mjölkproduktionen.

***JOHAN WALDNER,** leg veterinär, veterinärkonsulent, Boehringer Ingelheim Vetmedica, Box 467, 201 24 Malmö.

Kronprinsessan invigde virtuellt djursjukhus

TEXT OCH BILD: JOHAN BECK-FRIIS

Den 31 januari var en stor dag för Universitetsdjursjukhuset på Ultuna. Kronprinsessan Victoria skulle komma och avlossa tre startskott för olika nysatsningar inom djursjukvården. Och visst blev det en storslagen högtid med kunglig glans.

Omgiven av universitets- och fakultetsledning anlände kronprinsessan Victoria till Klinikcentrums entré, som dagen till ära var fylld av förväntansfulla åskådare.

Inför kronprinsessan Victorias besök den 31 januari hade utvalda lokaler vid Klinikcentrum på Ultuna fått en efterlängtad ansiktslyftning. Ett djursjukhus med nymålade väggar och golv, och en för dagen nyinköpt röd matta, kunde därför stolt ta emot kronprinsessans kortege när den anlände på kvällen.

I sällskap med bland andra landshövding Anders Björk och SLUs rektor Lisa Sennerby Forsse, kom kronprinsessan Victoria för att skjuta tre startskott: för det första för en forskningsfond rörande sällskapsdjurens sjukdomar, för det andra för att inviga Universitetsdjursjukhusets nya organisation och för det tredje för att officiellt öppna djursjukhusets nya magnetresonansutrustning.

Förutom ett stort antal inbjudna gäster deltog över hundra personer från personalen på Institutionen för kliniska vetenskaper samt från häst- och smådjurskliniken vid Universitetsdjursjukhuset.

BESKYDDARE AV FORSKNINGSFOND

Dekanus Arvid Uggla var först med att presentera sitt invigningsobjekt, Sällskapsdjurens forskningsfond. Fonden kommer att vara knuten till Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap. Dess ändamål är insamling av medel till stöd för SLUs forskning om sällskapsdjurens skador och sjukdomar.

Dekanus uttryckte sin tacksamhet för att kronprinsessan erbjudit sig att vara beskyddare för forskningsfonden. Han lovade hålla henna underrättad om den ekonomiska utvecklingen för fonden och om de projekt som beviljas medel.

Därefter var det dags för det första startskottet. Eftersom personalen inte ville skrämma inlagda djur, fick kronprinsessan en ljudlös pistol att skjuta av.

VIRTUELLT DJURSJUKHUS

Nästa presentatör var Universitetsdjursjukhusets chef Eleonor Palmér. Hon konstaterade att det idag bara finns ett virtuellt nytt djursjukhus, universitetet har ännu inte de sammanhållna lokaler som ett modernt djursjukhus behöver. Dock överlämnades samma dag ledningens önskemål och behov för ett framtida nytt hus till de arkitektbyråer som ska utforma ett nytt toppmodernt djursjukhus. Eleonor Palmér hoppades att kronprinsessan Victoria ville komma tillbaka när man om ”några år” också inviger nya lokaler.

Tre startskott för en bättre djursjukvård. Kronprinsessan avfyrade alla de ljudlösa pistolerna med beundransvärd inlevelse.

En sak som inte var virtuell var SLUs nya magnetresonans-(MRT)-kamera, som utgjorde det tredje invigningsobjektet. Den ansvariga klinikveterinären Margareta Uhlhorn åskådliggjorde på ett pedagogiskt sätt MRT-teknikens fysikaliska teori för kronprinsessan. Med hjälp av ett antal skådespelande arbetskamrater beskrev hon hur ett starkt magnetfält i magnetkameran synkroniserar kroppens väteatomer så att de ”marscherar i samma riktning” – som högvakten utanför slottet...

VÄRDIG BESKYDDARE

Med beundransvärd inlevelse avfyrade kronprinsessan Victoria alla de ljudlösa startskotten, och deltog därefter uppenbart intresserad i en rundvandring på häst- och smådjursklinikerna. Alla de förberedda stationsbesöken till trots verkade det vara djursjukhusets riktiga, inneliggande patienter som engagerade henne mest. En akut inkommen buköppning på en häst uppehöll det kungliga sällskapet länge, och en halvt medvetslös katt i agonalt stadium försenade tidsschemat ytterligare.

En värdigare beskyddare av SLUs forskningsfond för sällskapsdjur får man leta efter, liksom en mer engagerad invigare av djursjukhus, virtuella eller inte. Universitetsdjursjukhuset hade tur som fick en sådan invigning. ■

Fråga förbundet

Skriv frågor till Svensk Veterinärtidnings frågespalt! Se information i SVT 1/06, sid 45.

Hundar sökes till studie för ny behandling av mastocytom!

- Alla åldrar, raser och kön som har ett konfirmerat mastocytom grad II-III och som beräknas ha en livslängd på mer än 1 månad.
- Väl fungerande organ inkluderande bra blod- och levervärden.
- Får ej ha en pågående behandling eller tidigare ha behandlats med cytostatika.
- Får ej i sin anamnes ha GI överkänslighet.

Syftet med studien är att undersöka effekt och säkerhet av en ny cancerbehandling. Tjugofem hundar kommer att ingå i studien. Varje hund kommer att deltaga i 8-9 veckor med uppföljning 6 månader efter avslutad behandling. Tolv besök totalt.

Den nya cancerbehandlingen har i en inledande klinisk studie på hundar med solida tumörer visat mycket goda resultat. Om du är intresserad av att remittera en patient eller vill veta mer om studien, vänligen kontakta närmaste deltagande klinik eller Henrik von Euler på henrik.von.euler@kv.slu.se eller 0706-90 96 01.

Deltagande kliniker

SLU: henrik.von.euler@kv.slu.se, patricio.rivera@kv.slu.se Tel: 018-67 10 00
Regiondjursjukhuset Strömsholm: André Rowe, smadjur@regdjsh.se Tel: 0220-458 00
Djursjukhuset Albano: Gunilla Kastengren Fröberg, guka@djursjukhus-sthlm.se Tel: 08-505 304 00
DjurAkuten Stockholm: Kerstin Bergvall, kerstinbergvall@hotmail.com Tel: 08-30 19 00
Djursjukhuset i Jönköping: Nanna Åkerlund-Denneberg, nanna.denneberg@djursjukhuset-jonkoping.se Tel: 036-34 18 80

SLU

Studien stödjs finansiellt av Oasmia Pharmaceutical AB
www.oasmia.com

oasmia

Studien är godkänd av Läkemedelsverket, Djurförsöksetiska nämnden samt Djurskyddsmyndigheten.

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR

Vid histologisk undersökning sågs en kraftig generell akut interstitiell nefrit med tubulär nekros, förekomst av blod och debri i tubuli, kraftigt interstitiellt ödem samt sparsam infiltration av inflammatoriska celler, framför allt lymfocyter. Vid specialfärgning (Warthin-Starry) påvisades förekomst av långa (cirka 15–20 mikrometer) skruvformade bakterier i tubulilumen. I levern sågs dissocierade, ansvällda hepatocyter vilka uppvisade vakuolär degeneration och nekros med centrolobulär till paracentral utbredning (Figur 3). Patologisk-anatomisk diagnos: akut interstitiell nefrit med tubulär nekros och förekomst av bakterier. Diagnos: leptospiros.

Vid serologisk undersökning påvisades antikroppar mot *Leptospira icterohaemorrhagiae* (titer 1:800) och *Leptospira bratislava* (titer 1:200). Antikroppar påvisades inte mot *Leptospira canicola, pomona, grippotyphosa* eller *sejroe*.

DISKUSSION

Leptospiros är en anmälningspliktig spiroketal sjukdom hos djur och människa. Leptospiros kan orsakas av 180 olika serovarer tillhörande 19 serogrupper av *Leptospira interrogans*. Olika serovarer av bakterien är anpassade till specifika värddjur men kan även infektera och orsaka sjukdom hos andra djurslag (tillfälliga värddjur). Bakterien trivs i en fuktig, varm (cirka 28°C) miljö utanför sin värd och är inte vanligt förekommande i Sverige.

Råttor sprider *L icterohaemorrhagiae* via urinen vilket kan orsaka sjukdom hos hund och människa. Smittan sker vanligtvis genom att bakterien penetrerar slemhinnor och fuktig hud. Hos valpar kan sjukdomen ha en perakut förlopp och orsaka sepsis där döden inträffar inom två till tre dagar. Hos yngre hundar ses även ett akut förlopp. Ikterus observeras vanligen och är resultatet av hemolys och hepatocellulära skador. Dessa leverskador orsakas av bakterietoxiner och hypoxi. Hemolysen är delvis orsakad av bakterietoxin och dessutom utvecklas hemolytisk anemi till följd av att bakterieprodukter reagerar med ytstrukturer hos röda blodkroppar.

Hos hundar som överlever den akuta fasen eller överlever sepsis, skiftas den kliniska bilden och den patologiska manifestationen till njurskador. Detta är också den vanligaste formen av sjukdomen hos hundar infekterade med *L canicola*. Bakterien når proximala och distala tubuli och orsakar framför allt interstitiellt ödem, ansvällning av endotelceller och degeneration och nekros av tubuliepitelceller.

Den låga titern mot *L bratislava* beror på en korsreaktion. *L bratislava* kan orsaka nefrit och abort hos hundar. Bland möjliga differentialdiagnoser bör valpsjuka och smittsam leverinflammation (HCC) nämnas.

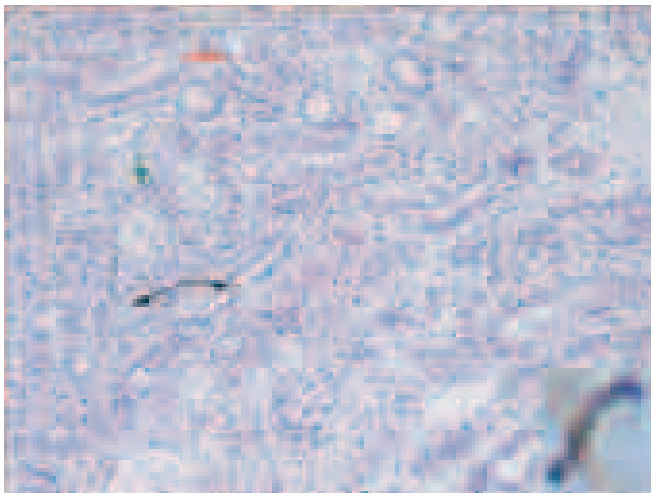

Figur 3. *Vävnadssnitt, njure. Det kraftiga ödemet har resulterat i en breddning av interstitiet (röd pil). Tubuliepitelceller uppvisar degeneration (grön pil). I tubuli ses förekomst av debri (svart pil). Insatt bild visar en spiroket (silverfärgning). HE-färgning, förstoring cirka 60 gånger.*

Strama upp viltrehabiliteringen

I början av februari fylldes landets tidningar av historien om en äldre dam som tagit hand om elva svanar i sin enrumslägenhet i centrala Stockholm. Fallet aktualiserar viltrehabilitering och de kompetenskrav, eller brist på kompetenskrav som finns för viltrehabiliterare. Insändaren belyser problemet och ger förslag till skärpning av regelverket.

metro

Hjälp dem fly

Elva svanar bodde i Stockholmslägenhet

Historien om den äldre dam som tog hand om elva svanar i sin enrumslägenhet i centrala Stockholm aktualiserar frågan om regelverket kring viltrehabilitering.

insänt

Kraven på den som ska ta hand om och behandla sjuka djur i Sverige och de flesta andra länder är stora och tydliga. Veterinärutbildningen är lika lång som läkarutbildningen. Efter examen krävs ofta en fortbildning för att kompetensen ska hållas uppe eller anpassas till det verksamhetsområde man verkar inom. Även utbildningen av veterinärassistenter är många år lång och innehållsrik. För de färdigutbildade finns strikta regelverk baserade på djurskydds-, smittskydds-, foder- och annan lagstiftning att följa.

INGEN KOMPETENS KRÄVS

Men ett undantag finns. För icke-veterinärer som efter godkännande från länsstyrelse och Naturvårdsverket får ta hand om sjukt/skadat vilt finns inga kompetenskrav. För den anläggning (bur, voljär, hägn) där djuren ska tas omhand krävs godkännande, men för rehabiliteraren själv finns inga krav på kompetens. De personer som finns registrerade på Länsstyrelsen och Naturvårdsverket som godkända rehabiliterare finns där därför att de har en godkänd anläggning där de kan ta hand om djuren. Men godkännandet säger alltså ingenting om kompetensen att sköta sjuka/skadade djur. Omhändertagande av skadat vilt har helt enkelt lämnats ute eller glömts bort när regelverk tagits.

En följd av dessa brister är att de godkännande myndigheterna idag inte har några preciserade krav att åberopa eller regelverk att följa. Likaså har kontrollerande myndigheter (djurskyddsinspektörer/länsstyrelser) väldigt lite att gå efter vid bedömning av en viltrehabiliteringsanläggning och den verksamhet som där bedrivs. De påpekanden myndigheter vid godkännande eller besiktning har skyldighet att framföra ska baseras på gällande lagstiftning. Saknas sådan riskerar både godkännanden och kontroller att bli uddlösa.

RISKER

Risken är stor att djur kan komma att utsättas för otillbörliga behandlingar som kan orsaka både lidande och smärta. ➤

FOTO: BJÖRN HILLARP

Risken är stor med outbildade rehabiliterare att djur utsätts för otillbörliga behandlingar som kan orsaka både lidande och smärta.

➤ Djur med obotliga skador, eller med skador som orsakar stort lidande behandlas, trots att avlivning är det djurskyddsmässigt bästa alternativet. Risk finns för att empati med det skadade djuret mer än medicinska bedömningar och kompetens bestämmer behandlingen. Likaså finns risker för att en rehabiliterare med bristande kunskaper bidrar till en olämplig smittspridning. Allt detta har inträffat.

För att minska sådana risker måste viltrehabilitering styras upp hårdare. Den borde baseras på en lagstiftning som kräver kunskap och kompetens, och med det som bas ges nödvändiga möjligheter att få utnyttja resurser som kan läggas i lekmannens hand. Minimikrav borde i första hand vara en av myndigheterna godkänd utbildning där krav ska ställas både på lärarkompetens och på utbildningsmaterial. Jämför gärna med de nuvarande C15-reglerna som ger lekmän möjlighet att efter genomgången utbildning få utföra vissa sjukbehandlingar av egna djur.

Även för länsstyrelsens godkännande av anläggningar borde någon form av minimikrav finnas. Sådana finns internationellt, och kan lätt anpassas till svenska förhållanden.

MYNDIGHETSANSVAR

Ansvaret i dessa frågor ligger idag på Djurskyddsmyndigheten. Man är där medvetna om problemet, men kommer på grund av känt politiskt beslut inte att få tid att utveckla det till någon författning. Frågan kommer därför omedelbart efter att beslut om ny central myndighet tagits att läggas på deras bord.

Vidare borde vissa medicinska behandlingar och läkemedelsanvändning efter utbildning enligt Jordbruksverkets C15-författning kunna ge viltrehabiliterare möjligheter till en viss begränsad delegerad läkemedelsanvändning utan veterinär närvaro. Det gäller i första hand möjlighet att subkutant få vätska upp dehydrerade patienter, en ofta livräddande behandling, i andra hand att få ge smärtstillande medel och möjligen att få tillgång till vissa antibiotika. Om den centrala myndigheten också kan godkänna att rehabiliterare under tydliga restriktioner ska få använda sig av avlivningsvätska borde möjlighet till delegering av sådan kunna göras under strikt veterinärt ansvar (gäller framför allt svårt skadade igelkottar). Här har vi dock förståelse för en tvekan från myndigheten. Ansvarig myndighet är Jordbruksverket.

En annan brist i dagens situation är att det i godkännanden saknas precisering av rehabiliterarens rättigheter och skyldigheter inom en rehabiliteringsanläggning. Att rehabiliteraren kan få hjälp med t ex viss uppföljande behandling, utfodring, rengöring och andra arbeten inom anläggningen är självklart, men ansvaret för djurhanteringen måste vara den utbildade och godkände rehabiliterarens. Ingen annans. Det här betyder att det är rehabiliteraren som ska göra bedömningen av det sjuka/skadade viltet, besluta om och inleda den behandling sjukdomen/skadan kräver. Som det är nu kan vem som helst i en godkänd anläggning få ägna sig åt djursjukvård på svårt skadade djur. Rehabiliterarens åligganden måste tydligare sättas på pränt i godkännandet och ansvarig myndighet är länsstyrelse och Naturvårdsverket.

UPPSTRAMNING MÅSTE SKE

Det här betyder inte att viltrehabiliteringen i Sverige generellt är dålig. Många rehabiliterare är ytterst seriösa och har kunskaper. Men systemet står vidöppet för risker att djur otillbörligt utsätts för lidande, något som rehabiliteringsverksamheten i sig ska motverka. Då en seriös rehabiliteringsverksamhet i många fall berör problem där djurlidande föreligger, är marginalen till vad som kan bedömas vara otillbörligt ofta liten. För djurens skull måste en uppstramning av regelverket ske.

FOTO: BJÖRN HILLARP

En brist i dagens situation är att det i godkännanden saknas precisering av rehabiliterarens rättigheter och skyldigheter inom en rehabiliteringsanläggning.

FOTO: JAN-ÅKE HILLARP

Vilt är vilt, inte tamdjur. Djur som efter rehabilitering inte kan släppas ut i naturen till ett fullvärdigt liv ska inte åtgärdas.

VETERINÄREN

Men även för den enskilde veterinären kan en liten maning vara på plats. Rehabiliterarna har i sitt tillstånd fått preciserat vilka djurarter de har tillåtelse att ta in för rehabilitering. Så när man som veterinär kontaktas av någon som vill ha hjälp med ett skadat vilt, var uppmärksam på om det som begärs är legalt. Rehabiliterarens tillstånd från länsstyrelsen (offentlig handling) anger gränserna för detta. Det är också veterinärens skyldighet att göra en veterinärmedicinsk och etisk bedömning om behandling är rättfärdig. Vilt är vilt, inte tamdjur, och framför allt inte keldjur. Djur som efter rehabilitering inte kan släppas ut i naturen till ett fullvärdigt liv ska inte åtgärdas. De ska avlivas om inte staten, Naturvårdsverket, bestämmer annat när det gäller statens vilt.

För veterinärer är utlämnande av receptbelagda läkemedel till viltrehabiliterare utan att ha undersökt det sjuka djuret och själv inlett behandlingen dessutom inte tillåtet.

Det ska också tilläggas att den behandlande veterinären kan få ersättning från staten för undersökning och behandling av statens vilt. Men detta måste via polisen först förankras hos Naturvårdsverket, som gör en faunavärdesbedömning av det aktuella djuret, innan arbetet utförs.

KALLE HAMMARBERG
leg veterinär
Institutionen för etologi och djurskydd
SLU

JAN-ÅKE HILLARP
biolog, rehabiliterare
Katastrofhjälp Fåglar och Vilts (KFV)
Riksförbund

20th NKVet symposium

PERINATAL DEATH IN DOMESTIC ANIMALS

RADISSON SAS SAGA HOTEL REYKJAVIK, ICELAND
APRIL 26–27, 2007

The Nordic Committee for Veterinary Scientific Cooperation (Nordisk Komité for Veterinærvitenskapelig samarbeid, NKVet) invites scientists, practitioners and others interested in reproduction in domestic animals.

The symposium will last for two days and the programme will deal with foetal mortality in cattle, sheep, pig, horse, dog and cat including also comparative aspects from human medicine. Many factors associated with perinatal death will be covered e.g. genetics, feeding and management. The programme includes lectures given by scientists from all the Nordic countries. Scientists are invited to present posters.

A Social programme including a sightseeing tour to famous places will be organized on Saturday 28th, the day after the scientific symposium. **This tour will be sponsored by NKVet and is included in the fee**.

We encourage colleagues to book before March 12th for an interesting visit to Iceland. More information and Registration Form will be available on: www.meetingiceland.com/nkvet

Programme

- Perinatal death in domestic animals in the Nordic countries – incidence and costs, *Olav Österås, Norway*
- Placenta functions with special emphasis on endocrine changes – a comparative overview, *Hans Kindahl, Sweden*
- Infections and perinatal diseases – a comparative overview, *Berit Djønne Norway*
- Perinatal death ass ated with ET, IVF and cloning, *Mette Schmidt Denmark*
- Perinatal monitoring of the human foetus and newborn, *Atli Dagbjartsson, Iceland*
- Imprinting – an epigenetic regulation of fetal development and loss, *Preben Dybdahl Thomsen, Denmark*
- Feeding during pregnancy affects levels of reproductive hormones and embryonic mortality in the pig, *Olli Peltoniemi, Finland*
- Modern technology in supervision of parturition to prevent piglet mortality, *Claudio Oliviero, Finland*
- Investigations on stillbirths in Swedish Holstein Heifers, *Hans Gustafsson, Sweden*
- Prenatal death in Icelandic cattle, *Baldur Helgi Benjaminsson, Iceland*
- High risk pregnant mare, *Mats Troedsson, Florida*
- Some observations on canine neonatal diseases, *Astrid Indrebö, Norway*
- Some observations on feline neonatal diseases, *Kit Sturgess, Ireland*
- Foetal death in sheep, *Sigurdur Sigurdarson, Iceland*
- Tissue cyst-forming coccidia; Toxoplasma gondii and Neospora caninum as cause of disease in farm animals, *Siv Klevar, Norway*

Lägg ned Socialstyrelsen!

Följande insändare är starkt kritisk mot beslutet att lägga ner Djurskyddsmyndigheten. Även utredningen om hur myndighetens nedläggning ska gå till (se referat i SVT 1/07) kritiseras. Utredaren Bertil Norbelie har givits möjlighet att besvara kritiken i SVT, men har avstått.

Många seriösa djurägare har med bestörtning mötts av beskedet om Djurskyddsmyndighetens nedläggning, skriver insändaren.

Lägg ned Socialstyrelsen och låt den bli en enhet under förslagsvis Naturvårdsverket! Detta måste vara den omedelbara och logiska konsekvensen av regeringens och riksdagens beslut att lägga ned djurens Socialstyrelse – Djurskyddsmyndigheten (DSM). Varför ska vi människor ha en egen myndighet som ser till vår hälsa och vårt välbefinnande när inte våra djur får ha det?

Vi är många seriösa djurägare som med bestörtning mötts av beskedet om Djurskyddsmyndighetens nedläggning. Tar man sig tid att läsa Bertil Norbelies utredning som vaskats fram under några veckor, blir man mörkrädd, ledsen och förbannad. Vad har våra djur gjort oss för ont för att utsättas för så genomgripande försämringar i sitt skydd och sitt välbefinnande, att en välfungerande myndighet raderas bort grundat på en så pinsamt dålig, så illa skriven och med så uppenbara kompetensbrister fylld rappakalja som det Bertil Norbelie hafsat ihop.

Dr. Baddakys Fiskolja
OMEGA 3 av högsta kvalitet
Ett rekommenderat dagligt kosttillskott för alla hundar, katt och häst.
Dr. Baddaky® Europe AB
Pb 44, 67321 Charlottenberg
tel 0571 20230
www.drbaddaky.com

POSITIV HJÄLP FRÅN DSM

I min familj har vi levt med djur i generationer och kommer så att fortsätta. Vi har katter, hund, kanin och hästar och har aldrig varit medlemmar i ett specialförbund. Skulle vi överväga att skaffa höns så skulle dessa inte heller vara med i något ”hönsförbund”. Däremot, och

det är viktigt: skulle vi få för oss att låta dessa presumtiva höns börja tävla i hönshoppning, så skulle vi naturligtvis följa ”Hönssportförbundets” tävlingsregler.

Ingen intresseorganisation i världen, inget specialförbund, av vilket slag det än må vara, har med att göra hur vi i vår familj sköter och hanterar våra djur. Men det har staten, Djurskyddsmyndigheten och djurskyddsinspektörerna i vår kommun. Vår hantering av våra djur i familjen sköter vi med den kärlek och omtanke som dessa har all rätt till. Vi är många som har fått massor av positiv hjälp och servicevänligt bemötande av Djurskyddsmyndigheten och djurskyddsinspektörerna när det gällt frågor om t ex byggnation av stallplatser.

STARKA EGENINTRESSEN

Jag råkar veta, att det bland ”lobbyisternas skara mot Djurskyddsmyndighetens vara eller icke vara” finns starka egenintressen som till varje pris velat ha bort myndigheten. Detta hot (?) mot kritikernas självpåtagna egenuppfattning om att de är de enda som ska, som vet och som kan. Dessa kampanjer har bedrivits med förtal, invektiv, skrämselpropaganda och direkta lögner ovärdigt våra vänner djuren.

Vilken annan myndighet än Djurskyddsmyndigheten erbjuder t ex frontdeskservice? Denna väl fungerande myndighet ska man således ta bort med ett beslutsunderlag baserat på en utredning inte ens värd namnet och där utredaren inte ens vet skillnaden på en etolog och en etiker. Det vet t o m mina tonåriga barn!

Jag var en av alla oss som, vid valet i september, med glädje kunde konstatera att min röst bidragit till att vi fått en borgerlig regering. Jag hyser naturligtvis den förhoppningen, att denna ”min” regering också kan erkänna att de blivit lurade och missledda av dessa ”lobbyisters” höga röster, klirrande sporrar och välputsade stöveltramp.

JAN EWERS
djurägare, förälder, 61 år

TACK

Svensk Veterinärtidnings referenter!

De personer som granskar vetenskapliga artiklar har flera delikata uppgifter att ansvara för. De ska garantera en miniminivå på artiklarnas vetenskapliga kvalitet, de ska fungera som rådgivare åt redaktionen och de ska hjälpa författarna att förbättra sina verk. Så är det i alla referentgranskade tidskrifter, och även i Svensk Veterinärtidning.

Under 1994 införde veterinärtidningen en genomgående och systematisk granskning av våra vetenskapliga artiklar. Sedan dess har hundratals manus passerat granskarnas kritiska ögon. Så gott som alla texter har i slutänden blivit bättre än när de lämnades in, även om det ibland inneburit mycket jobb för de inblandade. Gentemot författarna är granskarna anonyma, men deras arbete i det tysta innebär ofta att skribenterna får konstruktiva förslag till förbättringar, vilket kommer läsarna till godo.

Granskarna hjälper SVT att garantera en kompetent och rättvis bedömning av skribenternas arbete, bidrar till att gallra bort undermåliga artiklar och hjälper författarna att förbättra andra. Vi vet att referenter lägger ner många timmars arbete på varje artikel och att de är hårt belastade, också därför att samma specialisters kunskaper efterfrågas av andra. Referenterna utför dessutom granskningen på ideell basis, med huvudmotiveringen att främja kunskapsutvecklingen inom svensk veterinärmedicin.

För denna betydelsefulla insats vill SVTs redaktion, genom att publicera följande namnlista, tacka dem som bedömt artiklar för tidningen under 2006.

Vi gläder oss åt det starka engagemang för Svensk Veterinärtidning som visats, och hoppas på ett lika givande samarbete i framtiden.

JOHAN BECK-FRIIS
chefredaktör

FÖLJANDE PERSONER HAR GRANSKAT ARTIKLAR UNDER 2006:

Björn Bengtsson
Lotta Berg
Christer Bergsten
Sofia Boqvist
Renée Båge
Viveca Båverud
Dan Christensson
Marie-Louise Danielsson-Tham
Agneta Egenvall
Torkel Ekman
Elisabet Ellström
Torkel Falk
Claes Fellström
Jan Frendin
Vera Galgan
Agneta Gustafsson
Nils Holmgren
Birgitta Lövdahl
Rauni Niskanen
Karin Persson-Waller
John Pringle
Catarina Svensson
Hans Tjälve
Nanna Åkerlund Denneberg

Information om veterinärförbundets gruppförsäkringar 2007

Sveriges Veterinärförbund vill i samarbete med Länsförsäkringar, If Skadeförsäkring samt Max Matthiessen informera om de gruppförsäkringar som medlemmarna kan teckna. Detta är en kortfattad beskrivning. Fullständiga försäkringsavtal och villkor kan beställas från Max Matthiessen respektive If Skadeförsäkring.

Observera att inga försäkringar ingår per automatik genom medlemskap i Sveriges Veterinärförbund utan måste ansökas om.

Tack vare ett lågt skadeutfall har premierna inte behövt höjas utan är oförändrade från 2006 för alla försäkringar.

NYHETER 2007

Nytt för 2007 är att förbundet i samarbete med Max Matthiessen och Länsförsäkringar tagit fram en förmånlig privatvårdsförsäkring. Försäkringen ger dig personligt omhändertagande när du behöver kvalificerad specialistläkarvård eller operation, utan lång väntan. Försäkringen omfattar: specialistläkarvård; operation, vård och behandling; eftervård; hjälpmedel under akut läkningstid; resor och logi. Försäkringen tillhandahåller också en sjukvårdsrådgivning, som är tillgänglig dygnet runt. Premien är 225 kr i månaden. Möjlighet finns för make/sambo/registrerad partner att teckna försäkringen. Vill du ansöka eller har frågor om gruppsjukvårdsförsäkringen kontakta Max Matthiessen GruppLiv på telefon 08-613 28 55, eller e-post: grupp@maxm.se.

Mer information skickas ut till alla medlemmar i förbundet upp till 63 års ålder (som är högsta ålder för tecknande).

Nytt för 2007 är också att det går att teckna utrustningsförsäkring till ett försäkringsbelopp på 300 000 kronor till en årspremie av 585 kronor. Kontakta förbundskansliet för ansökan.

ADMINISTRATION OCH AVISERING AV PERSONFÖRSÄKRINGAR

Liv-, olycksfalls-, barn-, sjuk-, och privatvårdsförsäkring

Veterinärförbundet har ett samarbetsavtal med Max Matthiessen som innebär att de sköter all administration och avisering avseende personförsäkringar. Försäkringsgivare är Länsförsäkringar. Medlemmar i förbundet som önskar ansöka, ändra, avsluta eller fråga om försäkringar skall vända sig direkt till Max Matthiessen på telefon 08-613 28 55 eller e-post: grupp@maxm.se

ADMINISTRATION OCH AVISERING AV SAKFÖRSÄKRINGAR

Ansvars- och veterinärutrustningsförsäkringen administreras och aviseras av förbundskansliet. Försäkringsgivare är If Skadeförsäkring. Vid ansökan, uppsägning eller frågor kontakta förbundskansliet på 08-545 558 21.

Praktikförsäkringen administreras och aviseras av If Skadeförsäkring genom ett samarbetsavtal med veterinärförbundet. För offert eller andra frågor kontakta If på 0771-56 00 00.

LIVFÖRSÄKRING UTAN FÖRTIDSKAPITAL

Prisbasbeloppet, förkortat pbb i texten nedan, är 40 300 kronor för 2007. Alla premier avser årspremie. Livförsäkring utan förtidskapital omfattar dödsfallskapital.

I det fall medlemmen eller medförsäkrad avlider under försäkringstiden utbetalas försäkringsbeloppet till efterlevande. Det går att teckna olika försäkringsbelopp; 6 pbb (241 800 kr), 10 pbb (403 000 kr) eller 15 pbb (604 500 kr), och dessa gäller till och med 59 år. Från och med 60 år minskar beloppet med 10 procentenheter per år fram till 64 år. Från 64 år och fram till slutåldern 67 år är livförsäkringsbeloppet 50 procent av fullt belopp = 3 pbb (120 900 kr), 5 pbb (201 500 kr) respektive 7,5 pbb (302 250 kr).

Livförsäkring på 6 pbb

Premien för medlem under 40 år är 144 kronor för egen försäkring och 144 kronor för medförsäkrad. Premien för medlem som fyllt 40 år är 480 kronor för egen försäkring och 480 kronor för medförsäkrad.

Livförsäkring på 10 pbb

Premien för medlem under 40 år är 240 kronor för egen försäkring och 240 kronor för medförsäkrad. Premien för medlem som fyllt 40 år är 804 kronor för egen försäkring och 804 kronor för medförsäkrad.

Livförsäkring på 15 pbb

Premien för medlem under 40 år är 396 kronor för egen försäkring och 396 kronor för medförsäkrad. Premien för medlem som fyllt 40 år är 1 212 kronor för egen försäkring och 1 212 kronor för medförsäkrad.

LIVFÖRSÄKRING MED ENKELT FÖRTIDSKAPITAL

Prisbasbeloppet, förkortat pbb i texten nedan, är 40 300 kronor för 2007. Alla premier avser årspremie. Livförsäkring med enkelt förtidskapital omfattar dödsfallskapital, förtidskapital samt barnskydd. ➤

➤ **Dödsfallskapital**
Information om dödsfallskapital, se ovan: ”Livförsäkring utan förtidskapital”.

Ill: Claes Beck-Friis

Förtidskapital
Förtidskapitalet är bestämt i förhållande till dödsfallskapitalet och den försäkrades ålder då utbetalning sker. Förtidskapitalet minskas från 30 års ålder och upphör när den försäkrade fyllt 60 år.

Rätt till utbetalning av förtidskapital eller del därav har försäkrad som blir minst 50 procent arbetsoförmögen i minst två år på grund av sjukdom eller olycksfallsskada före fyllda 60 år. Förtidskapitalet betalas ut med ett engångsbelopp efter två års sammanhängande arbetsoförmåga. Resterande belopp betalas ut efter sammanlagt fyra års sammanhängande arbetsoförmåga. Utbetalt belopp beräknas efter den försäkrades ålder vid respektive utbetalningstillfälle.

Maximalt försäkringsbelopp gäller upp till 29 år. Därefter reduceras beloppet, reduktionstabell finns i ”Allmänna villkor”.

Barnskydd
Barnskydd ingår som en del i den försäkrades livförsäkring med förtidskapital. Försäkringen gäller för barns bestående arbetsoförmåga eller dödsfall. Försäkringsbeloppet är 10 pbb (403 000 kr) vid arbetsoförmåga och vid dödsfall ett halvt pbb (20 150 kr). Försäkringen gäller längst till utgången av den månad barnet fyller 18 år. Försäkrade är försäkringstagarens arvsberättigade barn.

Om förhållandena är följande när försäkringen träder i kraft, omfattas inte barnet av försäkringen:

- Om barnet beviljats vårdbidrag enligt lagen om allmän försäkring.
- Om barnet vårdas på sjukhus eller annan vårdinrättning.
- Om barnet fyllt 16 år.

Livförsäkring med enkelt förtidskapital
Livförsäkring med enkelt förtidskapital kan tecknas av gruppmedlem och medförsäkrad på 6, 10, eller 15 pbb. Premien 2007 på 6 pbb för medlem under 40 år är 396 kronor för egen respektive medförsäkrad och för medlem som fyllt 40 år 684 kronor för egen respektive medförsäkrad.

För 10 pbb är premien för medlem under 40 år 660 kronor för egen respektive medförsäkrad och för medlem som fyllt 40 år 1 140 kronor för egen respektive medförsäkrad.

För 15 pbb är premien för medlem under 40 år 996 kronor för egen respektive medförsäkrad och för medlem som fyllt 40 år 1 692 kronor för egen respektive medförsäkrad.

Premiebefrielse ingår i försäkringen när den försäkrade varit sammanhängande helt (100 %) arbetsoförmögen i en period av fyra år och fått utbetalning med engångsbelopp från förtidskapitalet efter fyra år.

GRUPPSJUKFÖRSÄKRING MOT INKOMSTBORTFALL
Prisbasbeloppet, förkortat pbb i texten nedan, är 40 300 kronor för 2007.

Om den försäkrade drabbas av arbetsoförmåga till minst 50 procent på grund av sjukdom eller olycksfallsskada utbetalas ersättning efter 90 dagar. Ersättning utbetalas för maximalt 48 månaders sammanhängande sjukskrivning.

Försäkringen har fyra olika ersättningsbelopp beroende på den försäkrades månadsinkomst. Vid månadsinkomst upp till 14 499 kronor är ersättningen 700 kronor per månad för heltidssjukskriven och årspremien är 312 kronor. Vid månadsinkomst mellan 14 500 och 26 999 kronor är högsta ersättning 1 400 kr/mån och årspremien 624 kronor, vid månadsinkomst mellan 27 000 och 39 999 kronor är högsta ersättning 2 100 kr/mån och årspremien 936 kronor och vid månadsinkomst på 40 000 kronor och uppåt är högsta ersättning 2 800 kr/mån och årspremien 1 248 kronor. Premien är inte avdragsgill i deklarationen.

Ersättningen är skattefri och utbetalas till så stor del som svarar mot graden av arbetsoförmågan (minst 50 %).

GRUPPOLYCKSFALLSFÖRSÄKRING
Prisbasbeloppet, förkortat pbb i texten nedan, är 40 300 kronor för 2007.

Förbundets gruppolycksfallsförsäkring gäller både under arbetstid och fritid. Ersättning kan betalas för medicinsk (nedsatt kroppsfunktion) eller ekonomisk (nedsatt arbetsförmåga) invaliditet.

Vid medicinsk invaliditet är olycksfallsskyddet maximalt 10 pbb (403 000 kr). Ersättning betalas i förhållande till graden av invaliditet och minskas med 2,5 procentenheter för varje år som åldern överstiger 45 år. Vid 65 års ålder uppgår maximal invaliditetsersättning till hälften av det fulla försäkringsbeloppet. Försäkringens slutålder för medicinsk invaliditet är 67 år.

Vid ekonomisk invaliditet utbetalas ett maximalt invaliditetskapital på 20 pbb (806 000 kr). Vid invaliditet minskas ersättningsbeloppet med 5 procentenheter

Ill: Claes Beck-Friis

för varje år som åldern överstiger 45 år. Ersättning betalas i förhållande till graden av invaliditet. Slutålder är 65 år.

Försäkringen omfattar även ersättning för nödvändiga och oundvikliga merkostnader, samt ersättning för skador på burna kläder och normalt medförda personliga tillhörigheter, högst 0,5 pbb. Dessutom ersätter gruppolycksfallsförsäkringen följande kostnader i den mån de inte ersätts från annat håll: läkekostnader, rehabiliteringskostnader, sveda och värk, behandlingskostnader för tandskador samt resekostnader i samband med vård och behandling och merkostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen under begränsad tid, om särskilt transportmedel måste anlitas.

I försäkringen ingår också ett krismoment som omfattar psykologkonsultationer för försäkrad som drabbats av ett traumatiskt tillstånd till följd av ersättningsbar olycksfallsskada, rån, hot eller överfall, makes eller barns dödsfall. Krismomentet gäller för den försäkrade i egenskap av privatperson, det vill säga ej i tjänsten. Försäkringen gäller ej för skador som tillfogats av någon i familjekretsen. Kristerapi ges med högst 10 behandlingar per försäkrad och skada. Årspremien för 2007 är 240 kronor för egen försäkring respektive medförsäkrad.

Invaliditetstillägg

Invaliditetstillägget gäller dygnet runt. Olycksfallsskyddet är värdesäkrat och invaliditetskapitalet uppgår till 20 prisbasbelopp (806 000 kr) vid invaliditet. Ersättning betalas i förhållande till graden av invaliditet. Premien för 2007 är 180 kronor för egen försäkring respektive medförsäkrad.

BARNFÖRSÄKRING

Prisbasbeloppet, förkortat pbb i texten nedan, är 40 300 kronor för 2007.

Barnförsäkringen utbetalar ersättning vid invaliditet på grund av olycksfall eller sjukdom och gäller för alla försäkringstagarens barn. Makes/registrerad partners/sambos barn är försäkrade under förutsättning att barnet/barnen är folkbokförd på försäkringstagarens adress. Försäkringen gäller dygnet runt till och med utgången av det kalenderår barnet fyller 25 år. Anslutning till barnförsäkring sker utan hälsodeklaration. Observera dock de inskränkningar i giltighet som gäller för skador som inträffat innan försäkringen tecknats, medfödda sjukdomar med mera. Vid eventuell skada görs hälsoprövning i efterhand.

Försäkringsbeloppet uppgår till max 30 pbb per barn (1 209 000 kr). Ersättning betalas i förhållande till invaliditetsgraden (ex: vid 15 % invaliditet utbetalas 181 350 kr). *Vid olycksfall* ersätts även läke-, tandskade- och resekostnader (de verkliga kostnaderna), merkostnader för skadade kläder, glasögon med mera i samband med olycksfall som krävt läkarbehandling, övriga oundvikliga merkostnader på grund av olycksfallet, och rehabiliteringskostnader.

Vid dödsfall betalas ett dödsfallskapital på 1 pbb oavsett om dödsfallet beror på olycksfall eller sjukdom. Årspremien för 2007 är 696 kronor oavsett antalet barn.

SENIORFÖRSÄKRING

De medlemmar som fyllt 67 år och därmed nått försäkringens slutålder kan ansöka om Seniorförsäkring. Detta skall ske inom tre månader efter det att gruppförsäkringen upphört för att det inte skall behövas ny hälsoprövning.

ANSVARSFÖRSÄKRING

Ansvarsförsäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för personskada och sakskada (= skada på djur) som försäkrad medlem kan åläggas i sin veterinärverksamhet. Försäkringen gäller i hela världen utom USA och Kanada. Försäkringen gäller för veterinärverksamhet som den försäkrade bedriver i privatpraktik i form av egen rörelse: Som enskild näringsidkare eller i enkelt bolag (med eller utan anställd personal) eller som handelsbolag, kommanditbolag eller aktiebolag (med eller utan övrig anställd personal).

Under de förhållanden som ovan angivits gäller försäkringen även för medlems eller medlems firmas (bolags) arbetsgivaransvar. Försäkringen omfattar inte skadeståndsskyldighet som kan åläggas försäkrad medlem i annan verksamhet än försäkrad veterinärverksamhet

Ill.: Claes Beck-Friis

enligt ovan eller åvilar annan arbetsgivare än enligt ovan. Försäkringen **gäller inte** för feldiagnos som inte förorsakat skada på djuret.

Försäkringen finns i två olika ersättningsnivåer:

1. Maximalt försäkringsbelopp vid personskada är 10 miljoner kronor och vid sakskada (= skada på djur) 2 miljoner kronor. Självrisken uppgår vid varje skadetillfälle till 7 procent av prisbasbeloppet (2007 = 2 821 kronor). Årspremien för 2007 är 252 kronor.

2. Maximalt försäkringsbelopp vid personskada är 10 miljoner kronor och vid sakskada (= skada på djur) 5 miljoner kronor. Självrisken uppgår vid varje skadetillfälle till 7 procent av pbb (2007 = 2 779 kronor). Årspremien för 2007 är 520 kronor.

VETERINÄRUTRUSTNINGS-FÖRSÄKRING

Försäkringen avser allriskförsäkring av veterinärutrustning (instrument och liknande) inklusive tillbehör samt varor, varmed avses medicin, förbandsartiklar och liknande. Mobiltelefon, personsökare, ultraljudsapparat, röntgenutrustning, framkallningsapparatur och autoklav ingår inte i försäkringen.

Försäkringen finns i två olika ersättningsnivåer:

1. Försäkringsbeloppet uppgår till maximalt 3 pbb (120 900 kr) för egendom tillhörig en och samma veterinär. Självrisken är 500 kr. Årspremien för 2007 är 235 kronor.

2. Försäkringsbeloppet uppgår till 300 000 kr för egendom tillhörig en och samma veterinär. Självrisken är 500 kr. ➤

Ill: Claes Beck-Friis

Exempel: Hem/villaförsäkring	
Ordinarie pris	2 000 kr
Rabatt via SVF (15 %)	-300 kr
If-bonus (20 %)	-340 kr
Totalt	1 360 kr

I exemplet ovan har vi räknat på att du tecknat 4 st försäkringar eller fler i If, vilket ger 20 procent i If Plus-rabatt. För prisuppgift på en försäkring eller för att få mer information, kontakta If på tel: 0771-655 655 eller via e-post: kundservice@if.se.

➤ Årspremien för 2007 är 585 kronor.

Observera att veterinärutrustningsförsäkringen endast kan sägas upp till årsförfallodagen, som är den l januari varje år. Enda undantaget är om du sålt din utrustning. Då kan försäkringen upphöra från nästkommande månadsskifte efter det skriftlig avanmälan inkommit till veterinärförbundet.

Förbundet håller tillsammans med If på att se över denna försäkring i syfte att kunna utöka omfattningen.

PRAKTIKFÖRSÄKRING FÖR VETERINÄRER SOM ÄR EGNA FÖRETAGARE.

If förmedlar i samarbete med veterinärförbundet en praktikförsäkring för de medlemmar som är egna företagare och som önskar ett försäkringsskydd för hela kliniken. Försäkringen omfattar all egendom på kliniken, ersättning för avbrott vid en ersättningsbar egendomsskada, ansvar (inkl behandlingsansvar), rättsskydd, krisskydd och tjänstereseförsäkring.

Försäkringen administreras av If. Medlemmar i förbundet får rabatt på If:s ordinarie premie för småföretagarförsäkring. För offert eller andra frågor kontakta If på 0771-56 00 00.

HEM- OCH VILLAFÖRSÄKRING

Veterinärförbundet kan i samarbete med If Skadeförsäkring även erbjuda dig som medlem 15 procent rabatt på If:s ordinarie pris på hem- och villaförsäkring. Utöver detta finns också If Plus som kan ge dig upp till 20 procent ytterligare rabatt på hem- och villaförsäkringen samt på de flesta av dina övriga privata sakförsäkringar, t ex bil- och fritidshusförsäkring. Detta rabattsystem bygger på det antal försäkringar du har; ju fler försäkringar, desto högre rabatt.

GRATISFÖRSÄKRINGAR FÖR NYUTEXAMINERADE

Studerandemedlemmar som avslutat studierna i årskurs 6 erhåller gratis liv-, olycksfalls- och ansvarsförsäkring under två år. Ansvarsförsäkringen gäller dock enbart för legitimerad veterinär som utför arbete som veterinär utanför en anställning. Dessa medlemmar är sålunda utan att betala premie försäkrade under 2007 och 2008 med en livförsäkring på 10 pbb samt med en olycksfallsförsäkring på 10 pbb. Ansvarsförsäkringens maximala ersättningsbelopp är vid personskada 10 miljoner kronor och vid sakskada (= skada på djur) 2 miljoner kronor.

En förutsättning för att tillhöra liv- och olycksfallsförsäkringen är full arbetsförhet. De medlemmar som berörs av detta har fått information direkt från förbundet. ■

Kompendium VETERINÄRMÖTET 2006

Kompendium med föredrag från 2006 års Veterinärmöte kan beställas från veterinärförbundets kansli.

Kompendiet kostar 465 kronor (inkl porto och moms) vid insättning på Sveriges Veterinärförbunds postgiro 83 80-8. Ange på talongen ”Kompendium 2006”.

Beställning kan även ske per telefon 08-545 558 20 eller per e-post office@svf.se mot faktura.

Ny avhandling

Bestämning av selen i biologiskt material

Vera Galgan, Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, SLU, och Avdelning för kemi, SVA, försvarade fredagen den 9 februari sin avhandling för filosofie doktorsexamen med titeln: ”Determination of selenium in biological materials by flow injection hydride generation atomic absorption spectrometry (FI-HG-AAS)”. Opponent var professor Ari Ivaska, Åbo Akademi, Finland.

disputationer

Avhandlingens mål var att utveckla en analysmetod för bestämning av selen i biologiskt material där höga krav ställdes på känslighet och noggrannhet. Dessutom skulle metoden ha hög kapacitet, vara automatiserad och datoriserad för att kunna användas i rutinarbete.

Inledningsvis beskrivs ett automatiserat och datoriserat system, liksom en litteraturöversikt som redovisar olika analyssystem för bestämning av selen i biologiskt material. Provinsamling och lagring, provberedning, olika analysmetoder och deras för- och nackdelar beskrivs. Även erfarenheter från egna analyssystemet diskuteras.

Analysmetodens prestanda förbättrades framför allt för att kunna analysera låga selenkoncentrationer. Selenhalter lägre än 0,010 mg/kg kan t ex förekomma i mjölk och blodprover från tamboskap som betar på selenfattiga betesmarker eller/och inte får selentillskott. Behovet att förbättra metodens detektionsgräns respektive bestämningsgräns uppstod speciellt vid analys av torra prover.

Applikationen av metoden visas genom en inventering av biotillgängligt selen med älg som indikatordjur. På detta sätt kunde även analysmetodens användbarhet i en lång analysserie testas.

Under höstjakterna 1981 och 1982 insamlades älgorgan (från ca 4 300 djur) från hela Sverige och förvarades nedfrysta vid SVA. Av detta referensmaterial uttogs sammanlagt 2 080 leverprover från 14 regioner tillhörande tolv län, och analyserades med avseende på selen. Selenkoncentrationen i lever beräknat för hela det undersökta materialet var median = 0,15 mg/kg våtvikt. De högsta medianvärdena för de enskilda regionerna var 0,26, 0,28 respektive 0,29 mg Se/kg lever från Gävleborgs län, samt norra och södra Älvsborgs län. Lägsta medianvärden, 0,09–0,10 mg/kg, hade Kalmar, Uppsala och Jämtlands län. Selenkoncentrationer under 0,1 mg/kg i lever från tamboskap betraktas som brist.

Det finns regioner i det undersökta älgmaterialet där frekvensen av sådana låga selenhalter uppgår till 63 procent av materialet. Andra applikationer omfattar vävnadsanalys av organ från ett stort antal vilda och tama djurarter, samt blod och mjölk. Analys av olika typer av foder och växtlighet utfördes. Metoden har fått stor betydelse för analys vid större projekt. Av sådana undersökningar nämns studier av slakthusprodukter från kalv, ko och svin. ■

SLU

Kompetenscentrum SMADJUR

Välkommen på grundkurs i

Diabetes mellitus hos hund och katt

11–12 maj i Uppsala

Målgruppen är veterinärer och djursjukvårdare.

Målsättningen med kursen är att ge en uppdaterad kunskap om sjukdomen diabetes mellitus hos hund och katt. Under kursen kommer det att fokuseras på diagnostik, insulinbehandling och uppföljning av sjukdomen hos hund och katt.

Anmälan och ytterligare information finns på hemsidan http://smadjur.slu.se eller via telefon 018–67 17 85

bokanmälan

Veterinärinrättningen i Stockholm 1821–1880

Den 16 januari bjöd Kungl Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) in till boksläpp och boksamtal kring sin senaste bok ”Veterinärinrättningen i Stockholm 1821–1880”. Boken är skriven av författaren och historikern Hans Blomqvist, som dels tecknar Veterinärinrättningens historia, dels beskriver ett yrkes utveckling från hantverk till profession.

Nu är inte detta hela sanningen kring det nyligen utgivna verket. Boken bygger på forskning och källmaterial som sammanställts av förre chefveterinären

Ivar Dyrendahl i Skara. Dyrendahls manuskript, som nästan uteslutande ligger till grund för Hans Blomqvists bok, är på 240 A4-sidor plus samlade protokoll i ämnet på ytterligare 340 sidor. Till detta kommer den av Ivar Dyrendahl upprättade elevförteckningen på ca 200 sidor. När Dyrendahl för ca tio år sedan överlämnade sitt manus dels till Veterinärhistoriska museet och dels till KSLA, var det hans mening att manuskriptet skulle publiceras i sin ursprungliga form av KSLA. Akademien valde dock att anlita en professionell historiker att göra vissa utvidgningar och ändringar samt att sätta in texten i ett större historiskt Stockholmsperspektiv.

Bokens innehåll

Där idag några av Stockholms mer fashionabla Östermalmskvarter ligger, fanns under en stor del av 1800-talet Stockholms skola för veterinärer, Veterinärinrättningen. Veterinärernas utbildning skedde under knappa förhållanden. Den var huvudsakligen inriktad på praktiska demonstrationer på sjuka djur. Den främste läraren, Adolph Norling, var en karismatisk personlighet som under lång tid satte sin prägel på hela verksamheten. Han var både skicklig och energisk, men hans elevtukt var hård och han lät emellanåt sin käpp dansa över de försumliga elevernas ryggar. Läsaren följer med när dessa lärare och elever med primitiva metoder försökte bota de sjuka djuren. Man hade även att tampas med utbrott av farsoter såsom t ex rabies som med vissa mellanrum drabbade staden.

Veterinäryrket har som bekant gjort stora framsteg sedan den tid då djurläkarna fick sin examen från inrättningen vid Grevgatan på Östermalm. I boken

Glada deltagare i KSLAs boksläpp. Från vänster: Göran Dalin, Lars Garmer, Hans Blomqvist (bokens författare) och Lars-Erik Edqvist.

kan man följa yrkets framväxt från hantverk till vetenskap. Här får man även inblick i husdjurens skötsel och deras ställning i 1800-talets Sverige.

Imponerande och spännande redogörelse

För den veterinärhistoriskt intresserade är Hans Blomqvists/Ivar Dyrendahls verk en guldgruva att fördjupa sig i. Detaljbeskrivningarna och tidsdokumenten är många, illustrerade med fotografier, teckningar och reproduktioner från de aktuella åren. Ett extra plus för den vetgirige är den elevmatrikel för veterinärinrättningen i Stockholm som publiceras i slutet av boken. Här presenteras namn, persondata och livskarriär för alla elever mellan åren 1821–1869. Även kalenderbitaren får sitt lystmäte genom ett antal tabeller med data om patientunderlaget på inrättningen, år för år. Dagens veterinärer kan på ett jordnära sätt möta sina föregångares dagliga problem och förutsättningar.

Fem kapitel i slutet av boken är författade av Hans Blomqvist själv, fristående från Dyrendahls material. Dessa avsnitt ger en utomordentlig sammanfattning av veterinäryrkets utveckling, och visar Blomqvists stora förtjänster som veterinärhistorisk författare.

Om man på någon punkt ska vara kritisk, är det kanske mot den tydliga fokuseringen på veterinärutbildningen i Stockholm. Under boksläppet på KSLA var det flera av besökarna som påpekade att det samtidigt pågick veterinärutbildning både i Skara och i Skåne vid den aktuella tiden. Skara diskuteras kort i slutet av boken, men Skåne nämns inte alls.

Sammanfattningsvis är dock ”Veterinärinrättningen i Stockholm 1821–1880” en imponerande och spännande redogörelse för en viktig del av rötterna till dagens svenska veterinärmedicin. Boken kan med fördel läsas även av den som normalt inte är historieintresserad.

JOHAN BECK-FRIIS

FAKTA

VETERINÄRINRÄTTNINGEN I STOCKHOLM 1821–1880

FÖRFATTARE: Hans Blomqvist, efter manus av Ivar Dyrendahl.

FÖRLAG: Kungl Skogs- och Lantbruksakademien, Skogs- och lantbrukshistoriska meddelanden nr 38.

ANTAL SIDOR: 304, illustrerad med foton och teckningar i svart/vitt.

PRIS: 300 kr + proto vid beställning via hemsidan www.kslab.ksla.se/kslabbl.htm. Boken kan också köpas genom Veterinärhistoriska museet, tel: 0511-672 47, e-post: vetmus@slu.se

ISBN-NUMMER: 91-85205-32-X.

Se till att ha plasma till hands under fölsäsongen!

SVA erbjuder plasma till föl

- Dokumenterad IgG-halt
- Antikroppar mot rotavirus och influensa
- Från kontrollerade och isolerade hästar
- Hållbar i frys i minst tre år

Välkommen med din beställning!

Utan antikroppar i blodet hjälper inget antibiotika i världen

AVDELNING FÖR FÖRSÄLJNING
751 89 Uppsala
Tel: 018-67 43 00
Fax: 018-67 43 93, www.sva.se
e-post order@sva.se

STATENS VETERINÄRMEDICINSKA ANSTALT

Planer på rehabcentrum för djur i Skara

SLUs ladugård vid Brogården utanför Skara kan komma att användas till ett rehabcentrum för hästar och hundar, rapporterade tidningen Land Lantbruk för ca ett år sedan. Planerna tog nyligen ytterligare ett steg framåt, enligt Land Lantbruk den 13 februari i år. Då ställde sig rektorn för SLU bakom projektet, som beräknas kosta ca 18 miljoner kronor.

– I Sverige saknas ett rehabcentum där det bedrivs forskning och utveckling, kommenterade Margareta Stigson, platschef vid SLU i Skara, till Land Lantbruk. Det blir en investering för många miljoner kronor och därför är det viktigt att det också kan drivas affärsmässigt, fortsatte hon. Förutom SLU deltar även Blå stjärnans djursjukhus och ATG i projektet. En arkitekt har gjort ritningar över hur ladugården kan byggas om till ett rehabcentrum. ■

Mögeltoxiner i djurfoder

I en undersökning av foderspannmål och halm har omfattande angrepp av mögelsvampen *Alternaria* och andra sotdaggsvampar påvisats. Undersökningen, som utförts vid SVA, visade att framför allt alternariasvampen bildat toxiner vid angrepp på foderspannmålen. I undersökningen har halm från 40 gårdar i Skåne, Östergötland, Västra Götaland och Mälardalen analyserats och tre mögelgifter påvisats: tenuazonic acid (TeA), alternariol (AOH) och alternariol mono metyleter (AME).

– TeA kan förväntas ha den högsta akuta giftverkan. Utländska undersökningar på djur visar på toxiska effekter för TeA men vid betydligt högre halter än vad som påvisats i den här undersökningen, säger Per Häggblom vid Avdelning för foder vid SVA.

Undersökningen visar för första gången att mögelgifter från *Alternaria* kan bildas i svensk spannmål och halm vid mycket ogynnsamma väderförhållanden. På de gårdar där prover tagits ut för analys har man grisproduktion men inga hälsostörningar har noterats bland djuren. Dock riskerar personer som hanterar svampangripet foder att bli sjuka.

Källa: pressmeddelande från SVA den 12 februari. ■

kongresser & kurser

Svenska

Nya

11–12/5 -07. Grundkurs i Diabetes mellitus hos hund och katt arrangeras i Uppsala av Kompetenscentrum smådjur, SLU. Info: http://smadjur.slu.se (se annons i denna tidning)

Tidigare publicerade

21–22/3 -07. Kurs i Röntgendiagnostik, Göteborg. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 16/06)

21–23/3 -07. Kurs i Anestesiologi hund och katt, Knivsta. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 16/06)

21–22/3 -07. Vårkonferens, Stockholm. Arr: Svenska Djurhälsovården. (SVT 1/07)

23–24/3 -07. Årsmöte och kurs i smådjursreproduktion (kirurgi och medicin), Stockholm. Arr: Sällskapet för smådjursreproduktion. (SVT 1/07)

30–31/3 -07. Kurs i Klinisk cytologi, Knivsta. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 16/06)

30/3 -07. Kurs: Den immobila patienten, Stockholm. Arr: SPUV, SweVet Piab AB. (SVT 16/06)

10/4–30/11 -07. ESAVS kursprogram för "Advanced Veterinary Studies" och "Excellence in Veterinary Therapy" under 2007 arrangeras i Sverige, Europa och Asien. Info: www.esavs.org (SVT 1/07)

20–21/4 -07. Kurs i Gastroenterologi hund och katt, Helsingborg. Arr: SPUV, SweVet Piab AB. (SVT 16/06)

20–22/4 -07. Ve-TA-dagarna, Åre. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 16/06)

28–29/4 -07. Etikseminarium samt kurs i kirurgi, bettfel och tandreglering, Halmstad. Arr: Svenska Sällskapet för Djurtandvård (SVT 2/07)

12/5-07. Kurs: Bli vän med din operationssal, Helsingborg. Arr: SPUV, SweVet Piab AB. (SVT 16/06)

12–13/5 -07. Kurs i oralt trauma och ora-facial rekonstruktion, Halmstad. Arr: Accesia AB. (SVT 14/06)

12–13/5-07. Kurs i Akutsjukvård, Göteborg: Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 16/06)

21–25/5 -07. Kurs i Dentistry III, Halmstad. Arr: ESAVS. (SVT 16/06)

11–12/6 -07. IX Annual Swedish Symposium on Biomedicine, Ethics and Society: Searching for the Animal of Animal Ethics, Sandhamn. Arr: Centre for bioethics vid Karolinska Institutet och Uppsala Universitet (SVT 2/07)

6–8/9 -07. Kurs i Intensivvård för hund och katt, steg 1, Göteborg. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 16/06)

1–5/10 -07. Kurs i Dentistry I, Halmstad. Arr: ESAVS. (SVT 16/06)

5–6/10 -07. Kurs i Immunologi, Knivsta. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 16/06)

SÄLLSKAPET ÄLDRE VETERINÄRER, SÄV

Vårsammankomst i Väst 12–14 maj 2007
Årsmöte i Lidköping 12 maj 2007

Lördag 12 maj
Årsmöte för medlemmarna kl 17.00 på Edward Hotel, Skaragatan 7, Lidköping, följt av gemensam middag kl 18.00.

Söndag 13 maj
Förslag till tre individuella sightseeingturer. Kartor, tips på lunchställen etc. har utlovats av lokala turistbyråer.

- runt Kinnekulle eller
- Kållandsö med Läckö slott eller
- Hornborgasjön.

Alt.: Visning av Veterinärmuséet, Skara. Ev. konstgalleribesök. Ev. gemensam middag.

Måndag 14 maj

- Visning av Dafgårds livsmedelsindustrier, Källby, där vi bjuds på lunch och får möjlighet att handla.
- Demonstration av Skara Djursjukhus och dess nya Magnet-Resonans(MR)kamera.

Inkvartering på Edward Hotel
Tel: 0510-790000, specialpris 495:- inkl. frukost per person per natt i dubbelrum (enkel 690:-) under förutsättning att man kommer 12 maj.

Deltagarna ansvarar själva för rumsbokning senast 31 mars.

För detaljinformation och anmälan till själva sammankomsten kontakta KG Linderholm, Alviksvägen 133, 167 62 Bromma, tel: 08-800500, fax: 08-264647, snarast, dock senast 16 april.

Även icke SÄV-anslutna är hjärtligt välkomna!

12–13/10 -07. Kurs i Ultraljud grund, Uppsala. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 16/06)

19/10 -07. Kurs i Ögonsjukdomar, Hudiksvall. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 16/06)

23–24/11 -07. Kurs i Dermatologi steg 1, Knivsta. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 16/06)

23–24/11 -07. Kurs i Blodtrycksmätning inom smådjursmedicinen, Göteborg. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 16/06)

Internationella

Fler internationella kurser hittar Du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

Nya

2–3/4 -07. Equine Opthalmology: Pre-purchase Examination arrangeras i Bangkok, Thailand av The Veterinary Practitioner Association of Thailand (VPAT). Info: e-post: info@vpathai.org, Internet: www.vpathai.org

24–27/4 -07. Kurs i Decision Support and Decision Making in Highly Contagious Livestock Diseases, Particularly Avian Influenza arrangeras i Budapest, Ungern. Info: Internet: www.healthy-poultry.org

4–6/5 -07. CAZWV Veterinary Dentistry Conference Exotic Pets arrangeras i Brno, Tjeckien av Czech Association of Zoo and Wildlife Veterinarians. Info: Internet: www.brno.cz

27–31/5 -07. The International Conference on Farm Animal Reproduction "From Egg to Embryo" arrangeras i Rolduc, Nederländerna. Info: www.nfsar.nl/icfar/

5–9/6 -07. Equine Science Society meeting arrangeras i Hunt Valley, Maryland, USA. Info: Internet: www.equinescience.prg/2007

25–27/7 -07. Equine Back Days arrangeras i Wien/Breitenfurt, Österrike av Arbeitsgruppe Pferd. Info: Arno Lindner, Heinrich-Röttgen-Strasse 290, 52428 Jülich, Tyskland. Tel: +49 2461 34 04-30, fax: +49 2461 34 04-84, e-post: contact@agpferd.de, Internet: www.agpferd.com

28–29/7 07. Equine Nutrition Conference arrangeras i Wien, Österrike av Arbeitsgruppe Pferd. Info: Arno Lindner, Heinrich-Röttgen-Strasse 290, 52428 Jülich, Tyskland. Tel: +49 2461 34 04-30,

Länsstyrelsen i Östergötland är regeringens länskontor, med uppdrag att aktivt bygga ett hållbart samhälle för nuvarande och kommande generationer östgötar. Det gör vi genom arbete med planering, utveckling och uppföljning inom många sektorer. En av våra viktigaste uppgifter är att vara länken mellan de som bor i länet och de som styr vårt land.

Länsstyrelsen Östergötland söker

Bitr länsveterinär

Sista ansökningsdag 22 mars

Mer om tjänsten på vår hemsida e.lst.se

LÄNSSTYRELSEN ÖSTERGÖTLAND

Förändrings-benägen?

Regiondjursjukhuset Helsingborg Smådjur söker

Chefveterinär och/eller Chefkirurg

Vi söker dig/er som vill leda, utveckla och ta ansvar. Du gillar människor och tycker om att se medarbetare växa. Du deltar aktivt i kompetensutvecklingen på Regiondjursjukhuset.

Mer information om tjänsten/tjänsterna lämnas av VD Mia Runnérus 070 370 10 58 och mia.runnerus@djursjukhus.com

Ansökan skickas senast 15 mars 2007 till Regiondjursjukhuset Helsingborg Att: Mia Runnérus Box 22097, 250 23 Helsingborg

Det bästa för djuren

REGIONDJURSJUKHUSET HELSINGBORG • SMÅDJUR

fax: +49 2461 34 04-84,
e-post: contact@agpferd.de,
Internet: www.equinuco.info

10–12/8 -07. The Ultimate Skin Seminar arrangeras i Bangkok, Thailand av The Veterinary Practitioner Association of Thailand (VPAT).
Info: e-post: info@vpathai.org,
Internet: www.vpathai.org

19–23/9 -07. Annual Conference of the European Society for Domestic Animal Reproduction and the European AI Veterinarians arrangeras i Celle, Tyskland. Info: www.esdar.org

6–7/10 -07. Orthopaedic Case Days arrangeras i Bonn, Tyskland av Arbeitsgruppe Pferd. Info:
Arno Lindner, Heinrich-Röttgen-Strasse 290, 52428 Jülich, Tyskland.
Tel: +49 2461 34 04-30,
fax: +49 2461 34 04-84,
e-post: contact@agpferd.de,
Internet: www.agpferd.com

12–14/10 -07. Veterinary Nursing Course arrangeras i Bangkok, Thailand av The Veterinary Practitioner Association of Thailand (VPAT).
Info: e-post: info@vpathai.org,
Internet: www.vpathai.org

14–16/12 -07. Kurs i How to do Surgery Without Fear arrangeras i Pakchong, Nakornratchisma, Thailand av The Veterinary Practitioner Association of Thailand (VPAT).
Info: e-post: info@vpathai.org,
Internet: www.vpathai.org

Tidigare publicerade

14–18/3 -07. Basic Animal Chiropractic

Veterinär sökes till Viegård stuteri i Danmark

Till stuteri sökes en veterinär eller eventuellt två nyutexaminerade veterinärer.

Arbetet består av sedvanliga veterinära arbetsuppgifter och reproduktionsarbete på stuteri. Samarbete med erfarna veterinärer.

På stuteriet finns bl a Grand-Prix-hingstarna Come Back II, Lobster, Welser och Consul. Stuteriet har ca 140 egna avelsston och tar även emot externa ston för betäckning.

Möjlighet till uppstallning av egen häst, kost, logi och lön efter avtal. Tillträde omgående eller senast den 1 april.

Ytterligare information fås av
John Byrialsen
tlf 004586696200, 004530660266
viegaard@viegaard.dk
www.viegaard.dk

Ingelstad Naturbruksgymnasium är ett naturbruksgymnasium med profilerna Jordbruk (djur och skog), Djurvård (företagande och djursjukvård), Häst- och Ridsport samt Naturvetenskap. Skolan erbjuder också ett fyraårigt alternativ inom jordbruksinriktningen. Skolan har 240 elever och ca 70 medarbetare. Ingelstad Naturbruksgymnasium är en fristående gymnasieskola och ingår tillsammans med Helgesbo och Valstad naturbruksgymnasier i HS Naturbruksgymnasium AB, som är ett helägt dotterbolag till Hushållningssällskapet Kalmar-Kronoberg-Blekinge.
Hushållningssällskapet är en fristående medlemsorganisation med syfte att utveckla landsbygdens näringsliv genom kompetens och kvalificerad service. Vi verkar genom rådgivning, utbildning, djursjukvård och utvecklingsprojekt. I våra resurser finns även AB Läckeby Djursjukhus med filialer. Vi omsätter totalt ca 150 miljoner kronor och är omkring 200 medarbetare. I Hushållningssällskapen över hela landet är vi mer än 64 000 medlemmar och ca 650 medarbetare.

VETERINÄR SÖKES

I samband med läsårsstarten 2007/2008 startar vi inom inriktningen Djurvård en ny profil: Djursjukvård. Utbildningen är tänkt att vara en spetsutbildning inom området och vi garanterar bland annat eleverna 8 veckors praktik på djursjukhus. Med anledning av detta söker vi nu en veterinär som vill ansvara för elevernas utbildning i djursjukvård, delta i undervisningen av våra ungdomar, ansvara för våra djurs hälsa, sköta kontakter med praktikplatser, m m. På skolan finns exotiska djur, svenska lantraser, hästar, samt olika produktionsdjur. Vi bygger också ett klinikhus till den nya profilen.

Tjänsteomfånget kommer att ligga mellan halvtid och heltid, beroende på vilka arbetsuppgifter vi slutligen kommer överens om.

Vi tror att du är veterinär med några års arbetserfarenhet, har erfarenhet av många olika djurslag och gärna exotiska djur. Du har ett pedagogiskt intresse och tycker om att arbeta med ungdomar. Du tycker också om att arbeta i arbetslag och har lätt för att samarbeta.

Vill du veta mer?
Information om vår verksamhet: Bengt Carlberg, biträdande rektor,
tel: 0708-388 802, e-post: bengt.carlberg@ingelstad.nu

Information om djursjukvårdsprofilen och våra djur: Ann Telehagen,
tel: 0733-477 843, e-post: ann.telehagen@ingelstad.nu

Vi ser fram emot din ansökan inkl meritförteckning, referenser och ev löneanspråk i vår brevlåda senast fredag den 23 mars 2007.
Postadress: Ingelstads Naturbruksgymnasium, 360 44 Ingelstad.

Ingelstads Naturbruksgymnasium ligger 20 km söder om Växjö och ägs av Hushållningssällskapet Kalmar, Kronoberg, Blekinge.

Course, Module I, Sacropelvic, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/07)

19–23/3 -07. Medicinsk och kirurgisk Gastro-Enterologi för hund och katt, Gran Canaria. (SVT 1/07)

19–30/3 -07. Kurs i Internal Medicine I, Utrecht, Nederländerna. (SVT 16/06)

29/3–1/4 -07. XIIIth European FECAVA Congress arrangeras i Dubrovnik, Kroatien. (SVT 15/06)

10–14/4 -07. Kurs I Cardiology III, Salzburg, Österrike. (SVT 16/06)

10/4–30/11 -07. ESAVS kursprogram för "Advanced Veterinary Studies" och "Excellence in Veterinary Therapy" under 2007 arrangeras i Sverige, Europa och Asien. Info: www.esavs.org (SVT 1/07)

18–22/4 -07. Basic Animal Chiropractic Course, Module II, Thoracolumbar, Sittensen, Tyskland (SVT 1/07)

21/4 -07. Kurs i Magnetic Resonance Imaging Brings Quality into Veterinary Practice, Espoo, Finland (SVT 2/07)

25–27/4 -07. World Veterinary Dental Congress, Brasilien. (SVT 8–9/06)

26–27/4 -07. 20th NKVet symposium "Perinatal Death in Domestic Animals", Island. (SVT 14/06, annons SVT 3/07)

16–19/5-07. Kurs: Retorik i Toscana, Italien. (SVT 16/06)

16–19/5 -07. 6th SCIVAC/ESVOT coourse on Distal Extremities surgery and traumatology, Cremona, Italien. (SVT 16/06)

23–27/5 -07. Basic Animal Chiropractic Course, Module III, Cervical, Sittensen, Tyskland (SVT 1/07)

31/5–1/6 -07. Paris Anti-Avian Influenza 2007, arrangeras på Paris, Frankrike. (SVT 1/07)

17–21/6 -07. The XII International Congress in Animal Hygiene, Tartu (SVT 2/07)

20–24/6 -07. Basic Animal Chiropractic

REGIONDJURSJUKHUSET
HELSINGBORG • SMÅDJUR

söker

Klinikveterinär

Vi söker dig som gillar
att jobba med djur och människor
och som stimuleras av utmaningar.

Mer information om
tjänsten lämnas av
VD Mia Runnérus 070 370 10 58
och mia.runnerus@djursjukhus.com

Ansökan skickas senast
15 mars 2007 till
Regiondjursjukhuset Helsingborg
Att: Mia Runnérus
Box 22097, 250 23 Helsingborg

Det bästa för djuren

Legitimerad veterinär sökes till vikariat i Norrtälje

Norrtälje Djurklinik, mitt i centrala Norrtälje, bedriver smådjurssjukvård och söker en vikarierande legitimerad veterinär för föräldraledighet, dock ej jour- eller helgverksamhet.

Vi söker dig som är öppen och framåt samt har lätt för att arbeta i en mindre grupp men även enskilt. Vi som arbetar är två veterinärer samt tre erfarna sköterskor som trivs mycket bra tillsammans.

Kliniken innefattar eget lab, röntgen, ultraljud samt operationssal med inhalationsanestesi, vilket gör att vi kan utföra en del kirurgiska ingrepp.

Du kommer att arbeta som *smådjursveterinär* med både kirurgisk och medicinsk behandling. Det är meriterande om du har arbetat med smådjurssjukvård.

Tjänsten innefattar 90% men en deltidsanställning kan diskuteras. En fortsatt anställning efter vikariatet kan även vara aktuellt.

Lön enligt överenskommelse, kollektivavtal finns.
Tillträde 1 mars 2007 eller enl. överenskommelse.

Frågor besvaras av Lena Bergström Eriksson eller Marie Mattsson Kollberg, tel: 0176-22 44 55.

Ansökan skickas senast 2007-03-10 via post eller e-mail till:

Norrtälje Djurklinik AB
Att: Marie Mattsson Kollberg/Lena Bergström Eriksson
Stocholmsvägen 25
761 43 Norrtälje

E-mail: marie.mattsson-kollberg@norrtaljedjurklinik.se

Course, Module IV, Extremities, Sittensen, Tyskland. SVT 1/07)

25/6–6/7 -07. Kurs i Ophthalmology II, Toulouse, Frankrike. (SVT 16/06)

9–20/7 -07. Kurs i Dermatology II, Wien, Österrike. (SVT 16/06)

11–15/7 -07. Kurs i Diagnostic Ultrasound II, Bern, Schweiz. (SVT 16/06)

18–22/7 -07. Basic Animal Chiropractic Course, Module V, Integrated, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/07)

6–17/8 -07. Kurs i Dermatology III, Wien, Österrike. (SVT 16/06)

19–23/8 -07. World Congress of WSAVA, Sydney, Australien. (SVT 7/06)

20–24/8 -07. Kurs i Emergency and Critical Care II, Bern, Schweiz. (SVT 16/06)

29/8–1/9 -07. Annual Meeting of the European Association of Veterinary Diagnostic Imaging, Thessaloniki/Chaldiki, Grekland (SVT 2/07)

30/8–3/9 -07. Kurs i Soft Tissue Surgery, Wien, Österrike. (SVT 16/06)

3–7/9 -07. Kurs i Cardiology I, Luxemburg. (SVT 16/06)

3–7/9 -07. Kurs i Feline Medicine & Surgery III, Zürich, Schweiz. (SVT 16/06)

12–15/9 -07. XV Congress of the World Veterinary Poultry Association (WVPC2007), Kina. (SVT 10/06)

17–21/9 -07. Kurs i Exotic Pets Medicine & Surgery, Brno, Tjeckien. (SVT 16/06)

22–26/9 -07. Kurs i Neuropathology – Intensive Course for Pathologists, Neurologists and MRT Users, Bern, Schweiz. (SVT 16/06)

1–5/10 -07. Kurs i Endoscopy Intensive Course, Giessen, Tyskland. (SVT 16/06)

5–8/10 -07. Conference of the International Association of Human-Animal Interaction Organizations (IAHAIO), Tokyo, Japan. (SVT 4/06)

6–10/10 -07. Kurs i Neurology II, Bern, Schweiz. (SVT 16/06)

13–17/10 -07. Kurs i Neurology III / Advanced Neurology / Neurosurgery, Bern, Schweiz. (SVT 16/06)

20–24/10 -07. Kurs i Neurology I, Bern, Schweiz. (SVT 16/06)

31/10–4/11 -07. Kurs i Ophthalmology and Internal Medicine – Excellence in Veterinary Therapy, Palma de Mallorca, Spanien. (SVT 16/06)

19–30/11 -07. Kurs i Internal Medicine III, Utrecht, Nederländerna. (SVT 16/06)

27–31/7 -08. World Veterinary Congress 2008, Vancouver, British Columbia, Kanada (SVT 2/07)

20–25/8 -08. World Congress of WSAVA, Dublin, Irland. (SVT 7/06)

ÅRSTA DJURKLINIK
Veterinär
&
Sköterskemottagning
UPPSALA

Leg. Smådjursveterinär
SÖKES
Sommarvikarie v. 26–30
Kontakta Catharina Sjöberg,
Årsta Djurklinik, Box 24 076,
755 94 Uppsala, Tel. 018-22 11 00

Länsstyrelsen söker länsveterinär

Länsstyrelsens rätts- och veterinärenhet arbetar inom ett stort antal rättsområden med bland annat överklagningar av beslut som fattats av kommunerna. Enheten har även hand om ärenden som gäller till exempel körkort, lokala trafikföreskrifter, yrkesmässig trafik, medborgarskap, allmänna val, kameraövervakning, stiftelser, tillsyn av djurskydd och ansvar för smittskydd.

Läs mer om länsstyrelsen och arbetsuppgifterna på www.bd.lst.se

Vi satsar på jämställdhet och mångfald bland personalen avseende ålder, kön och kulturell bakgrund. Kunskaper i finska, samiska och/eller meänkieli är av stort värde inom länsstyrelsen eftersom vi är ett mångkulturellt län.

Länsstyrelsen Norrbotten har ett brett verksamhetsfält. I rollen som regeringens regionala företrädare ingår att offensivt arbeta med tillsyn och utveckling av viktiga samhällsområden. Verksamheten sträcker sig från länsutveckling till myndighetsutövning – från Norrbotten och ut i världen.
• **www.bd.lst.se**

Länsstyrelsen Norrbotten

SPECIALISTKOMPETENS

EFTER GENOMGÅNGEN SPECIALISTUTBILDNING OCH GODKÄND EXAMINATION ENLIGT C5 har Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap den 9 februari 2007 utfärdat intyg om specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar för följande veterinärer:

- Ulrika Dreimanis
- Annika Elmén
- Sara Fridén
- Ulrika Kjellman
- Lena Kovaleff
- Andreas Lervik
- Katinka Odhelius
- Nina Pettersson
- Åsa Strömberg

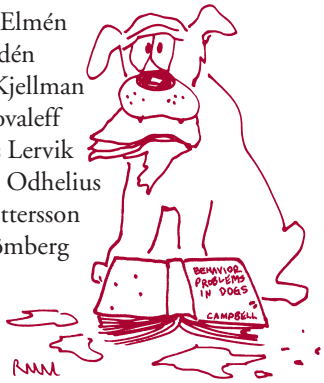

Vet·Med·Lab is the largest veterinary laboratory in Europe, and part of IDEXX Laboratories a global company, with more than 3000 employees all over the world. We offer our services to vets all over Europe and have branches in nearly every European country. See more on www.vetmedlab.com

We are looking for a highly motivated

Veterinary Consultant

with good language skills, who likes to travel

At Vet·Med·Lab you will find a young, international team, room for own ideas, good carrier opportunities and influence. If you, besides being scientific competent, are committed, full of initiative, open minded, likes to travel and talk to people, wants to work from home and can remain calm in stressful situations, then you are the person we are looking for. The job is an exciting opportunity for the practitioner, who wants a new challenge in a global veterinary company.

We welcome your application per e-mail to:
Manager for Scandinavia
Charlotte Hoffmann-Timmol DVM
Vet·Med·Lab ApS
c.hoffmann-timmol@vetmedlab.com
If questions, feel free to contact us on tel. +45 43521228.

IDEXX LABORATORIES

VETERINARY DIAGNOSTIC SERVICES
Vet·Med·Lab

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	*Telefon bostad*
KARIN ÖSTENSSON	070-461 14 46
Vice ordförande	
ÅSA BERGQUIST	0418-66 21 62
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
MIKAELA HEIDRICH	070-540 93 17
SUZANNE SANDQUIST	0480-551 81
PER SAHLANDER	0171-44 20 93
ELÖD SZANTO	0501-101 68
MARGARETA WIDELL	018-31 50 28
PETER ZAFF	070-216 69 80

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon bostad*
HANS BOSTRÖM	070-347 85 55
Vice ordförande	
TORKEL EKMAN	018-38 44 11
Sekreterare	
URSULA WENNSTRÖM	070-942 62 58
Vice sekreterare	
ARJA KAUTTO	070-373 51 45
Kassör	
CHRISTER GYLLERUP	044-10 60 51
KAJSA GUSTAVSSON	070-924 56 86
LARS-ERIK STABERG	070-604 06 45

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon bostad*
EVAMARI LEWIN	070-211 90 35
Sekreterare	
LENNART GRANSTRÖM	070-642 36 23
Kassör	
ANNE BRUNBERG	070-668 77 16
Suppleant	
INGER BACKLUND	08-510 250 68

Tidigare riksföreningar inom Sveriges Veterinärförbund (DVF, BVF, SYVF, FVET, VIAT, FVVI, DaVF) ingår från 1 januari 2006 inte längre i förbundets organisation.

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
PER JONSSON

Vice ordförande:
BIRGITTA LARSSON

THERESE EDSTRÖM
KARIN GRANATH
THOMAS MANSKE
BENGT RONÉUS
BODIL STRÖM-HOLST

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande:
THERESE EDSTRÖM

Sekreterare
AINA MOE BÄCK

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
THOMAS MANSKE

Sekreterare
ANNA HELMER

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
BENGT RONÉUS

Sekreterare
JOHAN BLIX

LIVSMEDELSSEKTIONEN

Ordförande
KARIN GRANATH

Sekreterare
NASERSHA ARZOOMAND

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
BODIL STRÖM-HOLST

Sekreterare
LOTTA MÖLLER

Diagnoser jag minns

Detta hände sig på den tiden då det fanns något som kallades nödslakt. Gällande regler var sådana att djurägaren på en liten blankett skulle lämna en uppgift till transportören om varför beslutet om snabb avlivning på gården hade fattats.

I den fältundervisning som bedrevs vid den dåvarande Försöksgården i Skara försökte vi i görligaste mån vara med vid uppslaktningen av de nödslaktade djur med osäker diagnos som vi hade undersökt ute hos bonden. Om nödslaktstransporten hade blivit försenad kunde vi då få tillbringa sysslolösa stunder i slaktlokalen. Det hände att jag fördrev tiden med att studera de pärmar i vilka djurägaruppgifter hade samlats. Jag blev påmind om detta när jag häromdagen oförhappandes återfann några gulnade lappar med angivna ”diagnoser”.

De enda orden ”trotjänaren” och ”gammalsålder” säger allt om hur fin relationen oftast var mellan en skogsbonde och hans arbetshäst – att kamraten skulle förunnas att dö hemma i stallet var självklart. Man blir litet rörd. Om en annan trotjänare uppgavs ”orkade ej stiga upp idag, ålder 32 år”.

Att en kalv nödslaktades på grund av att den ”drack mjölk” kan förefalla förvånande, liksom att en gödkalv gick samma öde till mötes för att den ”stampat i golvet”.

Ibland tycktes djurägaren ha haft svårt att bestämma sig. För en stut angavs nödslaktsorsaken vara ”dålig?” medan den för en ko var ”gammal?!”.

Bland mer sofistikerade diagnoser kan nämnas att en ungtjur hade ”prostatan!”, att en ko hade ”vatten i njursäcken” och att en gris led av ”danssjukan”. Ibland var djurägaren tvär- och självsäker, ”VASST”!!! Undersök hur länge kon har haft VASST”, ibland var han mer ödmjuk ”vet inget, blev slö”.

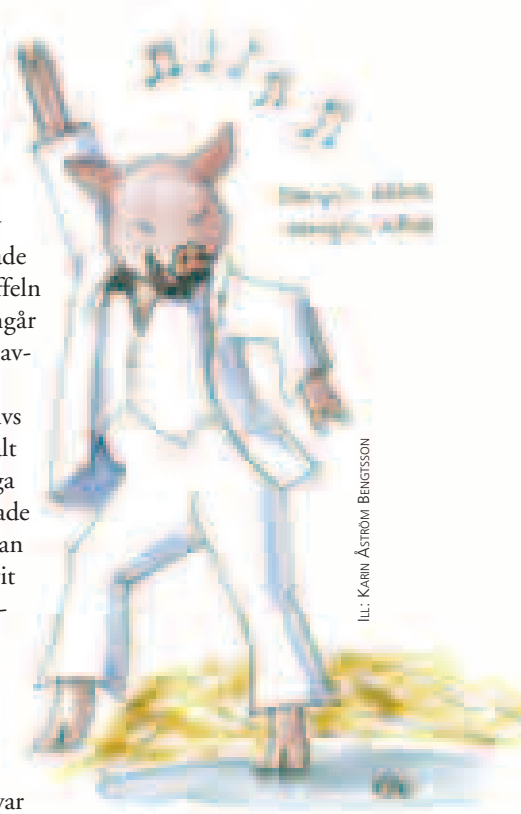

Ill: Karin Åström Bengtsson

Om ”fick ett slag av tjuva” betydde att kon hade fått ett slag med högaffeln eller hade kvävts framgår inte – förhoppningsvis avsågs det sistnämnda.

För en ungtjur angavs ”ville sig ej”, för en galt ”folkarg”, och för en sugga ”slåsmål”. Ett slaktsvin hade också ”fott stryck”, medan ett annat bara hade varit ”litet kraslig”. En mellankalv misstänktes ha ”inelv drasiter” och en annan ”vatten i longera”, vilket jag tydde som lunginflammation.

En missbildad kalv var ”felaktigt född”, en gris ”ville bara rumla i kull” och om två samtidigt insända grisar hette det ”son har bruttet backbenet, svinet har fel i huvet”.

Diagnoserna ”tarmarna rann ur”, ”livmodern skred fram” och ”stortarmen trängde fram” indikerade på ett måleriskt sätt att nödslakt hade varit befogad.

Det där med latin och främmande ord kan vara svårt, ”asotonomi”, ”actononri”, ”astenormi” och ”atonmeri” är några exempel på vad andra föredrog att kalla ”torparsjuka”. ”Pjugonos” och ”peogenas” lär nog ha betytt en viss typ av juverinflammation, medan ”muskegenstion” och ”muskgeneration” tyder på att djuret hade drabbats av förlamning. ”Déare” måste väl ha betytt problem med magen.

Om detta var något att berätta vet jag inte. Vad jag däremot vet är att nödslaktsbesiktningen var ett utomordentligt pedagogiskt hjälpmedel i undervisningen och ett väsentligt bidrag till en korrekt sjukdomsstatistik.

Bo Pehrson

PERSONNOTISER

Avliden

F stadsveterinär **Göran Waxberg** har avlidit den 17 januari 2007. Han föddes 1919 i Strömsholm, Västmanlands län, avlade studentexamen i Västerås 1938 och veterinärexamen 1946. Han var assistent vid veterinärinrättningen i Skara 1947 och vid Kungl Veterinärhögskolan 1951 samt AI-veterinär i Ystad 1953. 1954 arbetade han som assistent vid SVA och 1958 innehade han tjänst som stadsveterinär i Karlshamn och tjänstgjorde även som besiktningsveterinär i Mörrum. 1971 var han stadsveterinär i Helsingborg, från vilken tjänst han pensionerades 1984.

KARLSTAD SMÅDJURSSJUKHUS
Stallplatsvägen 2 (Färjestad) 654 65 Karlstad. Tel 054-17 52 50

söker

VIKARIERANDE SMÅDJURSVETERINÄR

Karlstad Smådjurssjukhus AB drivs av fyra veterinärer sedan 1995. Vi behandlar ca 13 000 patienter årligen och fungerar som remissinstans för många veterinärer i Dalsland, delar av Närke och Värmland. 30-talet anställda, varav elva veterinärer, ser till att vi kan ha beredskap dygnet runt.

Vi söker dig som tror på dig själv och är öppen som person. Dessutom skall du vara mycket intresserad av vidareutvecklning inom ditt yrkesområde. Du skall vara mån om både djuren och deras ägare. Har du specialistkompetens är det ett plus, men det är inget krav. Goda möjligheter till djurslagsspecialisering finns här. Gå in på vår hemsida **www.karlstadsmadjurssjukhus.se**, om du vill få en bild av oss!

Tjänsten är ett graviditetsvikariat, i första hand från och med våren 2007. Goda möjligheter finns för fortsatt anställning efter vikariatet.

Djursjukhuset befinner sig i en stark utvecklingsfas där både rehabiliteringsavdelning och intensivvårdsavdelning ingår. Vi satsar på all personal och erbjuder fina utbildningsmöjligheter, glada, trevliga arbetskamrater och en fin stad med stort kulturutbud.

I tjänsten ingår beredskap. Tillträde våren 2007.

Verkar det intressant? Kontakta då:

- leg.vet. Annika Larsson, 054-17 52 50 eller
- Eva Evers, 054-17 52 51, eva@karlstadsmadjurssjukhus.se

Skriftlig ansökan skickas till:

Karlstad Smådjurssjukhus AB
Att : Eva Evers
Stallplatsvägen 2
654 65 KARLSTAD

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 30
TELEFAX: 08-545 558 29
HEMSIDA: *www.svf.se*

REDAKTION:

JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: *suzanne.fredriksson@svf.se*

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: *brita.trybom@svf.se*

BIRGITTA AHLKVIST
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 31
E-POST: *birgitta.ahlkvist@svf.se*

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 08-587 630 11, 08-587 630 14
E-POST: *info@exponera.net*

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSDAGAR 2007			SENASTE DAG FÖR ANNONSMATERIAL	
1	23	JANUARI	3	JANUARI
2	13	FEBRUARI	23	JANUARI
3	6	MARS	13	FEBRUARI
4	27	MARS	6	MARS
5	18	APRIL	26	MARS
6	9	MAJ	19	APRIL
7	5	JUNI	9	MAJ
8–9	28	JUNI	4	JUNI
10	14	AUGUSTI	24	JULI
11	4	SEPTEMBER	14	AUGUSTI
12	25	SEPTEMBER	4	SEPTEMBER
13	16	OKTOBER	25	SEPTEMBER
14	6	NOVEMBER	16	OKTOBER
15	27	NOVEMBER	6	NOVEMBER
16	18	DECEMBER	27	NOVEMBER

MANUSSTOPP FÖR ARTIKLAR:
En vecka före senaste dag för annonsmaterial.
Mer information finns på www.svf.se

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2007
*Sverige: 1 110 kronor + moms.**
Europa: 1 430 kronor + moms, i EU.
Utanför Europa: 1 610 kronor.
**Medlemmar i förbundet har 250 kronor i rabatt*

TS FACKPRESSUPPLAGA 2005 – 3 000 EX